

Strategia Rozwoju

Gminy Żabno
na lata 2021-2030

Opracowanie:

Spis treści

Wstęp	5
I Uwarunkowania, kontekst i kluczowe ustalenia diagnostyczne	6
1. Uwarunkowania prawne i metodyka opracowania strategii	6
Podstawa prawna	6
Metodyka opracowania strategii	7
2. Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi	9
3. OSI w strategii rozwoju województwa a zakres planowanych działań gminy.....	18
4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy.....	19
5. Wnioski z diagnozy	23
Wyniki analizy danych zastanych	23
Wyniki badania mieszkańców	26
6. Analiza SWOT	27
II Założenia planistyczne	29
7. Wizja i misja rozwoju.....	30
8. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym	34
9. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych	36
10. Schemat ilustrujący założenia planistyczne.....	42
11. Rezultaty planowanych działań	43
III Wdrażanie.....	44
12. Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii	44
13. Finansowanie strategii.....	46
Załącznik nr 1 Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej	47
Analiza danych zastanych.....	47
Gmina oczami mieszkańców	74
Załącznik nr 2 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Żabno.....	84
Polityka przestrzenna w systemie polityk publicznych	84
Instrumentacja polityki przestrzennej.....	86
Rekomendacje dla polityki przestrzennej Żabna.....	88
Załącznik nr 3 Mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego	92

Wstęp

Strategia Rozwoju Gminy Żabno na lata 2021-2030 to kompleksowy dokument strategiczny, który określa długookresowy plan działania, który będzie miał wpływ na rozwój gminy. Dokument został opracowany na podstawie przepisów ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) oraz ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057).

Przyjęta strategia jest spójna z najważniejszymi dokumentami szczebla krajowego, regionalnego i lokalnego. Istotny element, który musi być wzięty pod uwagę w trakcie opracowywania strategii rozwoju, dotyczy znowelizowanych przepisów, określających zmiany w sposobie traktowania i definiowania strategii rozwoju, a także określających jej niezbędne elementy.

Niniejsze opracowanie określa cele strategiczne rozwoju w trzech wymiarach: społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Nowością w tworzeniu strategii wynikającą ze zmian w przepisach, jest włączenie polityki przestrzennej do polityki rozwoju, a co za tym idzie, uwzględnienie w strategii rozwoju gminy komponentu przestrzennego. Nadanie przestrzennego wymiaru zjawiskom społeczno-ekonomicznym, umożliwia i ułatwia określenie odpowiednich, a także bardziej precyzyjnych celów i kierunków działania. Treści kierunkowe i priorytety są sposobem, w jaki gmina realizować będzie wypracowaną wizję i misję rozwoju.

Powstanie dokumentu jest efektem połączenia analizy danych zastanych, diagnozy, przeprowadzonych badań ankietowych oraz prac warsztatowych, eksperckich.

Z uwagi na zmiany w przepisach, wzrosła również rola strategii rozwoju województwa. Obecnie stanowi ona bardzo istotny punkt odniesienia dla tworzenia gminnej strategii rozwoju. Niezbędnym elementem, jest nawiązanie do wyróżnionych w strategii województwa obszarów strategicznej interwencji (OSI). Wprowadzone zmiany, mają na celu przede wszystkim, podniesienie efektywności zarządzania strategicznego rozwojem i wsparcia obszarów, które wymagają szczególnej interwencji, np. ze względu na zachodzące tam negatywne procesy społeczno-gospodarcze, utratę funkcji, występowanie obszarów chronionych, które mogą stanowić barierę w rozwoju, czy też przynależność do obszarów funkcjonalnych.

Powstanie dokumentu ma stanowić wsparcie władz jednostek samorządu terytorialnego w zarządzaniu strategicznym. Przedstawia cele i kierunki działania, których realizacja przez władze gminy, przyczyni się i będzie stymulować rozwój na wielu płaszczyznach. Poniższe opracowanie jest sporym ułatwieniem i umożliwia skuteczne pozyskiwanie środków zewnętrznych, w szczególności z funduszy Unii Europejskiej.

I Uwarunkowania, kontekst i kluczowe ustalenia diagnostyczne

1. Uwarunkowania prawne i metodyka opracowania strategii

Podstawa prawna

Podstawą prawną definiującą kształt i strukturę *Strategii Rozwoju Gminy Żabno na lata 2021-2030* jest ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) która stanowi, że strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy oraz określa w szczególności:

1. cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
2. kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
3. oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
4. model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
5. ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
6. obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 1668 oraz z 2021 r. poz. 1038), wraz z zakresem planowanych działań;
7. obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
8. system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
9. ramy finansowe i źródła finansowania.

Powyższe obowiązkowe elementy uwzględnione zostały w strukturze opracowywanego dokumentu. Strategia uwzględnia kwestie gospodarcze, społeczne oraz przestrzenne. Wpływ na to mają zmiany w przepisach ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Nowe zapisy, wskazują również na obowiązek określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania strategii wraz z przeprowadzeniem konsultacji z interesariuszami. Proces opiniowania Strategii przeprowadzany jest w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa przez zarząd województwa - Art. 10f. ust. 1-3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372).

Metodyka opracowania strategii

Rodzaj czynności	Opis
Analiza desk research	Pierwszym etapem opracowania Strategii była analiza danych wtórnych (zastanych). Pod uwagę zostały wzięte dostępne dokumenty diagnostyczne i planistyczne, w wymiarze lokalnym i regionalnym. Posłużono się i wykorzystano raporty o stanie gminy (2018 i 2019 r.), gminny program rewitalizacji gminy Żabno na lata 2016-2022, studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy, a także ogólnodostępne opracowania i ekspertyzy. Analizowano także dostępne zbiory danych statystycznych, które gromadzi Bank Danych Lokalnych GUS, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Powiatowy Urząd Pracy. Właściwa analiza została przeprowadzona po wyselekcjonowaniu wiarygodnych, rzetelnych oraz przydatnych z punktu widzenia strategii informacji. Analiza desk research stanowi podstawę do wypracowania wniosków na temat badanej gminy.
Badania ilościowe	Badanie zostało przeprowadzone wśród mieszkańców, w formie ankiety internetowej (https://zabno.pl/pl/00070,news,07071,aktualnosci) udostępnionej na stronie gminy Żabno. Badanie trwało od 29.01 do 19.02.2021 r., łącznie w badaniu wzięło udział 519 respondentów. Celem badania było poznanie opinii mieszkańców o tym jak postrzegają obecną sytuację w gminie oraz jakie zauważają problemy oraz zadania rozwojowe. Mieszkańcy mieli również możliwość wskazania mocnych i słabych stron gminy. Z uwagi na fakt, że strategię rozwoju to dokumenty silnie uspołecznione i głos mieszkańców jest istotny, dzięki przeprowadzonej z uwagi na pandemię COVID-19 ankiecie internetowej, możliwe było poznanie rzeczywistych potrzeb lokalnej społeczności.
Badania jakościowe	Celem przeprowadzania badań jakościowych jest zebranie pogłębionych informacji, na temat kondycji gminy oraz zachodzących procesów. Na potrzeby strategii przeprowadzono indywidualne wywiady pogłębione oraz warsztaty, które były moderowane przez ekspertów SWIG DELTA. PARTNER. Miały na celu szczegółowe rozpoznanie potrzeb, oczekiwań i możliwości odnoszących się do rozwoju lokalnego oraz nadanie poszczególnym zakresom działania określonych priorytetów (hierarchia potrzeb i celów). Ponadto przeprowadzono badania terenowe, wśród analizowanej społeczności, polegające przede wszystkim na obserwacji i zbieraniu informacji dotyczących gminy i mieszkańców oraz interpretacji uzyskanych danych.
Analiza SWOT	Dzięki diagnozie jesteśmy w stanie zidentyfikować poszczególne elementy, które mogą przyczynić się i być wykorzystane do rozwoju gminy (mocne strony i szanse) albo stanowić mogą barierę i ograniczenia rozwojowe (słabe strony i zagrożenia). Analiza SWOT polega na usystematyzowaniu faktów, danych i informacji pozyskanych na potrzeby diagnozy oraz uzyskanych dzięki przeprowadzonym wcześniej badaniom. Zdiagnozowane potencjały jak również możliwe zagrożenia i ograniczenia traktowane są jako punkt wyjścia do sformułowania celów i kierunków rozwoju.
Opracowanie misji i wizji gminy	Wizja to opis pożądanego stanu gminy w perspektywie długookresowej (za kilka lub kilkanaście lat). Misja natomiast określa generalny, ogólny kierunek działania, jest uzasadnieniem przyjęcia określonych celów strategicznych. Zapisy wypracowano w modelu partycypacyjno-eksperckim.
Sformułowanie celów	Wnioski, które wyciągnięte zostały na pierwszym etapie prac są bazą do formułowania celów strategicznych oraz zaplanowania kierunków działań. Stanowią one odpowiedź na zidentyfikowane na etapie diagnostycznym problemy oraz są szansą na lepsze wykorzystanie potencjałów gminy. Cele strategiczne odnoszą się bezpośrednio do wypracowanej misji i wizji gminy Żabno.
Opracowanie modelu funkcjonalno-przestrzennego oraz rekomendacji w tym zakresie	Model jest ilustracją założeń strategii, przedstawia długookresową wizję rozwoju gminy, jest graficznym odzwierciedleniem przedstawianych w dokumencie treści. Prezentacja graficzna jest dopełnieniem i sprawia, że wizja i kierunki rozwoju są bardziej przystępne w odbiorze. Model przedstawia kluczowe elementy, które przede wszystkim wpływają na przestrzeń.

Opracowanie części wdrożeniowej	Część wdrożeniowa zawiera szczegółowe informacje na temat mechanizmów wdrażania, takich jak system realizacji strategii, monitoring, ewaluacja i aktualizacja. Zaplanowanie wspomnianych działań, ma na celu zapewnienie ciągłości i efektywności oraz podnoszenia jakości działań, zaplanowanych do realizacji. Oprócz tego strategia musi określać ramy finansowe i źródła finansowania, które ułatwiają ocenę możliwości jej realizacji.
---------------------------------	---

2. Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi

Rozdział odnosi się do przepisu „Art. 10f. ust. 2. Projekt strategii rozwoju gminy opracowuje wójt oraz przedkłada go zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa” zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) o samorządzie gminnym.

Zgodnie w powyższym zapisem prezentowany dokument wpisuje się w ustalenia nadrzędnych dokumentów planistycznych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. Poniżej zdefiniowano i wykazano komplementarność z najważniejszymi dokumentami z ww. poziomów. Jednocześnie, w kolejnym rozdziale wykazano odwołania do obszarów strategicznej interwencji znajdujących się w strategii rozwoju województwa, które tworzą płaszczyznę do rozwoju Gminy Żabno w konkretnych obszarach tematycznych.

Przedmiotowe opracowanie jest zgodne m.in. z następującymi kluczowymi dokumentami:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
- Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Tarnowskiego na lata 2020-2030
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Żabno
- Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żabno na lata 2016- 2022

Ze względu na kluczowy charakter w wymiarze regionalnym Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, istotnym jest odwołanie się do jej konkretnych zapisów. Dokument ten, wskazuje pięć domen planowania w obrębie których będzie realizowane wsparcie, są nimi: Małopolskie, Gospodarka, Klimat i Środowisko, Zarządzanie strategiczne rozwojem oraz Rozwój zrównoważony terytorialnie. Warto przywołać dedykowane im cele szczegółowe oraz kierunki polityki rozwoju.

Cel szczegółowy: Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie

1. Małopolskie rodziny
2. Opieka zdrowotna
3. Bezpieczeństwo
4. Sport i rekreacja

5. Kultura i dziedzictwo
6. Edukacja
7. Rynek pracy

Cel szczegółowy: Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka

1. Innowacyjność	4. Transport
2. Konkurencyjność i przedsiębiorczość	5. Cyfrowa Małopolska
3. Turystyka	6. Gospodarka o obiegu zamkniętym
-

Cel szczegółowy: Wysoka jakość środowiska i dążenie do neutralności klimatycznej

1. Ograniczanie zmian klimatycznych
 2. Gospodarowanie wodą
 3. Bioróżnorodność i krajobraz
 4. Edukacja ekologiczna
-

Cel szczegółowy: System zarządzania strategicznego rozwojem dostosowanym do wyzwań dekady 2020–2030

1. System zarządzania strategicznego rozwojem
 2. Współpraca i partnerstwo
 3. Promocja Małopolski
-

Cel szczegółowy: Zrównoważony i trwały rozwój oparty na endogenicznych potencjałach

1. Ład przestrzenny
 - 1.2 Przeciwdziałania niekontrolowanej suburbanizacji i rozpraszania zabudowy
 - 1.1.3 Realizacja koncepcji osadnictwa zwartego i koncepcji zrównoważonego rozwoju miast i obszarów wiejskich
 - 1.1.3 Przeciwdziałanie niekontrolowanej suburbanizacji na terenach otwartych oraz atrakcyjnych krajobrazowo i turystycznie.
 2. Wsparcie miast
 3. Rozwój obszarów wiejskich
 - 3.1 Rozwój obszarów wiejskich w oparciu o endogeniczne potencjały
 - 3.1.3 Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego na obszarach wiejskich.
 4. Spójność wewnątrzregionalna i dostępność
-

Niniejszy dokument realizuje przepisy nie tylko ustawy z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) o samorządzie gminnym, ale również ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. (Dz.U. z 2021 r. 624, 784) – Prawo wodne, w szczególności zapisy art. 315 oraz art. 326, które wskazują, dokumenty planistyczne, których ustalenia powinny znaleźć się w strategii rozwoju. Wśród nich wymienia się: plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, plany zarządzania ryzykiem powodziowym czy plan przeciwdziałania skutkom suszy. Poniżej odniesiono się do tych dokumentów w zakresie bezpośrednio odnoszącym się do granic administracyjnych Gminy Żabno.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Plany gospodarowania wodami są głównymi dokumentami planistycznymi w gospodarowaniu wodami. Tego typu dokumenty zawierają informacje dotyczące m.in. ogólnego opisu cech charakterystycznych obszaru dorzeczy, oddziaływań antropogenicznych i oceny ich wpływu na stan wód powierzchniowych i podziemnych, obszarów chronionych, a także przedstawiają cele środowiskowe dla jednolitych części wód i obszarów chronionych;

Obszar Wisły podzielony jest na 7 regionów wodnych: Małej Wisły, Górnej-Zachodniej Wisły, Górnej-Wschodniej Wisły, Narwi, Bugu, Środkowej Wisły oraz Dolnej Wisły. Obszar gminy Żabno położony jest w granicach regionu wodnego Górnej-Zachodniej Wisły, który nie obejmuje całości zlewni rzeki Wisły na odcinku od ujścia Przemszy do ujścia Sanny. Cele środowiskowe dla poszczególnych JCWP wyznaczano w oparciu o aktualną ocenę stanu lub potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz ewentualne wymagania obszarów chronionych.

Poniższe tabele przedstawiają szczegółowe informacje na temat JCWP i JCWPd zlokalizowanych na terenie gminy Żabno:

Tabela 1 Charakterystyka jcwp zlokalizowanych na terenie gminy Żabno

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Typologia JCW	Status	Stan ogólny	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
					Stan lub potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
RW20001721 7419	Breń - Żabnica do Żabnicy	Potok nizinny piaszczysty	naturalna	zły	dobry stan ekologiczny	dobry	zagrożona
RW20001721 7427	Żabnica do Żymanki	Potok nizinny piaszczysty	naturalna	zły	dobry stan ekologiczny	dobry	zagrożona
RW20001921 499	Dunajec od zbiornika Czchów do ujścia	Rzeka nizinna piaszczysto-gliniasta	silnie zmieniona część wód	dobry	dobry potencjał ekologiczny; możliwość migracji organizmów wodnych na odcinku ciekutego - Dunajec od ujścia do Zbiornika Czchów	dobry	zagrożona
RW20002321 492	Rów Klikowski	Potok lub strumień na obszarze będącym pod wpływem	naturalna	zły	dobry stan ekologiczny	dobry	zagrożona

		procesów torfotwórczych					
RW20002621569	Wiślina	Ciek w dolinie wielkiej rzeki nizinnej	naturalna	zły	dobry stan ekologiczny	dobry	zagrożona
RW20002621729	Kanał Zyblikiewicza	Ciek w dolinie wielkiej rzeki nizinnej	sztuczna część wód	zły	dobry potencjał ekologiczny	dobry	niezagrożona
RW200026217428	Żymanka	Ciek w dolinie wielkiej rzeki nizinnej	sztuczna część wód	zły	dobry potencjał ekologiczny	dobry	zagrożona

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

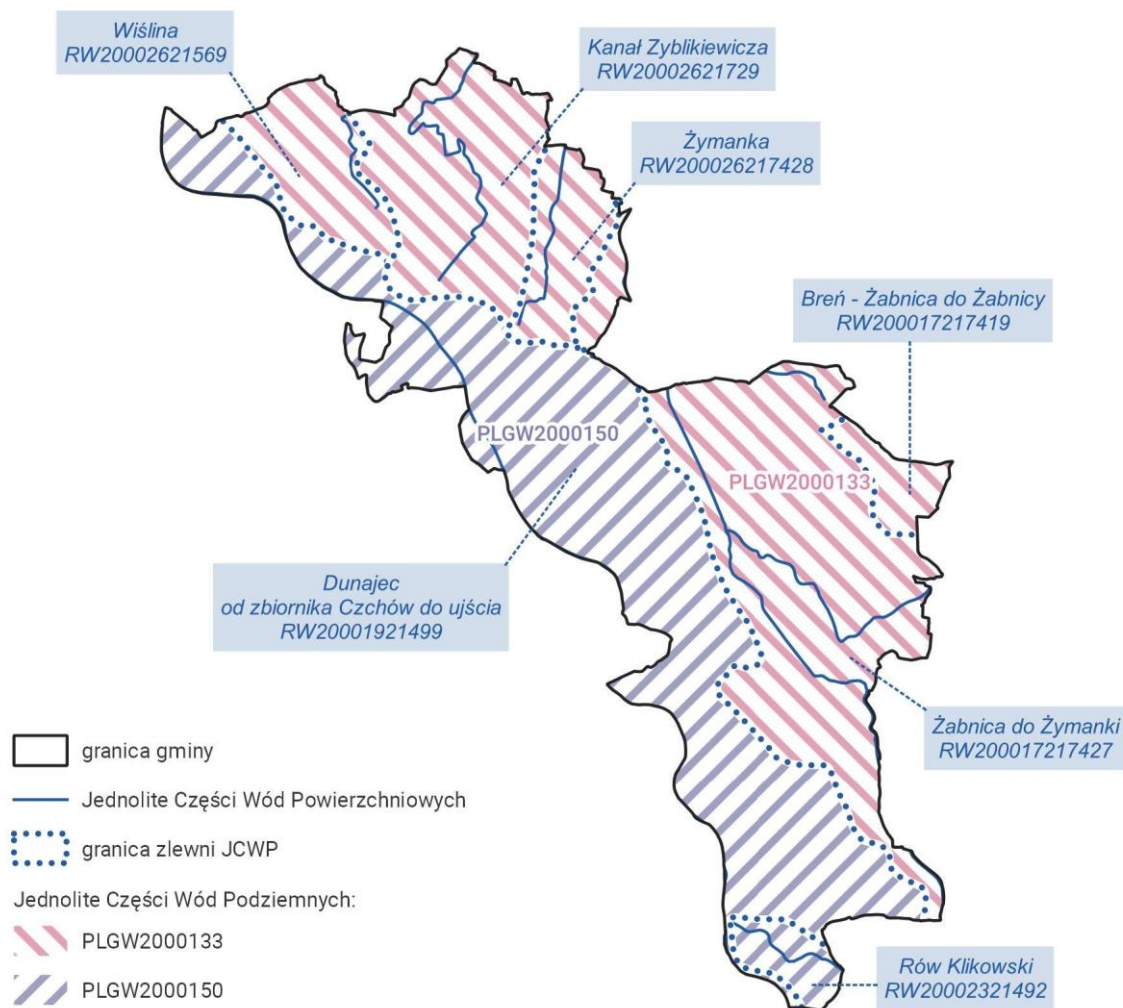
Tabela 2 Charakterystyka jcwpd zlokalizowanych na terenie gminy Żabno

Numer JCWPd	Ocena stanu	Ocena stanu chemicznego	Ocena stanu ilościowego	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Obszar wyznaczony na mocy art. 7 do poboru wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi
PLGW2000133	dobry	dobry	dobry	niezagrożona	tak
PLGW2000150	dobry	dobry	dobry	niezagrożona	tak

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.

Większość jednolitych części wód powierzchniowych znajdujących się w granicach gminy Żabno odznacza się stanem ogólnym określonym jako zły, w tym 6 z nich zagrożona jest ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych.

Rysunek 1 Mapa JCWP i JCWPd zlokalizowanych w granicach gminy Żabno

Źródło: opracowanie własne.

Aktualizacja Programu Wodno-Środowiskowego Kraju

Dokument jest jednym z podstawowych dokumentów planistycznych w zakresie ochrony, gospodarowania i zarządzania zasobami wodnymi w Polsce. Opracowywany w celu programowania i koordynowania działań, które zmierzają do realizacji celów środowiskowych. Aktualizacja Programu wodno-środowiskowego kraju (aPWŚK), uwzględnia rozróżnienie na poszczególne kategorie podziału jednolitych części wód: powierzchniowych i podziemnych oraz obszarów chronionych, z uwzględnieniem podziału na obszary dorzeczy.

Działania wyróżnione w aPWŚK dla poszczególnych cieków zlokalizowanych na terenie gminy Żabno:

1. Breń - Żabnica do Żabnicy
 - regularny wywóz nieczystości płynnych
 - opracowanie sposobu renaturalizacji JCWP
 - budowa sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Dąbrowa Tarnowska

2. Żabnica do Żymanki
 - regularny wywóz nieczystości płynnych
3. Dunajec od zbiornika Czchów do ujścia
 - opracowanie oceny jakości wody wykorzystywanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia
 - regularny wywóz nieczystości płynnych
 - przywrócenie drożności cieków istotnych dla zachowania ciągłości morfologicznej
 - budowa sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Czchów
 - budowa sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Wietrzychowice
 - budowa sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Zakliczyn
 - modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków Jurków
4. Rów Klikowski
 - budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących
 - monitoring badawczy wód
 - regularny wywóz nieczystości płynnych
 - kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata
5. Wiślina
 - budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących
 - kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata
 - regularny wywóz nieczystości płynnych
 - monitoring badawczy wód
6. Kanał Zyblikiewicza
 - regularny wywóz nieczystości płynnych
 - weryfikacja ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
7. Żymanka
 - kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata
 - regularny wywóz nieczystości płynnych
 - monitoring badawczy wód

Dla JCWPd zlokalizowanych w gminie Żabno wskazuje się działanie: coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/użytkownika ujęcia wraz z zakresem wykonanie rocznego raportu i badań z prowadzonych pomiarów dla każdego ujęcia w tym dla każdej jego studni z przekazaniem do organu właściwego do wydania pozwolenia.

Większość działań wskazanych do realizacji w aktualizacji Programu wodnośrodowiskowego kraju (aPWŚK) dotyczy przede wszystkim regularnego wywozu nieczystości płynnych oraz monitoringu badawczego wód.

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły

Celem wskazanym w *Planie Zarządzania Ryzykiem Powodziowym* jest „stworzenie skutecznego zarządzania ryzykiem powodziowym w przyszłości, stwarzając jednocześnie szanse na proaktywne podejście w inicjowaniu i wdrażaniu działań inwestycyjnych oraz instrumentów wspomagających”.

Gmina Żabno z uwagi na swoje położenie, w południowej części Polski, w województwie małopolskim, należy do dorzecza Wisły. Obszar dorzecza Wisły podzielony jest na 7 regionów wodnych:

- region wodny Małej Wisły
- region wodny Górnej-Zachodniej Wisły
- region wodny Górnej-Wschodniej Wisły
- region wodny Środkowej Wisły
- region wodny Narwi
- region wodny Bugu
- region wodny Dolnej Wisły.

Dla obszaru dorzecza Wisły wyznaczonych zostało 59 obszarów problemowych. Gmina Żabno leży w obrębie regionu Górnej Zachodniej Wisły, w obszarze problemowym – zlewnia Dolnego Dunajca, który obejmuje rzekę Dunajec i sięga od m. Czchów do samego ujścia Dunajca do Wisły. W tym obszarze znajduje się jedno miejsce problemowe o szczególnie wysokim ryzyku (Dunajec-Lubinka-Roztoka). Wśród przyjętego, możliwego typu wystąpienia powodzi na tym obszarze, przyjęto typ A11 – oznaczenie typu powodzi rzecznych o mechanizmie naturalnego wezbrania.

Cele zarządzania ryzykiem powodziowym, przedstawione w planie zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły:

1. Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego
2. Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego
3. Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym

Aktualnie projekt aktualizacji Planu Zarządzania Ryzykiem Powodziowym jest poddawany konsultacjom. Poniżej wskazano działania wyodrębnione w obowiązującym planie.

Tabela 3 Działania wyodrębnione w planie zarządzania ryzykiem powodziowym

Nazwa działania	Numer i nazwa typu działania	Numer i nazwa celu szczegółowego	Numer i nazwa celu głównego	Okres realizacji
Zakup oraz stosowanie mobilnych systemów ochrony przed powodzią wraz z opracowaniem instrukcji ich stosowania oraz zakup mobilnych zestawów pompowych na terenach zagrożonych wystąpieniem powodzi o prawdopodobieństwie wystąpienia średnio raz na 100 lat w zlewni rzeki Dunajec (gminy: Zakliczyn, Tarnów, Radłów, Wierchosławice, Czchów, Tarnów, Pleśna, Wojnicz, Żabno)	28. Budowa mobilnych systemów ochrony przed powodzią	2.2. Redukcja obszaru zagrożonego powodzią oraz zapewnienie racjonalnego gospodarowania obszarami zagrożenia powodziowego	2. Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego	2022-2027
Wprowadzenie zakazu budowy na terenach zagrożonych wystąpieniem powodzi o prawdopodobieństwie wystąpienia średnio raz na 100 lat w zlewni rzeki Dunajec (gminy: Zakliczyn, Tarnów, Radłów, Wierchosławice, Czchów, Tarnów, Pleśna, Wojnicz, Żabno)	5. Opracowanie dokumentów i podjęcie prac legislacyjnych pozwalających na uściślenie szczegółowych warunków kształtowania zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych, w szczególności obszarów szczególnego zagrożenia powodzią (art. 165 pkt.1.1. PW)	1.2. Zapewnienie racjonalnego gospodarowania obszarami zagrożenia powodziowego	1. Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego	2022-2027

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu Zarządzania Ryzykiem Powodziowym.

Mapy zagrożenia oraz ryzyka powodziowego znajdują się w Załączniku nr 3 do niniejszej strategii.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Jednym z głównych dokumentów planistycznych w gospodarowaniu wodami o zasięgu ogólnokrajowym, zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) jest *Plan przeciwdziałania skutkom suszy*. Susza jest zjawiskiem wielowymiarowym, obejmuje różne obszary i występuje w różnym czasie i o różnej sile i natężeniu. Przynosi straty m.in. w produkcji rolnej, przemysłowej, a także w produkcji sektora rybackiego. Powoduje ograniczenia w dostępie i zaopatrzeniu ludności w wodę. Rozróżnia się następujące typy suszy: atmosferyczną, rolniczą, hydrologiczną oraz hydrogeologiczną. W dokumencie jakim jest *Plan przeciwdziałania skutkom suszy*, do zobrazowania oceny zagrożenia suszą, przyjęto skalę czterostopniową – I – obszary niezagrożone, II – obszary zagrożone w stopniu umiarkowanym, III – obszary bardzo zagrożone, aż do klasy IV – ekstremalne zagrożenie.

Oprócz celu głównego, którym jest „przeciwdziałanie suszy”, wyszczególniono 4 dodatkowe cele dotyczące:

- skutecznego zarządzania zasobami wodnymi dla zwiększenia dostępnych zasobów wodnych
- zwiększania retencjonowania (magazynowania) wód
- edukacji w zakresie suszy i koordynacji działań powiązanych z suszą

- stworzenia mechanizmów realizacji i finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy

Teren gminy Żabno zakwalifikowany został, według klas łącznego zagrożenia suszą do silnie zagrożonego suszą. Ocena ta składa się z zsumowanych wyników zagrożenia wcześniej wskazanymi typami suszy (rolniczej, hydrologicznej i hydrogeologicznej).

Należy podkreślić, że Strategia Rozwoju Gminy Żabno na lata 2021-2030 to dokument w pełni realizujący i wpisujący się w obowiązujące przepisy prawa. Dokument gwarantuje realizację spójnej polityki z poziomu lokalnego w ramach zarządzania rozwojem. Prezentowane opracowanie zostało sporządzone zgodnie z wszystkimi przytoczonymi dokumentami strategicznymi oraz aktami prawnymi, co zapewnia na etapie realizacji osiągnięcie efektu synergicznego.

3. OSI w strategii rozwoju województwa a zakres planowanych działań gminy

Rozdział odnosi się do przepisu wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności „obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 1668 oraz z 2021 r. poz. 1038), wraz z zakresem planowanych działań (Art. 10e. ust. 1. pkt. 6) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372).

Zgodnie z Uchwałą Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020 pn. Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, zdefiniowano, że obszarami objętymi strategiczną interwencją w Małopolsce powinny być:

- a) Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze
- b) Miejskie Obszary Funkcjonalne (MOF)
- c) Obszar transformacji energetycznej – Małopolska Zachodnia
- d) Gminy zmarginalizowane (w tym obszary zagrożone trwałą marginalizacją)
- e) Miejscowości uzdrowiskowe
- f) Obszary prawnie chronione

Gmina Żabno, z uwagi na położenie w powiecie tarnowskim i przy granicy z gminą Tarnów, objęta jest optymalnym zasięgiem MOF Tarnowa. W MOF istotna jest poprawa skuteczności koordynacji procesów rozwojowych oraz jakości i efektywności systemu usług publicznych. W związku z tym, województwo kierować będzie do tych obszarów szczególne wsparcie.

Gmina, położona jest na prawym brzegu Dunajca. Niewielka jej część objęta jest formą ochrony przyrody, jaką jest specjalny obszar ochrony (SOO) Dolny Dunajec, zajmujący na terenie gminy 138,00 ha. Z uwagi na obecność Obszaru Natura 2000, a konkretniej SOO, gmina Żabno wpisuje się również w OSI obszarów prawnie chronionych. Obecność terenów chronionych stwarza bariery do rozwoju, dlatego też wsparcie i interwencja z poziomu województwa, kierowana jest również w kierunku tych obszarów.

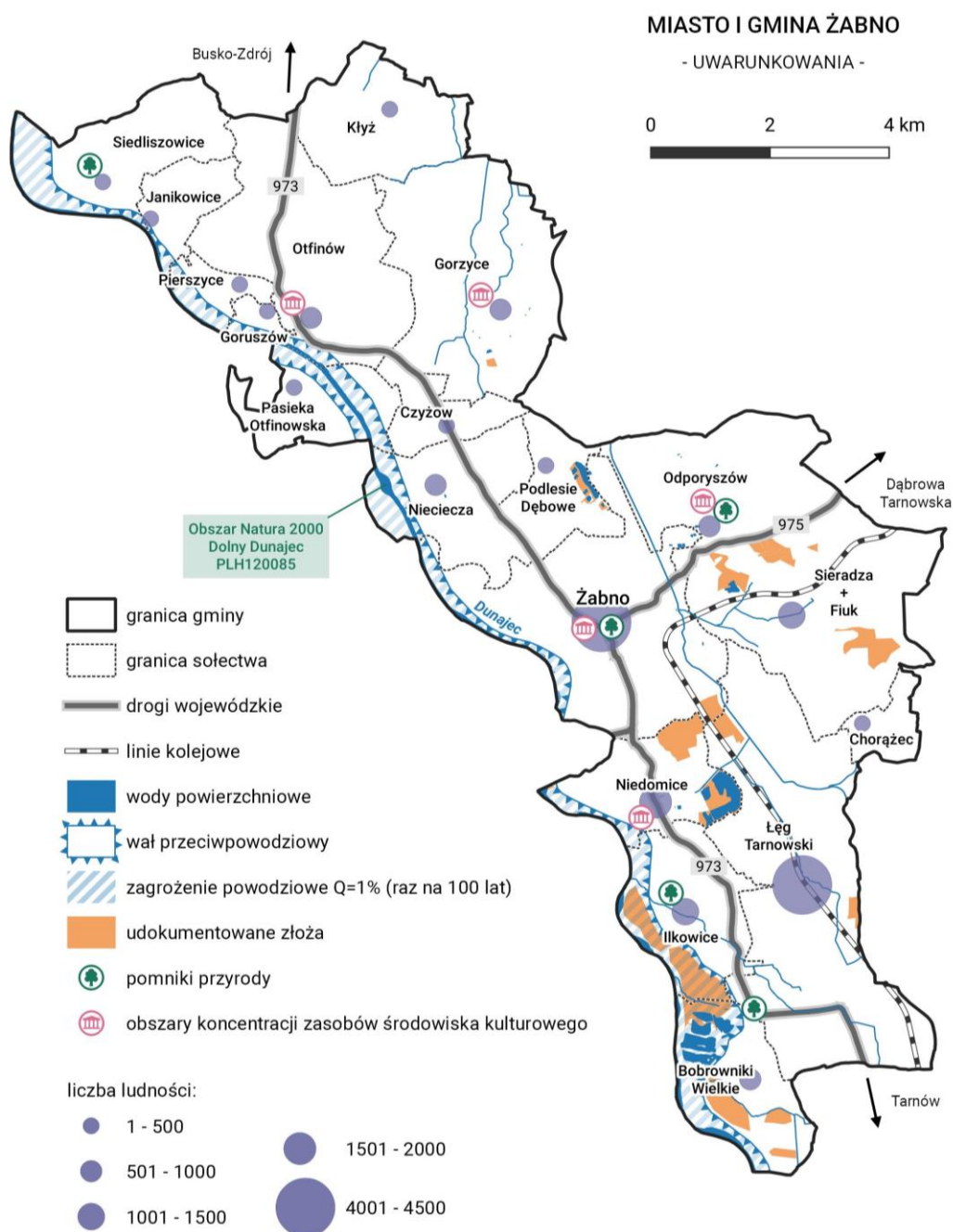
Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 1668 oraz z 2021 r. poz. 1038), wraz z zakresem planowanych działań (Art. 10e. ust. 3. pkt. 6) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372).

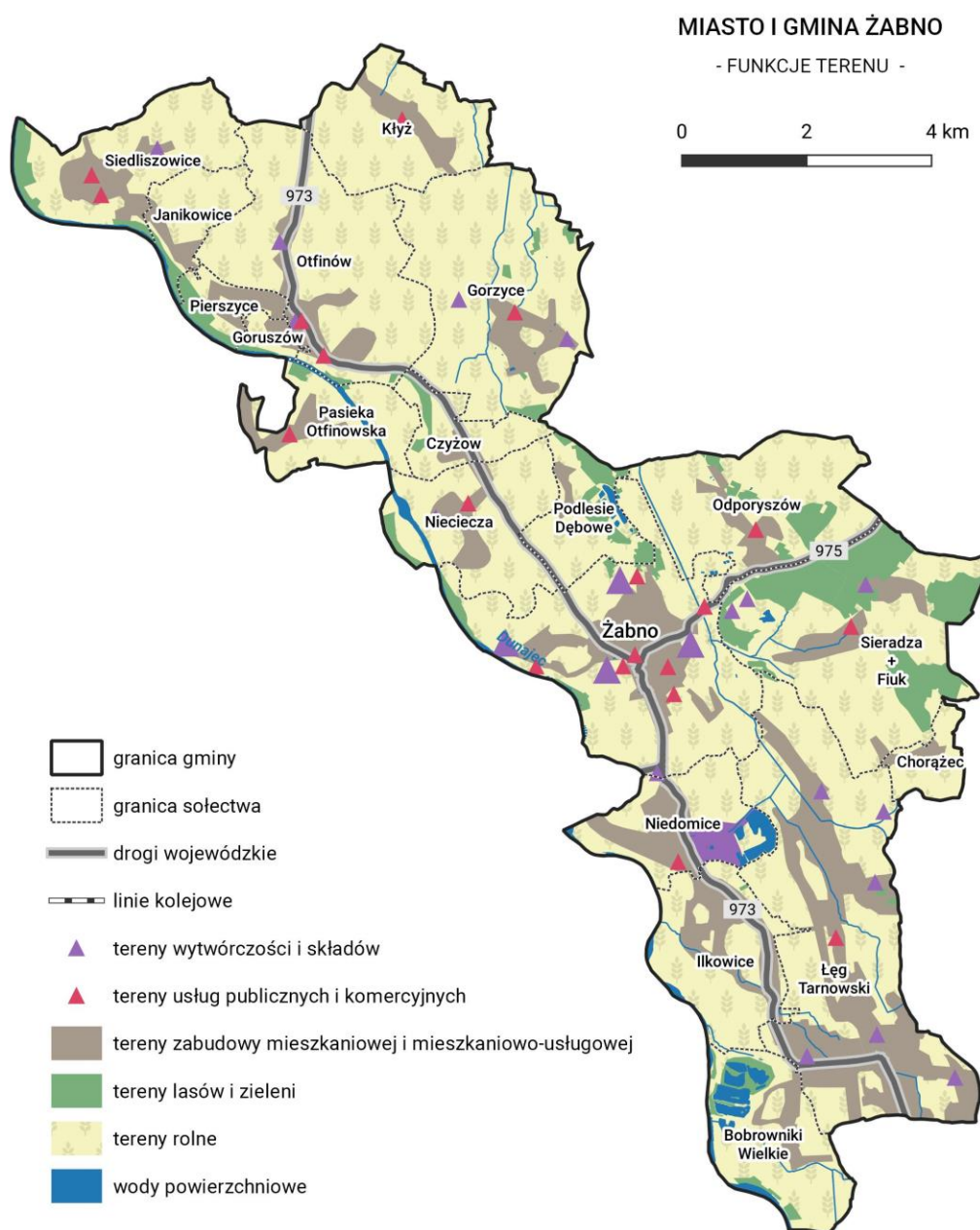
W projekcie Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, gmina Żabno została zdefiniowana jako:

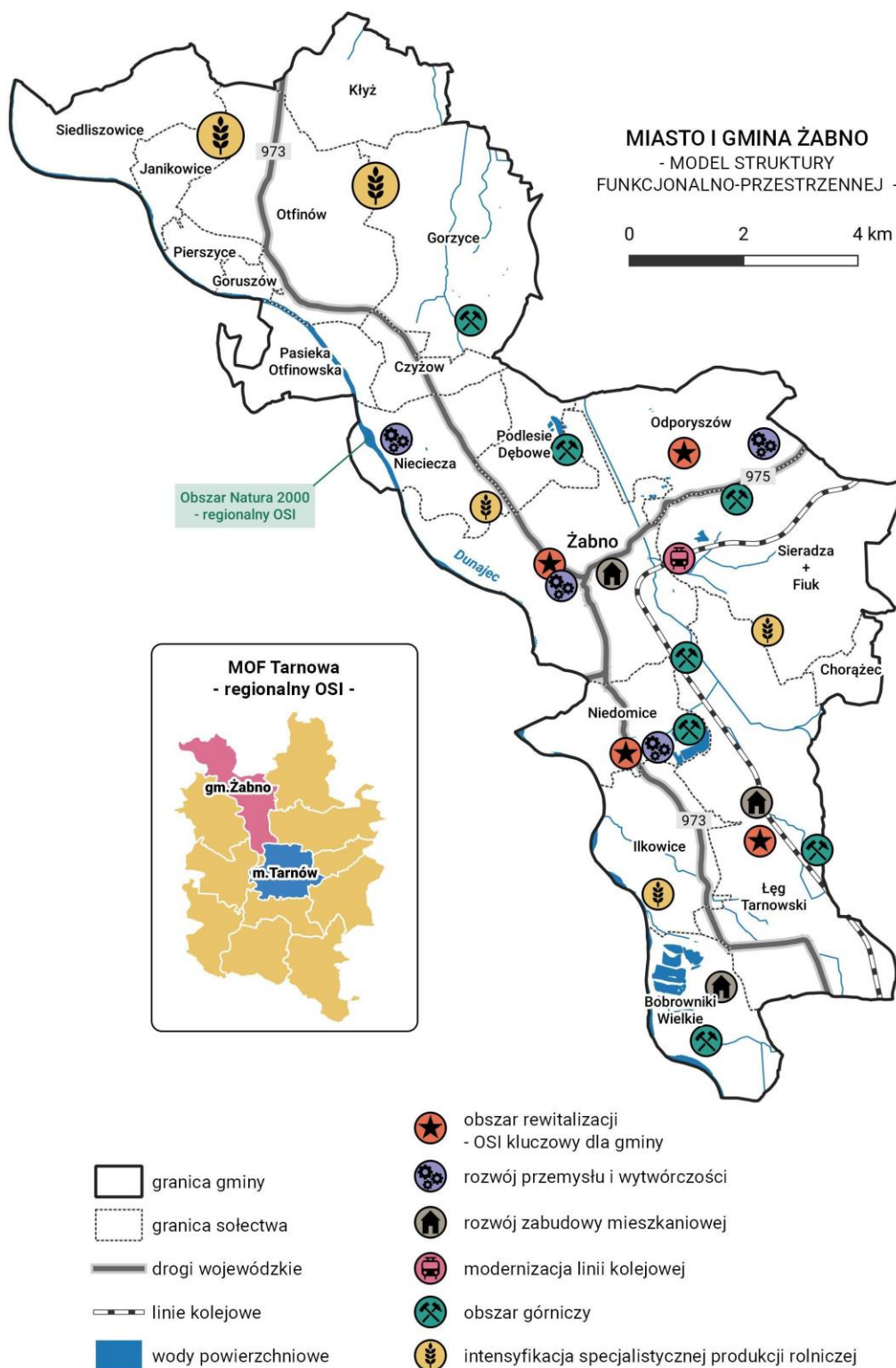
- Regionalne obszary strategicznej interwencji – MOF Tarnowa
- Regionalne obszary strategicznej interwencji - gmina, na terenie której zlokalizowany jest obszar prawnie chroniony.

4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

Rozdział odnosi się do *przepisu* wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności „model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy (Art. 10e. ust. 1. pkt. 4) zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372).

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej przedstawia długookresową strategiczną wizję rozwoju gminy. Wynika on z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb i potencjału gminy z uwzględnieniem jej specyfiki i zróżnicowania.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy Żabno została przedstawiona za pomocą trzech map: map uwarunkowań, mapy funkcji terenu oraz modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej.

Mapa uwarunkowań jest analizą kluczowych uwarunkowań mających wpływ na kierunek rozwoju gminy. Przedstawia rozkład ludności w gminie, układ komunikacyjny, wybrane elementy infrastruktury technicznej, zasoby środowiska przyrodniczego, zasoby dziedzictwa historycznego i kulturowego, obszary wymagające ochrony oraz obszary występowania zagrożeń naturalnych.

Mapa funkcji terenu przedstawia elementy struktury przestrzennej gminy obejmujące m. in. funkcje: mieszkaniową, usługową, przemysłową, rolniczą i przyrodniczą.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej wskazuje ogólne kierunki rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy, obszary problemowe oraz obszary z potencjałem rozwojowym o określonych funkcjach. Mapa ma charakter schematyczny i może przedstawiać projektowane kluczowe inwestycje, strefy aktywności gospodarczej, obszary doposażenia w infrastrukturę techniczną, obszary rewitalizacji.

Główne kierunki rozwoju gminy Żabno obejmują:

- Rozwój zabudowy mieszkaniowej – tworzenie rezerw mieszkalnych o standardzie miejskim oraz rozbudowa istniejącej sieci osadniczej eliminując zabudowę rozproszoną,
- Rozwój przemysłu i wytwórczości – koncentracja i intensyfikacja działalności gospodarczej w rejonie funkcjonującego przemysłu i wytwórczości w Żabnie, Niedomicach, Niecieczy i Odporyszowie
- Intensyfikacja specjalistycznej produkcji rolniczej, sadowniczej i przetwórstwa oraz usług okołorolniczych poprzez wykorzystanie wysoce sprzyjających warunków do produkcji rolnej, głównie w północnej części gminy,
- Utrzymanie połączenia kolejowego poprzez modernizację sieci kolejowej,
- Usprawnienie ruchu kołowego w mieście Żabnie oraz modernizacja dróg powiatowych i gminnych.

5. Wnioski z diagnozy

Rozdział odnosi się do przepisu wskazującego, że „Strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057)”, który znajduje się w Art. 10e. ust. 3.

Wyniki analizy danych zastanych

Demografia

- Liczba ludności w gminie zmniejsza się, jednakże spadek ten jest nieduży. W latach 2015-2019 było to zaledwie 1% ubytku ludności. Prognozy demograficzne do 2030 r. wskazują, że liczba ludności w ciągu kolejnych dziesięciu lat może spaść także jedynie o blisko 1%. Obecnie gminę zamieszkuje 18 912 mieszkańców. Wśród struktury ludności, zauważalna jest przewaga kobiet nad mężczyznami, szczególnie w wieku senioralnym, dlatego też powinno się kłaść szczególny nacisk na profilaktykę zdrowotną wśród mężczyzn, rozpoczynając już w wieku produkcyjnym. Podsumowując, sytuacja demograficzna gminy, aktualna i ta prognozowana jest korzystna szczególnie biorąc pod uwagę tendencje regionalne i ogólnopolskie
- W przypadku analizy struktury wieku w latach 2015-2019 r. w gminie Żabno nie zauważa się drastycznych różnic. Widoczne są jedynie niewielkie spadki – 1% w grupie ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, i około 2% wzrost w grupie osób w wieku poprodukcyjnym. Obecnie udział ludności wg ekonomicznych grup wieku przedstawia się następująco: 16,9% osób w wieku przedprodukcyjnym, 63,7% w wieku produkcyjnym i 19,4% w wieku poprodukcyjnym. Wbrew ogólnokrajowym tendencjom związanym ze starzeniem się społeczności lokalnej, sytuację w Gminie Żabno należy uznać za stosunkowo stabilną, niepokoić może natomiast mała baza osób w wieku przedprodukcyjnym
- W gminie obserwowana jest natomiast negatywna tendencja związana z ujemnym saldem migracji (-2,38 w 2019 r.). Władze powinny skupić się na tworzeniu atrakcyjnych warunków do zamieszkania oraz zależenia zatrudnienia, przede wszystkim młodych, wykształconych mieszkańców. Możliwość rozwoju zawodowego oraz oferta czasu wolnego dostosowana do rosnących potrzeb i aspiracji jest istotna i konieczna, by gmina Żabno była atrakcyjna dla mieszkańców. Oprócz tego, problemem jest niski udział osób w wieku przedprodukcyjnym (dzieci i młodzieży do lat 18) na terenie gminy.

Rynek pracy i przedsiębiorczość

- Według danych BDL GUS, liczba osób bezrobotnych w gminie w latach 2015-2019 spadła o 36,2%. W 2015 r. liczba bezrobotnych wynosiła 878 osób, w 2019 r. spadła do 560 osób. Udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym na terenie gminy jest wysoki w stosunku do innych gmin powiatu tarnowskiego. Wskaźnik udziału bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym, w 2019 r. w gminie Żabno (4,7%) okazał się być najwyższym (razem z gminą Wietrzychowice - 4,6%) w porównaniu do innych gmin zlokalizowanych w powiecie tarnowskim. Obecnie z uwagi na ogólnopolską sytuację związaną z pandemią koronawirusa, gmina odnotowała wzrost liczby bezrobotnych o 17% w 2020 r. w stosunku do roku poprzedniego. W 2020 r. liczba bezrobotnych była równa 654.
- Na terenie gminy w 2019 r. zarejestrowanych było 1 262 podmiotów gospodarki narodowej i w porównaniu do 2015 r. odnotowano wzrost o 13%. W strukturze przedsiębiorstw dominują przedsiębiorstwa sektora prywatnego. Odsetek osób fizycznych, prowadzących działalność gospodarczą wynosi około 80%. W przypadku gminy Żabno najwięcej podmiotów działa w sektorze handlu hurtowego i detalicznego oraz budownictwa. W analizowanym okresie obserwowana jest pozytywna tendencja dotycząca stosunku podmiotów zarejestrowanych do wyrejestrowanych w gminie. W 2019 r. liczba podmiotów wyrejestrowanych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wynosiła 32, natomiast nowo zarejestrowanych 73. Wskaźnik liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 ludności, na przestrzeni analizowanych lat, utrzymuje się na podobnym poziomie – 2,5-2,6.
- Na terenie gminy Żabno znajduje się teren dostępny pod inwestycje, zlokalizowany w miejscowościach – Sieradza i Odporyszów oraz na terenie miejscowości Morzychna (gm. Dąbrowa Tarnowska). Tereny te znajdują się w zasięgu dróg dojazdowych powiatowych i gminnych.

Edukacja, ochrona zdrowia i pomoc społeczna

- W gminie Żabno obecne są placówki wychowawcze i edukacyjne: jeden żłobek, łącznie trzynaście przedszkoli oraz dziesięć szkół podstawowych (prowadzonych przez gminę oraz placówek prywatnych). Dodatkowo w Niedomicach zlokalizowany jest jeden oddział przedszkolny. Ponadto w Żabnie obecne są również szkoły ponadpodstawowe prowadzone przez powiat tarnowski – liceum oraz zasadnicza szkoła zawodowa.
- W gminie istnieją m.in. Gminne Centrum Kultury w Żabnie i Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Żabnie, które organizują różnego rodzaju zajęcia przeznaczone dla różnych grup mieszkańców. Na terenie gminy organizowane są wydarzenia artystyczno-kulturalne, imprezy

okolicznościowe m.in. Dni Żabna czy Festiwal Piosenki Dziecięcej i Młodzieżowej „RECHOTEK. Ofertę kulturalną uzupełniają imprezy o charakterze ponadregionalnym np. Małopolski Przegląd Teatrów Lalkowych.

- Dostęp do opieki medycznej na terenie gminy zapewnia Samodzielny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej, w skład którego wchodzi pięć placówek zlokalizowanych w Żabnie i sołectwach gminy - w Niedomicach, Łęgu Tarnowskim, Otfinowie i w Wietrzychowicach.
- Pozytywny trend zauważalny jest w przypadku spadku liczby osób objętych pomocą społeczną. W analizowanym okresie od 2015 r. do 2019 r., liczba osób objętych pomocą społeczną na 10 tys. ludności spadła o 33%. W 2015 r. ich liczba wynosiła 668, natomiast w 2019 r. było to 447 mieszkańców.

Środowisko naturalne i dziedzictwo kulturowe

- Dobre warunki klimatyczne – najdłuższy w roku okres wegetacji, trwający ponad 220 dni oraz występowanie żyznych i urodzajnych gleb, stanowią potencjał do rozwoju rolnictwa, przede wszystkim ekologicznego. Jednakże pozyskiwanie terenów pod uprawę związane było z wycinaniem drzew na terenie gminy, dlatego też obecnie tereny leśne zajmują tylko 3,5% powierzchni gminy.
- Na atrakcyjność turystyczną gminy wpływ mają postacie z nią związane m.in. Jan Wnęk, lokalny artysta i rzeźbiarz, a także zabytki i miejsca kultu religijnego. Jednakże, przede wszystkim o atrakcyjności świadczą wyznaczone na terenie gminy szlaki turystyczne, położone wzdłuż rzeki Dunajec czy ścieżki rowerowe. Potencjał do rozwoju stanowią również tereny zlokalizowane w bliskiej odległości rzeki Dunajec oraz Kąpielisko w Podlesiu Dębowym (Zalew Kakałko).
- Przez teren gminy przebiegają ważne szlaki komunikacyjne, drogi wojewódzkie DW 973 i DW 975, a także drogi powiatowe. Istotne znaczenie z punktu dostępności komunikacyjnej ma również bliskie położenie węzła autostrady A4. Przez gminę przebiega również sieć kolejowa. Przebieg dróg w gminie, w szczególności wojewódzkich przez centrum miasta wiąże się z negatywnym wpływem na zdrowie i bezpieczeństwo mieszkańców, a dodatkowo jest obciążeniem dla infrastruktury miejskiej. Rozwiązaniem tych problemów ma być budowa obwodnicy Żabna.
- W 2019 r. z sieci wodociągowej korzystało 99,8% mieszkańców gminy Żabno, natomiast z sieci kanalizacji sanitarnej – 75,2%. Stopień skanalizowania na terenach miejskich jest znacząco wyższy i wynosi 100%, w stosunku do danych dotyczących terenów wiejskich (68.1%) w Gminie Żabno. Szczególnie północna część gminy, o charakterze typowo rolniczym, wymaga

skanalizowania, co jest utrudnione, ze względu na niekorzystny wskaźnik koncentracji zabudowy. Gmina Żabno dysponuje trzema własnymi ujęciami wody.

Wyniki badania mieszkańców

1. 63% ankietowanych wyraziło pozytywną opinię na temat tego, że gmina Żabno jest dobrym miejscem zamieszkania.
2. Struktura odpowiedzi dotyczących zmiany miejsca zamieszkania, jednoznacznie wskazuje na atrakcyjność Żabna jako dobrego miejsca zamieszkania, 63% ankietowanych nie chce opuszczać gminy Żabno. Stosunkowo niewielki odsetek – 7%, myśli o emigracji za granicę.
3. Podczas oceny przez mieszkańców elementów infrastruktury i oferty dostępnej na terenie gminy, najlepiej wypadła dostępność miejsc usługowych i handlu oraz placówek edukacyjnych (szkół, przedszkoli, żłobków), czystość na terenie miasta oraz poziom bezpieczeństwa. Najgorzej natomiast ocenione zostały kwestie związane z dostępnością transportu publicznego, liczbą ścieżek rowerowych, usług medycznych, ale również możliwości znalezienia zatrudnienia na terenie gminy.
4. Wśród mocnych stron wskazywanych przez ankietowanych znalazło się położenie, dobre skomunikowanie z regionem, jak również cisza i spokój. Słabą stroną dla 14% ankietowanych, jest niewystarczająca komunikacja ze strony władz i brak dialogu z mieszkańcami, co skutkuje pomijaniem ich potrzeb, a także niezadowolający stan dróg, chodników oraz oświetlenia. Niniejszy dokument poprzez włączenie w proces jego powstawania różnych grup interesariuszy, ze szczególnym wskazaniem na mieszkańców gminy Żabno, pozwolił na analizę potrzeb i jakości życia ludności. Przedstawione wyniki mają być wskazówką dla samorządu, jakie działania powinien prowadzić, w celu poprawy jakości życia lokalnej społeczności.
5. Zdaniem respondentów, by poprawić jakość życia w gminie, powinno się realizować przedsięwzięcia mające na celu rozwój infrastruktury technicznej i poprawę stanu infrastruktury drogowej, stworzenie miejsc w których mieszkańcy będą mogli aktywnie spędzić wolny czas.
6. W ciągu najbliższych 5 lat, według wskazań ankietowanych, poprawie powinna ulec liczba ścieżek rowerowych, stan dróg oraz dostępność transportu publicznego. Za mniej istotną na ten moment, okazała się poprawa dostępności miejsc usługowych i handlowych, którą mieszkańcy uważają za dostatecznie rozwiniętą i zaspokajającą ich potrzeby.

6. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest podstawowym narzędziem umożliwiającym diagnozowanie obecnej sytuacji danego podmiotu w kontekście planowania jego dalszego rozwoju. Jako główne zalety tej metody należy wskazać:

- generowanie z otoczenia szans rozwoju oraz zagrożeń hamujących rozwój gminy, szczególnie w kontekście efektywnego wykorzystania lokalnego potencjału,
- diagnoza bliższego oraz dalszego otoczenia gminy,
- określenie mocnych punktów oraz wskazania jej słabych stron pod kątem zasobów,
- poznanie otoczenia konkurencyjnego.

Mocne strony Gminy Żabno

Dogodne położenie komunikacje –skrzyżowanie dróg wojewódzkich nr 973 i 975, rozwinięta sieć dróg gminnych, bliskość autostrady A4

Bogata oferta kulturalna i rozwinięta działalność Gminnego Centrum Kultury – imprezy okolicznościowe, plenerowe (Dni Żabna), imprezy o charakterze ponadregionalnym (• Małopolski Przegląd Teatrów Lalkowych "O Wielką Nagrodę Zająca Poziomki")

Aktywność mieszkańców - działalność zespołów muzycznych, folklorystycznych, grupy teatralnej

Widoczna przedsiębiorczość wśród mieszkańców gminy

Obecność i inicjatywa rozwojowa płynąca ze strony firmy Bruk-Bet

Położenie nad rzeką Dunajec – potencjał do rozwoju turystyki aktywnej i rekreacji

Dobre warunki klimatyczne, najdłuższy w kraju okres wegetacji - potencjał do rozwoju rolnictwa ekologicznego

Związek z gminą postaci takich jak: Jan Wnęk, Adolf Rudnicki, Stanisław Wyspiański, Janusz Stanisław Pasierb - potencjał do rozwoju turystyki kulturowej

Potencjał do rozwoju aktywności sportowej - ogólnodostępna infrastruktura sportowa (boiska, stadiony) wraz z możliwością edukacji sportowej (szkoła o profilu sportowym w Niedomicach)

Słabe strony Gminy Żabno

Niskie odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym – 16,9%

Starzejące się społeczeństwo – wzrost udziału ludności w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności, w latach 2010-2019, z 16,1% do 19,4%

Niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacji sanitarnej (w szczególności w północnej części gminy) - 75,2% korzystających z kanalizacji

Niezadowalający stan infrastruktury drogowej – 42% mieszkańców wskazuje na konieczność poprawy w tym zakresie

Niska dostępność transportu publicznego – 78% respondentów negatywnie ocenia ten aspekt, konieczność zapewnienie dobrej komunikacji z Tarnowem

Zauważalny negatywny trend związany z ujemnym saldem migracji – w 2019 r. wartość salda migracji na 1000 osób wynosiła – 2,38

Szanse dla Gminy Żabno

Położenie gminy – bliskość autostrady, sieć kolejowe, rozwinięta sieć dróg wojewódzkich i powiatowych
Obecność terenów przeznaczonych pod budowę mieszkań jednorodzinnych - niższe koszty życia i ceny mieszkań, w porównaniu do większych miast, szansa na pozyskanie nowych mieszkańców
Rozwijanie MOF Tarnów z istotną rolą gminy Żabno
Kompleksowa rewitalizacja przestrzeni publicznych na terenie gminy zgodnie z zapisami Gminnego Programu Rewitalizacji, w celu poprawy jakości życia mieszkańców
Zwiększenie konkurencyjności w regionie poprzez nacisk na promocję turystyki w gminie
Rozwój turystyki weekendowej opartej o walory przyrodnicze, zabytki, miejsca kultu religijnego – destynacja mieszkańców okolicznych miast
Sprawne działanie władz w ramach pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania
Możliwość skorzystania ze środków z nowej perspektywy UE na lata 2021-2027
Zwiększanie współpracy, budowanie relacji z lokalnymi przedsiębiorcami, stymulowanie rozwoju
Obecność terenów, które przeznaczone są pod inwestycje oraz lokalizacja stref gospodarczych, podjęcie działań mających na celu lepsze wykorzystanie terenów inwestycyjnych
Rozpoznawalność gminy z uwagi na działalność i sukcesy w sporcie klubu Bruk-Bet Termalica Nieciecza

Zagrożenia dla Gminy Żabno

Niepewna sytuacja na rynku pracy, związana z pandemią SARS-CoV2 - niemożność pełnego prognozowania skutków COVID-19 w wymiarze gospodarczym (rynek pracy) ale również społecznym
Drenaż mózgów – odpływ młodych, wykształconych ludzi do większych ośrodków, w szczególności Krakowa
Wystąpienie ekstremalnych zjawisk pogodowych, środowiskowych – m.in. silne zagrożenie suszą oraz zagrożenie powodziowe
Konkurencyjność i atrakcyjność oferty dużych miast – Kraków, Rzeszów

II Założenia planistyczne

Część strategiczna Strategii Rozwoju Gminy Żabno na lata 2021-2030, jej założenia planistyczne są rdzeniem tego nadrzędnego dokumentu planistycznego Gminy Żabno. Tym samym należy osadzić kontekst opracowania w istniejących uwarunkowaniach.

Po pierwsze przedmiotowy dokument cechuje się komplementarnością międzyokresową tworząc swoiste kontinuum w odniesieniu do dotychczas obowiązującej Strategii Rozwoju Gminy Żabno 2014 – 2020, przede wszystkim w warstwie wizji i podstawowych kierunków rozwoju.

Po drugie prezentowane opracowanie dostosowuje specyfikę rozwoju do uwarunkowań prawnych, o których była mowa w pierwszym rozdziale dokumentu, co wpływa na silne odseparowanie wątków gospodarczych, społecznych i przestrzennych. Z jednej strony przywołane obszary w naturalny sposób się przenikają, z drugiej natomiast, strategia mocno odnosi się do planowania przestrzennego.

Po trzecie mimo pandemii koronawirusa COVID-19 przeprowadzono możliwie pogłębione prace partycypacyjne, które znajdują swoje odzwierciedlenie w procesie tworzenia dokumentu, ale przede wszystkim w treści wizji i konkretnych zapisów planistycznych, które stanowią wyjście naprzeciw oczekiwaniom wspólnoty mieszkańców.

Założenia planistyczne składają się z wizji i misji rozwoju, opisu interwencji w każdym z trzech wymiarów oraz planu strategicznego i operacyjnego. Całość jest uzupełniona schematem ilustrującym zbiorczo kierunki działań oraz katalogiem wskaźników pozwalających na monitorowanie rezultatów planowanych działań.

W ujęciu horyzontalnym warto zwrócić uwagę na wyzwania rozwojowe stojące przed samorządem, są nimi m.in. integracja gminy szczególnie w kontekście zróżnicowania jej południowej i północnej części, wykorzystanie potencjału wynikającego z rozwijania MOF Tarnów, poprawianie dostępności do usług społecznych, systematyczne rozwijanie infrastruktury przede wszystkim drogowej, wdrażanie działań rewitalizacyjnych. Istotne jest również maksymalizowanie posiadanych potencjałów produktów lokalnych (takich jak koziołki i strząska), marek sportowych (Buk-Bet Termalica Nieciecza – klub będący w ekstraklasie, z charakterystyczną maskotką słonią), zasobów naturalnych (Dunajec, tereny atrakcyjne przyrodniczo) oraz potencjału kulturowego, turystycznego i aktywności obywatelskiej mieszkańców. Dodatkowo potencjał gminy stanowi również obecność na terenie gminy producenta kostki brukowej i wyrobów betonowych – firmy Buk-Bet.

Prezentowany w dalszej części plan strategiczny ilustruje aspiracje lokalnej wspólnoty samorządowej i obywatelskiej w wymiarze pożądanых, oczekiwanych działań inwestycyjnych ale również buduje

charakterystykę oczekiwanej pozytywnej zmiany. Wskazana zmiana strategiczna ma być wartością dodaną, efektem realizacji przedmiotowej Strategii Rozwoju Gminy Żabno na lata 2021-2030.

7. Wizja i misja rozwoju

Wizja i misja w świetle przepisów to nieobligatoryjne elementy strategii rozwoju. W ramach dokumentu zdecydowano się na umieszczenie tych zapisów jako elementu, który z jednej strony wprowadza do poziomu planów strategicznych i operacyjnych, a z drugiej natomiast odnosi się do wyzwań stojących przed Gminą Żabno i stojącej za nią idei przewodniej.

Wizja w kontekście roku 2030 musi być dalekosiężna. Jej brzmienie z jednej strony nie może stanowić przykładu „myślenia życzeniowego” i swoistej fantastyki, z drugiej natomiast w naturalny sposób jej charakter buduje pewien wyobrażony zoptymalizowany obraz rzeczywistości w Gminie Żabno w rezultacie działań podjętych w najbliższej dekadzie.

Warto podkreślić na jakiej bazie wypracowano wizję rozwoju Gminy Żabno na najbliższe lata.

Wizja rozwoju gminy została wypracowana (w sensie treściowym) w procesie trzyetapowym:

- Zweryfikowano dotychczasową wizję i przereklamowano ją zgodnie z uwarunkowaniami przedstawionymi w dalszej części rozdziału.
- Wizję poddano opiniowaniu interesariuszy samorządowych i społecznych w ramach prowadzenia działań partycypacyjnych.
- Redakcja wizji i doprowadzenie jej do ostatecznego kształtu w ujęciu formalnym.

Uwarunkowania merytoryczne wpływające na zmianę i finalną zawartość wizji rozwoju Gminy Żabno w perspektywie roku 2030:

- Oczekiwania mieszkańców artykułowane w trakcie prowadzonych badań.
- Podejmowanie działań w formule zintegrowanej w ramach MOF Tarnów.
- Wydzielenie segmentów tematycznych wizji (Społeczeństwo / Gospodarka / Przestrzeń).

Biorąc pod uwagę powyższy kontekst należy raz jeszcze podkreślić, że wizja ma jednoczyć wokół zawartych w niej idei. Z punktu widzenia planowania strategicznego wizja jest słowną wizualizacją pożądanego stanu docelowego, do którego wspólnota samorządowa Gminy Żabno będzie konsekwentnie dążyć.

Wizja rozwoju Gminy Żabno w perspektywie roku 2030

Gmina Żabno zaspokaja potrzeby mieszkańców poprzez rozbudowany sektor usług społecznych, nowoczesną infrastrukturę publiczną oraz aktywne rozwijanie swoich atutów z uwzględnieniem potrzeb społeczności lokalnej. Gmina Żabno oferuje wysoki standard życia mieszkańców w każdym wieku, stanowiąc jednocześnie silny ośrodek sportowy.

Lokalizacja gminy na granicy województw, bliskości Krakowa i MOF Tarnów umożliwiła wykorzystanie potencjału gospodarczego i poprawienie atrakcyjności rynku pracy. Planowanie przestrzenne, obsługa inwestora i dostępność uzbrojonych gruntów oraz rozwijająca się w symbiozie z naturą działalność gospodarcza, wyróżnia Gminę Żabno w skali subregionu.

Gmina Żabno stanowi silny ośrodek Aglomeracji Tarnowskiej, jak również integruje się wewnętrznie poprzez niwelowanie dysproporcji rozwojowych między poszczególnymi częściami gminy. Skuteczna rewitalizacja, atrakcyjne przestrzenie publiczne, wybudowana obwodnica i powstanie chodników wzdłuż dróg wojewódzkich stanowią widoczny znak dokonanej zmiany.

Powyższa wizja jest ukierunkowana na jakość życia, poprawę kwestii socjalno-bytowych oraz poprawianie stanu i standardu usług i infrastruktury. Niejako w formie komentarza warto przytoczyć raz jeszcze oczekiwania mieszkańców. W ujęciu społecznym wyzwaniem nie do końca stanowiące zadanie własne gminy to dostępność usług służby zdrowia (73% ocenia ją źle) i atrakcyjna oferta rozrywkowa i spędzania czasu wolnego. W kontekście gospodarczym numerem jeden jest tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego gdyż 67% dostrzega problemy w znalezieniu zatrudnienia. Natomiast wymiar przestrzenny to największy katalog potrzeb czy to komunikacyjnych (dostępność transportu publicznego źle ocenia 78% badanych, a dostępność liczba ścieżek rowerowych 74%), czy związanych z dostępnością miejsc spędzania wolnego czasu. Co więcej respondenci w formule otwartej podczas ankietyzacji jako kluczowe przedsięwzięcia na najbliższe lata wskazywali takie elementy jak: rozwój infrastruktury technicznej (14,9%), miejsca aktywnego spędzania czasu wolnego (11,4%) czy poprawa stanu infrastruktury drogowej (9,2%). Powyższe to ilustracja wskazująca na rangę wymiaru przestrzennego, który ma istotne przełożenie na kosztochłonność planowanych na najbliższe lata inwestycji.

Misja Gminy Żabno stanowi zasadę działania, która określa główne wartości w odniesieniu do całego planu strategicznego. Misja wyznacza katalog kluczowych zamierzeń samorządu, a jej treścią jest dobrostan i dobrobyt mieszkańców Gminy Żabno. W ramach systematyki procesu planowania strategicznego misję można określić jako swoisty cel nadrzędny, który koncentruje się na mieszkańcach, poprawie jakości życia każdego mieszkańca z osobna, ale również całych rodzin oraz społeczności lokalnych, jak również całej wspólnoty samorządowej w skład, której wchodzi również wszystkie instytucje i organizacje życia społecznego oraz gospodarczego Gminy Żabno.

Misja Gminy Żabno

Misją samorządu Gminy Żabno jest działanie na rzecz trwałego wzmocnienia poziomu komfortu życia mieszkańców w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym.

Gmina Żabno prowadzeniem stabilnej polityki rozwoju zapewnia warunki dla wzmocniania dobrostanu wszystkich swoich mieszkańców.

Treść misji jest odbiciem wizji. Oba te komponenty są ze sobą komplementarne funkcjonalnie i treściwo. Jednocześnie ta część opracowania nakreśla ramy dla konkretyzacji planów strategicznych i operacyjnych.

8. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. ust. 3. pkt. 1) *cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym* zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) o samorządzie gminnym.

Poziom strategiczny dokumentu składa się z trzech celów strategicznych przypisanych do trzech najważniejszych wymiarów społecznego, gospodarczego i przestrzennego.

Wymiar społeczny

Cel strategiczny 1. Zapewnienie wysokiej jakości usług dla mieszkańców i wykorzystanie potencjału społeczności lokalnej

Wymiar gospodarczy

Cel strategiczny 2. Wzmacnianie funkcji gospodarczej gminy i jej dywersyfikacja

Wymiar przestrzenny

Cel strategiczny 3. Integracja przestrzenna i techniczna Gminy Żabno przy zachowaniu dbałości o środowisko naturalne

Wymiar społeczny

Cel strategiczny 1. Zapewnienie wysokiej jakości usług dla mieszkańców i wykorzystanie potencjału społeczności lokalnej

Podstawowym zadaniem gminy jest realizacja określonych w ustawie zadań własnych. W dużej części koncentrują się one na zapewnieniu dostępu do placówek oświatowych, dbałości o ich standard oraz jakość świadczonych usług. Ponadto, gmina powinna stymulować działania edukacyjne i dbać o szczególnie dobry poziom kształcenia przyszłych i aktualnych pracowników. Bez wątpienia te działania, jak również pomoc społeczna i dostępność lokali mieszkalnych to najbardziej kosztochłonne pozycje w budżecie każdego samorządu, w tym Gminy Żabno. Nie można również zapominać o transporcie publicznym, istotnym jako zabezpieczenie dojazdu dzieci do szkół, ale również części mieszkańców do pracy (w kierunkach do Tarnowa i w szczególności Dąbrowy Tarnowskiej). Co więcej, cel strategiczny odnosi się również do integracji wspólnoty mieszkańców: stymulowania aktywności społeczeństwa obywatelskiego oraz animowania lokalnych inicjatyw, wzmacniania podejścia partycypacyjnego. Ważnym komponentem działań skierowanych do mieszkańców czyli tzw. wymiaru społecznego interwencji jest sfera czasu wolnego i jego zagospodarowania poprzez konkretną ofertę kulturową czy sportową. Ta warstwa aktywności pozwala również na kształtowanie pożądanych postaw społecznych, świadomości ekologicznej, obywatelskiej oraz wzmacniania tożsamości lokalnej i dbałość o nią.

Wymiar gospodarczy

Cel strategiczny 2. Wzmacnianie funkcji gospodarczej gminy i jej dywersyfikacja

W związku z ograniczaniem realnych możliwości związanych ze stymulowaniem lokalnej gospodarki, działania gminy powinny koncentrować się na wzmacnianiu tzw. atrakcyjności inwestycyjnej. W zasadniczej mierze polega to na tworzeniu dobrych, oczekiwanych przez przedsiębiorców warunków do prowadzenia działalności gospodarczej. Zadaniem gminy powinno być również stymulowanie przestrzeni i umiejętności współpracy, a także budowanie relacji pomiędzy lokalnymi przedsiębiorcami. W tym miejscu należy przede wszystkim zwrócić uwagę na planowanie przestrzenne jako czynnik stymulujący rozwój, promocję przedsiębiorczości oraz na dywersyfikację struktury gospodarczej. To ostatnie może być związane również z rozwijaniem turystyki oraz branż odpowiedzialnych za czas wolny i jego zagospodarowanie.

Wymiar przestrzenny

Cel strategiczny 3.

Integracja przestrzenna i techniczna Gminy Żabno przy zachowaniu dbałości o środowisko naturalne

Rozwój infrastruktury technicznej, rewitalizacja, ochrona środowiska to niekwestionowane kierunki działań lokalnego samorządu. Stanowią one również oczekiwania mieszkańców jako podstawowe oczekiwania, głównie inwestycyjne. Ranga wymienionych dziedzin jest dla wszystkich interesariuszy niekwestionowana. Planowanym procesom rozwojowym w tej materii przyświeca zasada zrównoważonego rozwoju i równomiernego rozwijania wszystkich części gminy odnosząc się do przywołanych wcześniej dysproporcji między częścią południową i północną. Ponadto należy podkreślić, że proces rewitalizacji Gminy Żabno i związanej z tym kompleksowej odnowy obszarów zdegradowanych to kluczowy element budowania atrakcyjności osiedleńczej, jakości przestrzeni publicznej oraz poprawy standardu życia na terenie poszczególnych miejscowości gminy Żabno. Z punktu widzenia procesu planowania strategicznego i perspektywy najbliższej dekady rewitalizację definiuje się jako obszar strategicznej interwencji kluczowy dla gminy.

9. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. ust. 3. pkt. 2) kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych; zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) o samorządzie gminnym.

Plany operacyjne w postaci kierunków działań i przypisanych im zadań, przedsięwzięć, projektów, wiązek inwestycji stanowią odpowiedź na oczekiwania mieszkańców, wymogi formalne takie jak zadania własne gminy oraz przygotowanie do absorpcji środków zewnętrznych.

Strukturalnie rozdział składa się z dziewięciu kierunków działań, które wpisują się w wybrane wcześniej wymiar: społeczny, gospodarczy i przestrzenny (pełna ilustracja interwencji znajduje się w rozdziale 10. Schemat ilustrujący założenia planistyczne).

Kierunek działania 1.**Usługi publiczne: edukacja, oświata i wychowanie**

- Efektywne wykorzystanie infrastruktury i bazy edukacyjnej na rzecz rosnących potrzeb społecznych
- Budowa żłobka, podnoszenie standardów opieki i wspierania rozwoju dzieci do lat 3.
- Podnoszenie standardów usług związanych z wychowaniem przedszkolnym
- Podnoszenie jakości kształcenia oraz atrakcyjności nauczania na poziomie podstawowym oraz w obszarze szkolnictwa średniego
- Stworzenie rozbudowanej oferty zajęć pozalekcyjnych, warsztatów, animowanie czasu wolnego w partnerstwie pomiędzy szkołami oraz innymi podmiotami (m.in. Miejsko-Gminną Biblioteką Publiczną w Żabnie)
- Stworzenie zróżnicowanego katalogu zajęć dodatkowych uwzględniającego różne formy do wyboru (w sensie tematycznym), w tym dla dzieci i młodzieży szczególnie uzdolnionej
- Nauka przez praktykę. Współpraca z producentami i ekspertami z danej dziedziny, realizacja zadań z zakresu mentoringu.
- Doposażenie placówek oświatowych i kulturowych, wykonywanie niezbędnych modernizacji i remontów
- Racjonalizacja systemu oświatowego oraz optymalizacja sieci placówek
- Integracja społeczna dzieci i młodzieży
- Organizacja wsparcia specjalistycznego dla dzieci i młodzieży (m.in. wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego)
- Wdrażanie zajęć z zakresu edukacji regionalnej i wychowania obywatelskiego
- Prowadzenie zajęć z zakresu edukacji ekologicznej, regionalnej, budowanie tożsamości lokalnej wśród najmłodszych mieszkańców
- Realizacja projektów międzynarodowych oraz wymian dla zainteresowanej młodzieży

Kierunek działania 2.**Społeczeństwo obywatelskie i mechanizmy współrzędzenia**

- Wzmacnianie aktywności trzeciego sektora poprzez wdrażanie trwałych mechanizmów wsparcia stowarzyszeń, fundacji i organizacji społecznych (również finansowych: grantowych i dotacyjnych)
- Podjęcie działań zamierzających do ulokowania w każdej miejscowości miejsca spotkań społeczności lokalnej w zależności od potrzeb (np. świetlica, dom ludowy)
- Działania na rzecz integracji i animowania środowisk lokalnych
- Wzmacnianie funkcji symbolicznych i tożsamości lokalnej mieszkańców
- Rozwijanie wolontariatu i wspieranie rozwoju kapitału społecznego oraz więzi międzypokoleniowych
- Animowanie współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi, a sektorem publicznym oraz biznesowym
- Animowanie inicjatyw z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR) we współpracy z sektorem przedsiębiorstw

- Wspieranie działalności kulturalnej organizacji pozarządowych na terenie gminy takich jak OSP czy KGW
- Podejmowanie aktywnych działań na rzecz zwiększenia poziomu bezpieczeństwa na terenie gminy Żabno we współpracy ze środowiskami lokalnymi
- Pogłębianie procesów konsultacyjnych przy wykorzystaniu nowoczesnych technik partycypacyjnych

Kierunek działania 3. Polityka społeczna i mieszkaniowa

- Działania na rzecz zwiększenia dostępności usług opieki zdrowotnej
- Dostosowanie infrastruktury zdrowotnej do obecnych wymagań i standardów
- Reorganizacja sieci placówek podstawowej opieki zdrowotnej na terenie gminy
- Konsolidacja personelu i stworzenie nowoczesnego obiektu zapewniającego wysoki standard podstawowej opieki zdrowotnej – poprawa jakości i dostępności świadczonych usług
- Dostosowanie usług społecznych do istniejących problemów demograficznych, społeczność lokalna starzeje się, wszystkie programy trzeba dostosować i dopasować do zmian społecznych.
- Stworzenie kompleksowej polityki senioralnej
- Zapewnienie bazy dla inicjatyw senioralnych takich jak Dzienny Dom Pobytu czy Klub Seniora
- Poszerzanie zasobów Ośrodka Pomocy Społecznej w Żabnie
- Dostosowanie usług pomocy społecznej do zmieniających się uwarunkowań społeczno-ekonomicznych
- Stworzenie kompleksowej polityki młodzieżowej
- Wspieranie inicjatyw na rzecz rozwoju szeregowej zabudowy mieszkalnej
- Rozwijanie polityki mieszkaniowej, zwiększanie zasobu komunalnego

Kierunek działania 4. Kultura i sport

- Podjęcie szeroko zakrojonych działań na rzecz aktywizacji mieszkańców w wymiarze aktywnego spędzania czasu wolnego oraz uczestnictwa w kulturze. Realizacja działań na rzecz „wyprowadzenia mieszkańców z domu” w ramach nowej postpandemicznej rzeczywistości
- Powołanie do życia Gminnego Centrum Rekreacji Fizycznej i Turystycznej
- Wdrażanie hasła „Sport, rekreacja, turystyka, powszechna i dostępna dla każdego”
- Wspieranie sportu amatorskiego oraz rekreacji i aktywnego wypoczynku
- Tworzenie infrastruktury sportowej oraz sportowo-rekreacyjnej
- Budowa hali sportowej oraz modernizacje i remonty istniejącej infrastruktury sportowej
- Rozwijanie potencjału i zasobów Centrum Kultury w Żabnie
- Rozwijania działalności i oferty usług kulturalnych realizowanych na terenie gminy
- Wykorzystanie potencjału postaci Jana Wnęka oraz prowadzenie działań partnerskich z Muzeum Jana Wnęka w Odporyszowie

- Wspieranie działań na rzecz zachowania i ochrony dziedzictwa kulturowego oraz uczestnictwa w kulturze i kultywowanie tradycji
- Działania na rzecz utworzenie kina cyfrowego, stworzenie sali kinowej
- Wspieranie działalności teatrów zlokalizowanych w Niecieczy
- Organizacja sceny plenerowej (muszli koncertowej, mini amfiteatru) z miejscami do siedzenia, kocami, leżakami i kinem plenerowym

Kierunek działania 5.**Warunki dla rozwoju gospodarczego i planowanie przestrzenne**

- Podejmowanie działań na rzecz podnoszenia atrakcyjności inwestycyjnej Gminy Żabno i lepszego wykorzystania terenów inwestycyjnych
- Kompleksowe podejście do planowania przestrzennego poprzez aktywne tworzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP).
- Tworzenie planów (MPZP) ukierunkowanych na stworzenie nowego ładu przestrzennego m.in. poprzez zachęcania inwestorów do podjęcia działalności nieuciążliwej oraz ograniczenie rozdrobnienia zabudowy
- Utworzenie mini stref aktywności gospodarczej, poprzez przygotowywanie uzbrojonych terenów inwestycyjnych oraz odpowiednie opracowanie MPZP
- Budowa marki gminy jako ośrodka gospodarczego
- Prowadzenie trwałego dialogu z podmiotami gospodarczymi
- Promocja gospodarcza i pozyskiwanie inwestorów
- Promocja: aktywności zawodowej (również osób starszych), postawy przedsiębiorczej oraz samozatrudnienia
- Stworzenie systemu profesjonalnej obsługi inwestorów krajowych i zagranicznych
- Wspierania inicjatyw związanych z ekonomią społeczną i solidarną

Kierunek działania 6.**Turystyka, rekreacja i czas wolny**

- Prowadzenie działań zmierzających do poszerzenia oferty spędzania czasu wolnego przez wszystkie grupy mieszkańców, wychodzenie na naprzeciw oczekiwaniom społecznym mieszkańców
- Podejmowanie działań na rzecz podnoszenia atrakcyjności turystycznej Gminy Żabno
- Stworzenie uporządkowanych miejskich terenów zielonych o charakterystyce parkowej
- Tworzenie obszarów rekreacji i wypoczynku poza zabudową miejską i terenami uprzemysłowionymi
- Korzystanie z istniejących zasobów naturalnych poprzez wytyczanie ścieżek, tras oraz szlaków turystycznych (pieszych, rowerowych, nordic walking itd)
- Dbłość o infrastrukturę społeczną i wypoczynkowo-rekreacyjną
- Doposażanie miejsc spędzania czasu wolnego takich jak place zabaw czy tereny zielone
- Doposażenie miejscowości w nowoczesne i zróżnicowane place zabaw

- Wykorzystanie potencjału turystycznego i rekreacyjnego rzeki Dunajec, pobudzenie do życia i aktywnego wykorzystania doliny Dunajca na całej długości przebiegu przez teren gminy
- Rozwijanie inicjatywy Velo Dunajec jako elementu podnoszącego atrakcyjność gminy Żabno
- Wykorzystanie potencjału kąpieliska w Podlesiu Dębowym (Zalew Kakałko) oraz innych miejsc o charakterystyce rekreacyjno-wypoczynkowej
- Wybudowanie na terenie gminy tężni solankowej
- Tworzenie infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej

Kierunek działania 7. Kompleksowa rewitalizacja

Kierunek działania 7. odnosi się do przepisu Art. 10e. 3. 7) obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań; zawartego w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378) o samorządzie gminnym.

Obszar strategicznej interwencji kluczowy dla gminy.

Kierunek działania wynika z przepisów GPR i stanowi jego dodatkowe umocowanie realizacyjne.

Jako priorytety operacyjne w GPR Żabno wskazano:

- Poprawę warunków życia mieszkańców i wspieranie rozwoju społecznego i gospodarczego poprzez ożywienie infrastrukturalne i urbanistyczne
- Aktywizację gospodarczą terenu rewitalizowanego
- Wyrównanie szans życiowych, przeciwdziałanie negatywnym procesom społecznym oraz kształtowanie tożsamości mieszkańców

Kierunek działania 8. Infrastruktura techniczna i publiczna

- Budowa obwodnicy Żabna w ciągu dróg wojewódzkich DW 973, DW 975
- Wyprowadzenie ruchu kołowego z centrum Żabna
- Bezpieczne skomunikowanie wszystkich miejscowości gminy Żabno
- Lobbing na rzecz poprawy dostępności komunikacyjnej i jakości szlaków komunikacyjnych na terenie gminy w zakresie infrastruktury niezależnej od samorządu gminnego
- Modernizacje, przebudowy i rozbudowy sieci drogowej w Gminie Żabno
- Rozbudowa i modernizacja sieci oświetlenia ulicznego
- Rozbudowa sieci chodników
- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury towarzyszącej takiej jak: ławki, kosze na śmieci itp.
- Stworzenie planu modernizacji oraz poprawy standardu dróg transportu rolnego i łącznie z system ścieżek rowerowych

- Kontynuacja budowy tras rowerowych wałami po stronie Gminy Żabno oraz wzdłuż dróg gminnych do atrakcyjnych miejsc na terenie gminy
- Rozwijanie i profesjonalizacja systemu gospodarki odpadami
- Działania na rzecz poprawy zwiększenia dostępności transportowej i komunikacyjnej
- Działania na rzecz ograniczenia zjawiska wykluczenia komunikacyjnego i poprawa jakości funkcjonowania transportu publicznego
- Wprowadzenie polityki dostępności na terenie gminy Żabno w wymiarze infrastrukturalnym oraz funkcjonalnym

Kierunek działania 9.

Środowisko i adaptacja do zmian klimatu

- Rozbudowa systemu gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy
- Podjęcie działań na rzecz skanalizowania gminy szczególnie w obszarach cechujących się dużym rozproszeniem zabudowy i niską gęstością zaludnienia
- Realizacja rozwiązań prośrodowiskowych wynikających z presji suburbanizacyjnej intensyfikującej się z kierunku miasta Tarnowa
- Rozbudowa systemu małej retencji
- Wprowadzanie kompleksowych rozwiązań z zakresu gospodarowania wodami opadowymi
- Działania lobbingsowe na rzecz rozwoju infrastruktury przeciwpowodziowej
- Poprawa efektywności energetycznej budynków, kontynuowanie działań termomodernizacyjnych
- Podjęcie działań na rzecz gazyfikacji gminy (w szczególności miejscowości Podlesie)
- Zwiększenie stopnia wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych (OZE) w ramach budynków użyteczności publicznej, zasobu komunalnego oraz prywatnych mieszkańców
- Wdrażanie elementów gospodarki obiegu zamkniętego
- Działania na rzecz poprawy czystości powietrza – wysoka jakość powietrza
- Niwelowanie niskiej emisji (smogu)
- Podejmowanie aktywnych działań na rzecz wymiany wysokoemisyjnych indywidualnych źródeł ciepła
- Zachowanie bioróżnorodności terenów atrakcyjnych przyrodniczo
- Działania na rzecz zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców
- Poszerzanie powierzchni zagospodarowanych terenów zielonych
- Podejmowanie działań związanych z transformacją energetyczną
- Wprowadzanie rozwiązań energooszczędnych
- Wdrażanie rozwiązań związanych z elektromobilnością
- Stworzenie stacji ładowania pojazdów elektrycznych

10. Schemat ilustrujący założenia planistyczne

Cześć ideowa	Wizja rozwoju Gminy Żabno w perspektywie roku 2030					
	Gmina Żabno zaspokaja potrzeby mieszkańców poprzez rozbudowany sektor usług społecznych, nowoczesną infrastrukturę publiczną oraz aktywne rozwijanie swoich atutów z uwzględnieniem potrzeb społeczności lokalnej. Gmina Żabno oferuje wysoki standard życia mieszkańców w każdym wieku. Lokalizacja gminy na granicy województw, w bliskości Krakowa i MOF Tarnów umożliwiła wykorzystanie potencjału gospodarczego i poprawienie atrakcyjności rynku pracy. Planowanie przestrzenne, obsługa inwestora i dostępność uzbrojonych gruntów wyróżnia Gminę Żabno w skali subregionu. Gmina Żabno stanowi silny ośrodek Aglomeracji Tarnowskiej, jak również integruje się wewnętrznie poprzez niwelowanie dysproporcji rozwojowych między poszczególnymi częściami gminy. Skuteczna rewitalizacja, atrakcyjne przestrzenie publiczne, wybudowana obwodnica i powstanie chodników wzdłuż dróg wojewódzkich stanowią widoczny znak dokonanej zmiany.					
	Misja Gminy Żabno					
	Misją samorządu Gminy Żabno jest działanie na rzecz trwałego wzmocnienia poziomu komfortu życia mieszkańców w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Gmina Żabno prowadzeniem stabilnej polityki rozwoju zapewnia warunki dla wzmacniania dobrostanu wszystkich swoich mieszkańców.					
Cześć strategiczna i operacyjna	Wymiar społeczny		Wymiar gospodarczy		Wymiar przestrzenny	
	Cel strategiczny 1.	Zapewnienie wysokiej jakości usług dla mieszkańców i wykorzystanie potencjału społeczności lokalnej	Cel strategiczny 2.	Wzmacnianie funkcji gospodarczej gminy i jej dywersyfikacja	Cel strategiczny 3.	Integracja przestrzenna i techniczna Gminy Żabno przy zachowaniu dbałości o środowisko naturalne
	Kierunek działania 1.	Usługi publiczne: edukacja, oświata i wychowanie	Kierunek działania 5.	Warunki dla rozwoju gospodarczego i planowanie przestrzenne	Kierunek działania 7.	Kompleksowa rewitalizacja
	Kierunek działania 2.	Społeczeństwo obywatelskie i mechanizmy współrzędzenia	Kierunek działania 6.	Turystyka, rekreacja i czas wolny	Kierunek działania 8.	Infrastruktura techniczna i publiczna
	Kierunek działania 3.	Polityka społeczna i mieszkaniowa			Kierunek działania 9.	Środowisko i adaptacja do zmian klimatu
	Kierunek działania 4.	Kultura i sport				

11. Rezultaty planowanych działań

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. ust. 3. pkt. 3) *oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia* zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) o samorządzie gminnym.

Rezultaty planowanych działań zostały opracowane w formie katalogu wskaźników przypisanych do każdego z planowanych działań. Rekomenduje się dokonywanie pomiarów wskaźników corocznie zgodnie z zapisami rozdziału 12. Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii. Analiza wskaźników pozwoli na ocenę skuteczności podejmowanych działań i zostanie poddana gruntownej analizie w ramach zaplanowanych procesów ewaluacji.

L.p. kierunku działania	Nazwa działania	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika (2019)	Oczekiwany rezultat w 2030 roku	Źródło danych
I	Kierunek działania 1. Usługi publiczne: edukacja, oświata i wychowanie	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	3,2%	wzrost	BDL GUS
II	Kierunek działania 2. Społeczeństwo obywatelskie i mechanizmy współzrządzenia	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 000 mieszkańców	2,54	wzrost	BDL GUS
III	Kierunek działania 3. Polityka społeczna i mieszkaniowa	Liczba mieszkań na 1 000 mieszkańców	278,2	wzrost	BDL GUS
IV	Kierunek działania 4. Kultura i sport	Liczba zorganizowanych imprez artystyczno-rozrywkowych i sportowych w gminie	17	wzrost	BDL GUS
V	Kierunek działania 5. Warunki dla rozwoju gospodarczego i planowanie przestrzenne	Procent powierzchni gminy objętej MPZP	0,5%	wzrost	UG Żabno
VI	Kierunek działania 6. Turystyka, rekreacja i czas wolny	Wybudowanie na terenie gminy tężni solankowej	-	wzrost	UG Żabno
VII	Kierunek działania 7. Kompleksowa rewitalizacja	Liczba zrealizowanych projektów rewitalizacyjnych	-	wzrost	UG Żabno
VIII	Kierunek działania 8. Infrastruktura techniczna i publiczna	Długość ścieżek rowerowych	2,3 km	wzrost	BDL GUS
IX	Kierunek działania 9. Środowisko i adaptacja do zmian klimatu	Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności	75,2%	wzrost	BDL GUS

III Wdrażanie

12. Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. ust. 3. pkt. 8) system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów zawartego w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) o samorządzie gminnym.

Realizacja strategii

- Przygotowanie projektu – Burmistrz Żabna przy współpracy struktur Urzędu Miejskiego w Żabnie, w uzgodnieniu z Radą Miejską (zmiany zapisów w dokumencie także w oparciu o uzasadnione propozycje i wnioski mieszkańców, organizacji społecznych oraz przedsiębiorców).
- Wybór zadań do realizacji w ramach Strategii – Burmistrz Żabna przy współpracy struktur Urzędu Miejskiego w Żabnie i instytucji samorządowych.
- Nawiązywanie współpracy z partnerami dla realizacji działań i projektów wymagających zaangażowania innych organizacji i instytucji (administracji różnego szczebla, organizacji społecznych, przedsiębiorstw, instytucji otoczenia biznesu) oraz działania lobbujące na rzecz strategicznych kierunków rozwoju w wymiarze ponadlokalnym – Burmistrz Żabna.
- Opracowanie rocznych i wieloletnich programów branżowych oraz inwestycyjnych, w ramach których będą realizowane założenia strategiczne – wyspecjalizowane komórki Urzędu Miejskiego w Żabnie oraz inne instytucje samorządowe (jednostki organizacyjne).
- Zatwierdzanie i zapewnienie finansowania dla rocznych oraz wieloletnich programów branżowych i inwestycyjnych, w ramach których będą realizowane cele strategiczne i kierunki działań – merytoryczne komórki Urzędu Miejskiego w Żabnie, Rada Miejska.
- Zabezpieczenie środków w budżecie na realizację zadań wynikających z kierunków działań poprzez umieszczenie konkretnych zadań w budżecie oraz Wieloletniej Prognozie Finansowej – Skarbnik, Burmistrz Żabna, Rada Miejska.
- Przygotowanie wniosków o uzyskanie finansowania zewnętrznego dla projektów wynikających z założeń strategii – Burmistrz Żabna, przy współpracy struktur Urzędu Miejskiego w Żabnie wraz z jednostkami organizacyjnymi.
- Nadzór nad realizacją projektów, rozliczenia, raporty – merytoryczne komórki Urzędu Miejskiego.

Procedura monitorowania

- Monitoring bieżący będzie realizowany corocznie.
- Celem tej procedury jest uzyskanie kompletnej informacji dotyczącej rezultatów planowanych działań przyjętych do realizacji.
- Monitoringu podlega katalog wskaźników umieszczonych w rozdziale 11. Rezultaty planowanych działań.
- Wynikiem corocznie prowadzonego monitoringu będzie zestawienie wskaźników dla poszczególnych kierunków działań, których realizacja została podjęta w ramach każdego z celów strategicznych zapisanych w Strategii.

Ewaluacja

- Rekomenduje się przeprowadzenie dwóch przeglądów strategicznych w okresie obowiązywania strategii – w 2024 (ewaluacja on-going) i 2027 roku (ewaluacja ex-post).
- Wynikiem przeprowadzenia przeglądu będzie szczegółowe sprawozdanie zawierające podsumowanie zestawień wyników uzyskanych w ramach monitoringu wraz z oceną poziomu realizacji poszczególnych celów strategicznych oraz kierunków działań.
- Ewaluacje (szczególnie ta o charakterze on-going) ma na celu uzyskanie odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób założenia i cele przekładane są na realne działania oraz wskazanie konieczności dokonania korekt (aktualizacji).
- Raporty ewaluacyjne są prezentowane Radzie Miejskiej przez Burmistrza Żabna wraz z rekomendacjami korekt, aktualizacji oraz uzupełnienia zawartości dokumentu.

Aktualizacja dokumentu

- Zmiany w Strategii Rozwoju Gminy Żabno na lata 2021-2030 dokonywane będą uchwałą Rady Miejskiej na wniosek Burmistrza Żabna.
- Przed podjęciem uchwały wymagane jest wydanie stosownej opinii przez komisję branżową.
- Ocena realizacji strategii na podstawie danych zawartych w raportach ewaluacyjnych zostanie dokonana w latach 2024 i 2027. Jej celem będzie porównanie założonych w strategii oddziaływań i efektów jej wdrażania z faktycznie osiągniętymi efektami. Na tej podstawie formułowane będą zalecenia w zakresie aktualizacji na kolejne lata wdrażania Strategii.
- Decyzja o aktualizacji dokumentu dokonywana będzie przez Burmistrza Żabna we współpracy z właściwymi komórkami organizacyjnymi Urzędu Miejskiego w Żabnie, które przedstawią ją do przyjęcia Radzie Miejskiej w Żabnie.

Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

- Dokumenty wykonawcze powinny być napisane możliwie przejrzystym językiem, zrozumiałym dla osób niebędących specjalistami w danej dziedzinie.
- Obowiązkowe jest oznakowanie dokumentu zgodne z obowiązującymi zasadami.
- Przygotowanie dokumentu wykonawczego powinno zakończyć się w ciągu 12 miesięcy od jego zainicjowania.
- Obowiązkowo każdy dokument wykonawczy powinien zostać poddany konsultacjom.
- W każdym dokumencie wykonawczym powinno znaleźć się co najmniej odniesienie do konkretnego celu strategicznego i kierunku działań niniejszej strategii.
- Każdy dokument wykonawczy musi posiadać przypisaną komórkę organizacyjną jako wiodącą, odpowiadającą za całościową realizację oraz jej skutki.

13. Finansowanie strategii

Rozdział odnosi się do przepisu *Art. 10e. ust. 3. pkt. 9) ramy finansowe i źródła finansowania* zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) o samorządzie gminnym.

W celu skutecznej realizacji Strategii Rozwoju Gminy Żabno na lata 2021-2030, samorząd jako jej operator oraz inicjator będzie poszukiwał wszelkich dostępnych źródeł, narzędzi, metod i możliwości realizacji określonych celów, aby urzeczywistnić zaproponowaną w dokumencie wizję. Zasadnicze znaczenie dla sfinansowania Strategii ma przede wszystkim katalog środków publicznych, w tym:

- środki własne gminy,
- środki z budżetu województwa małopolskiego,
- środki z budżetu Unii Europejskiej,
- Krajowe Programy Operacyjne,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2021-2027,
- środki budżetu państwa,
- inne środki publiczne.

Ważnym elementem finansowania interwencji rozwojowych będą również środki prywatne, które mogą zostać wykorzystane do współfinansowania projektów realizowanych w ramach programów operacyjnych lub formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

Załącznik nr 1 Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej

Analiza danych zastanych

1. Ogólna charakterystyka i uwarunkowania zewnętrzne

Gmina Żabno zlokalizowana jest we wschodniej części województwa małopolskiego i wchodzi w skład powiatu tarnowskiego. Leży nad rzeką Dunajec w północno - zachodniej części Kotliny Sandomierskiej. Gmina położona jest na terenie równinnym na 190 m n.p.m. i ciągnie się wzdłuż Dunajca aż do rzeki Wisły. Gmina Żabno w ujęciu administracyjnym jest gminą miejsko-wiejską z siedzibą władz samorządowych w mieście Żabno, umiejscowionego w jej środkowej części.

Gmina Żabno jest dobrze skomunikowana z innymi gminami województwa. Miasto Żabno leży niedaleko od trasy Warszawa - Kielce - Tarnów - Krynica, w odległości 15 km od Tarnowa i 115 km od Kielc. Również 15 km od Żabna znajduje się węzeł autostrady A4 (Krzyż) Kraków – Rzeszów. Gmina posiada 3 własne ujęcia wody: w Żabnie, Łęgu Tarnowskim i Gorzycach oraz dodatkowo ma możliwość poboru wody z ujęć miasta Tarnowa poprzez odcinek 17 km magistrali wodnej z ujęcia na Dunajcu. Dzięki temu gmina ma duże zasoby zaopatrzenia w wodę, a także ma możliwość zachowania dużych rezerw.

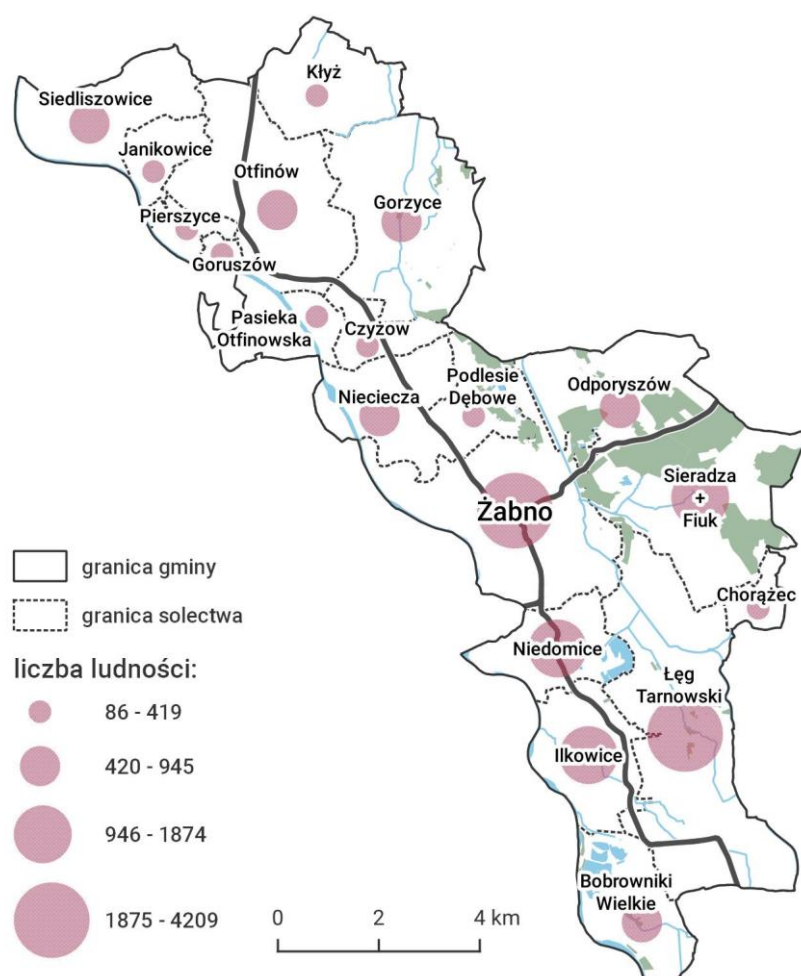
Na terenie gminy występują żyzne gleby, takie jak urodzajne mady, piaszczysto - gliniaste oraz darniowo - bielcowe o klasie: I, II-IV, co w połączeniu z dobrymi warunkami klimatycznymi oraz najdłuższym w Polsce okresie wegetacji (trwającym ponad 220 dni), ma dobry wpływ na rozwój produkcji rolnej w regionie. W związku z tym gmina dysponuje nadwyżką produkcji rolnych wobec realnych potrzeb lokalnego rynku

1.1 Podział administracyjny Gminy Żabno

Gmina Żabno leży w powiecie tarnowskim i jest jedną z 16 gmin wchodzących w skład tego powiatu. Gmina graniczy od południa z miastem Tarnów, od zachodu z gminami Radłów i Wietrzychowice poprzez rzekę Dunajec, od północy z gminą Gręboszów i od wschodu z gminami: Olesno, Dąbrowa Tarnowska i Lisia Góra.

Według danych GUS w 2020 r. powierzchnia całej gminy stanowiła niewiele ponad 7% powierzchni całego powiatu tarnowskiego i wynosiła 102 km², w tym 11 km² stanowił obszar miejski i 91 km² obszar wiejski. Do największych miejscowości zlokalizowanych w gminie należą: Łęg Tarnowski, miasto Żabno, a najmniejsze pod względem powierzchni to Goruszów. Jako gmina miejsko-wiejska posiada zarówno cechy miejskie (w granicach administracyjnych miasta Żabno) oraz wiejskie.

W skład gminy wchodzi miasto Żabno i 19 sołectw: Bobrowniki Wielkie, Chorążec, Czyżów, Fiuk, Goruszów, Gorzyce, Ilkowice, Janikowice, Kłyż, Łęg Tarnowski, Nieciecza, Niedomice, Odporyszów, Otfinów, Pasieka Otfinowska, Pierszyce, Podlesie Dębowe, Siedliszowice, Sieradza.

1.2 Rys historyczny Żabno

Historycznie na rozwój gminy miało wpływ położenie geograficzne przy trakcie biegnącym z Wojnicza i Pilzna przez Tarnów do Opatowca i Nowego Miasta Korczyna. Osadnictwo na tym terenie według różnych podań historycznych miało miejsce już epoce kultury łużyckiej, a badania wskazują na istnienie na tym obszarze grodziska już na przestrzeni VII-X wieku. Najstarsze pisemne wzmianki na temat Żabna pochodzą z XII wieku odnośnie nadania tych ziem rycerzowi Świętosławowi przez Księcia Bolesława Wstydlwego. Na podstawie tych dokumentów nie da się jednak rozstrzygnąć, czy wtedy osada miała nadane prawa miejskie. Pierwsze pisemne wzmianki o prawach miejskich w przypadku Żabna pojawiają się w dokumencie Królowej Jadwigi ze stycznia 1385 r. z którego wynikało, że w tym czasie Żabno miało już nadane prawa miejskie.

Ze względu na położenie komunikacyjne miasta, cotygodniowo odbywały się tam jarmarki gdzie handlowano suknem, nabiałem, owocami oraz zbożem. Prawo do jarmarków nadano miastu w 1487 r. jako przywilej królewski. Warto przy okazji wspomnieć, że tradycja jarmarków przetrwała po dziś dzień. Z kolei z zapisków Długosza można się dowiedzieć, że w XV w. na terenie miasta znajdowały się dwa kościoły Świętego Ducha i Świętego Krzyża. Parafia pw. Ducha Świętego w Żabnie była erygowana w 1374 r. i należała ona do najstarszych w okolicy.

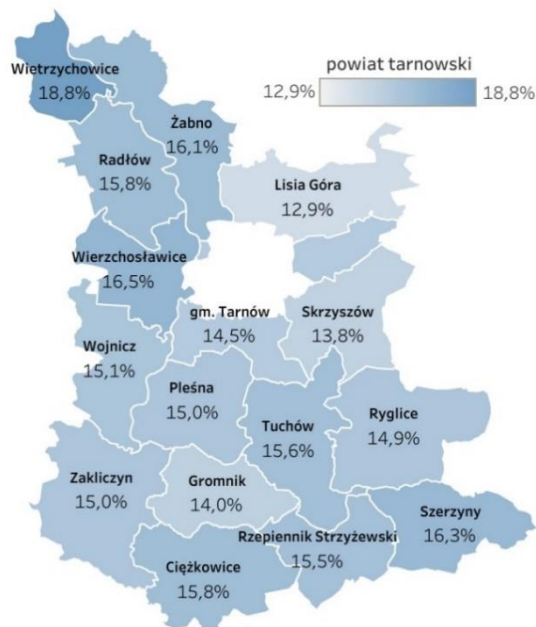
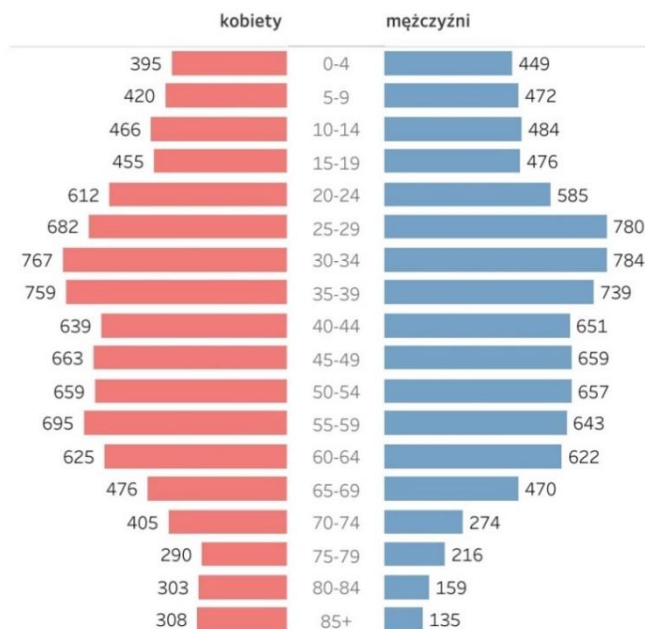
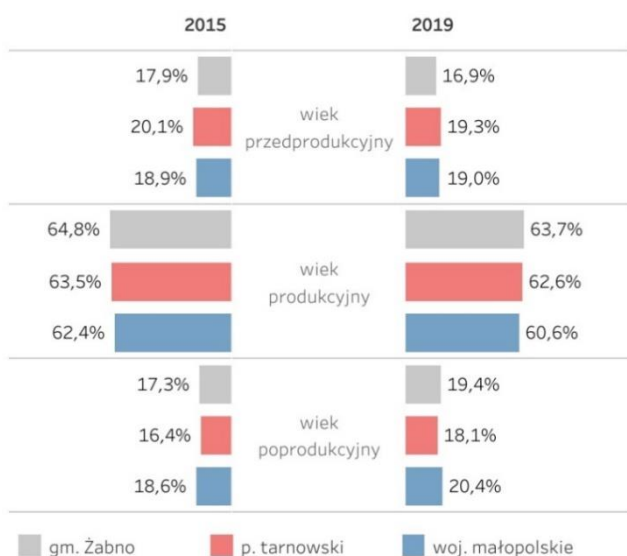
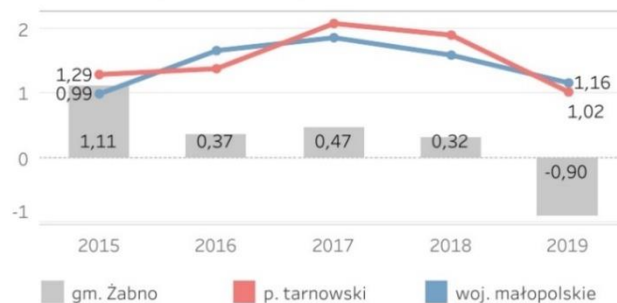
Miasto podczas swej historii wielokrotnie ulegało zniszczeniu w wyniku wojen. W 1501 r. zostało spalone przez Tatarów, a następnie podczas najazdu szwedzkiego w 1655 r. zostało ponownie zniszczone przez wojska kozackie z oddziałów Rakoczego. Pomimo zniszczeń w mieście rozwijało się rzemiosło. Jego rozkwit przypadał na XVII w., kiedy to w 1675 r. powołano do życia cech rzemieślniczy w Żabnie. Kolejne nieprzychylne czasy dla miasta następowały w XVIII w. kiedy w 1799 r. wybuchł pożar, który zniszczył właściwie całe miasto wraz z kościołem p.w. Ducha Świętego. Kościół został odbudowany przez księdza Józefa Dulembę ze środków pochodzących ze wsparcia finansowego Funduszu Religijnego. Następnie w 1873 r. miasto zostało wyniszczone przez wybuch epidemii cholery, w wyniku której zmarło wielu mieszkańców. Pierwsza Wojna Światowa również miała wpływ na zniszczenia jakie nastąpiły w Żabnie z powodu linii frontu przebiegającej wzdłuż rzeki Dunajec. W trakcie Drugiej Wojny Światowej spora część ludności została wywieziona na roboty do Niemiec, a dla społeczności żydowskiej zamieszkującej miasto zorganizowano getto, jednak po jakimś czasie zamieszkujących tam Żydów rozstrzelano, a getto zlikwidowano. Żabno zostało wyzwolone w styczniu 1945 r. przez wojska radzieckie. W XIX wieku mieszkańcy Żabna trudnili się przede wszystkim rolnictwem oraz handlem. Pierwszy zakład produkcyjny jakim była cegielnia w Żabnie otwarto w 1905 r. Lata powojenne w historii Żabna stanowią okres wzrostu gospodarczo-społecznego i kulturowego miasta i gminy. Obecnie w Żabnie dobrze rozwinięta jest sfera usługowa oraz drobny przemysł, w szczególności metalowy i przetwórczy (przetwórstwo warzyw), a także dwie fabryki świeczek. Ważną rolę odgrywa również firma Bruk-Bet, będąca producentem kostki brukowej i wyrobów betonowych, której siedziba znajduje się w Niecieczy.

2. Uwarunkowania wewnętrzne

2.1 Sfera społeczna

2.1.1 Demografia

DEMOGRAFIA

Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem (2019 r.)¹Piramida wieku i płci (2019 r.)¹Stan ludności¹Prognoza ludności²Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w populacji ogółem¹Przyrost naturalny na 1000 ludności¹Saldo migracji na 1000 osób¹

Źródło danych:

¹ GUS BDL² Opracowanie własne

Stan ludności w gminie miejsko-wiejskiej Żabno ulegał nieznacznemu, ale systematycznemu zmniejszeniu na przestrzeni lat. Na podstawie danych GUS od 2015 do 2019 r. spadek ten sięga zaledwie 1%. Także prognozy dotyczące zaludnienia gminy w perspektywie do 2030 r. zakładają podobne spadki na poziomie blisko 1% w perspektywie od 2020 do 2030 r. Z kolei procentowy udział osób w wieku senioralnym 65+ w ogólnej populacji mieszkańców gminy Żabno jest stosunkowo wysoki na tle innych gmin powiatu tarnowskiego. Pod tym względem gmina Żabno plasuje się na 3 pozycji pod względem wielkości tego zjawiska zaraz po gminach Wietrzychowice i Wierzchosławice.

Biorąc pod uwagę piramidę wieku ludności w podziale na płeć i w przedziałach 5 letnich widać, że od 0 do 54 roku życia w gminie zamieszkuje nieznacznie więcej mężczyzn w stosunku do kobiet, następnie od 55 roku zauważa się przewagę liczebną kobiet w stosunku do mężczyzn. Jest to dość typowy rozkład ludności w podziale na płeć i wiek w porównaniu do innych miast i gmin w Polsce o podobnym potencjale demograficznym. Większa liczba kobiet w stosunku do mężczyzn w wieku senioralnym wskazuje na konieczność zintensyfikowania prowadzenia profilaktyki prozdrowotnej wśród mężczyzn już w wieku produkcyjnym, aby móc wpływać na przedłużenie ich okresu życia.

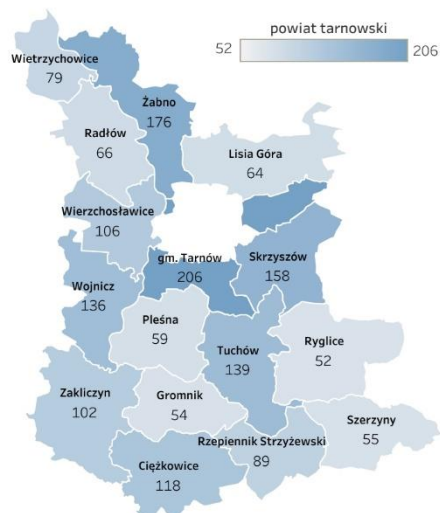
W przypadku analizy udziału procentowego ludności gminy Żabno według ekonomicznych grup wieku w latach 2015 i 2019 r. nie zauważa się różnic statystycznych, dotyczących zmian udziału procentowego osób w wieku produkcyjnym, przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym zarówno w gminie jak i na tle powiatu tarnowskiego i całego województwa małopolskiego. Zauważa się niewielki, spadek rzędu 1% w grupie wiekowej przedprodukcyjnej i produkcyjnej oraz jednocześnie niewielki wzrost rzędu 2% w grupie poprodukcyjnej. Udział procentowy osób w wieku produkcyjnym w gminie Żabno był wyższy w stosunku do obszarów referencyjnych. W kontekście przyrostu naturalnego oraz ruchu naturalnego na 1000 ludności zauważa się korzystne zjawiska społeczne. Przyrost naturalny tylko w 2019 r. przyjmował wartość ujemną, a w okresie 2015 do 2018 r. przyjmował wartości dodatnie. Dodatnie saldo przyrostu naturalnego oznacza, że rodzi się więcej dzieci niż następuje zgonów w odniesieniu do 1000 ludności. W stosunku do danych dla powiatu tarnowskiego i całego województwa małopolskiego zauważa się, że trend jest podobny, z taką różnicą, że zarówno w przypadku powiatu jak i województwa odnotowuje się korzystniejsze dane w tym zakresie niż w gminie. Saldo migracji na 1000 ludności w latach 2016 do 2019 przyjmuje wartości ujemne co oznacza, że więcej ludzi wyjeżdża niż osiedla się na tym terenie. Dane dla powiatu tarnowskiego wykazują podobny trend, niemniej skala zjawiska jest niższa w stosunku do gminy. Z kolei zjawisko salda migracji na 1000 ludności dla województwa małopolskiego w tym zakresie było korzystniejsze na tle gminy i powiatu przyjmowało wartości dodatnie.

Podsumowując, sytuacja demograficzna gminy Żabno jest korzystna, następuje niewielki, spadek liczby ludności na przestrzeni lat, a saldo przyrostu naturalnego wykazuje wartości dodatnie. Mniej korzystnie przedstawia się współczynnik salda migracji przyjmując wartości ujemne. Wszystko to wskazuje na konieczność prowadzenia zrównoważonej polityki społecznej na rzecz zwiększenia liczby urodzeń oraz stworzenia atrakcyjnych warunków zamieszkania i zatrudnienia dla osób w wieku produkcyjnym. Także z uwagi na stopniowe postępujące zjawisko starzenia się społeczności lokalnej gminy, konieczność zapewniania usług opiekuńczych dla tej grupy mieszkańców.

2.1.2 Rynek pracy

RYNEK PRACY

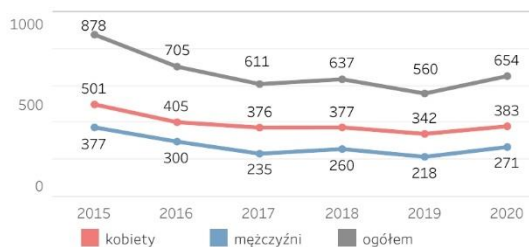
Pracujący na 1000 ludności (2019 r.)¹

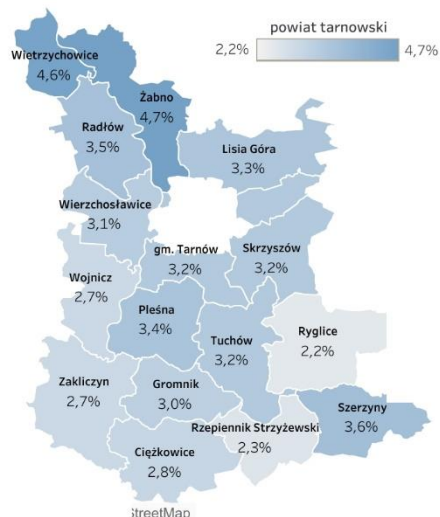
Liczba osób pracujących¹

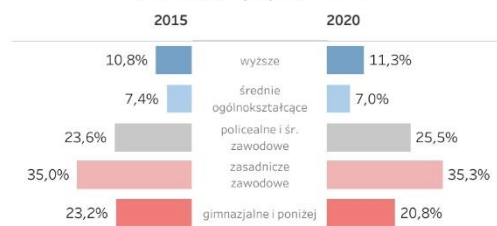
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych²

Udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym (2019 r.)¹

Bezrobotni wg wykształcenia²

Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy²

Bezrobotni wg przedziałów wiekowych²

źródło danych:

¹ GUS BDL

² Powiatowy Urząd Pracy w Tarnobrzegu

Badając rynek pracy w pierwszym rzędzie należy przeanalizować kilka kluczowych parametrów dotyczących statystyk osób pracujących oraz skali bezrobocia w gminie. Według danych GUS, liczba osób bezrobotnych w gminie w latach 2015-2019 spadła o około 32%. W 2015 r. liczba bezrobotnych wynosiła 878 osób, w 2019 r. już 560 osób. Współczynnik osób pracujących na 1000 ludności w 2019 r. na terenie gminy Żabno plasował się na 2 miejscu po gminie Tarnów na tle całego powiatu tarnowskiego. Jest to zjawisko korzystne, ponieważ stosunkowo spory odsetek mieszkańców gminy jest czynnych zawodowo. Niestety udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym na terenie gminy jest wysoki w stosunku do innych gmin powiatu tarnowskiego. W 2019 r. współczynnik ten plasował się na pierwszym miejscu wśród gmin powiatu tarnowskiego w przypadku gmin Żabno i Wietrzychowice. Współczynnik pracujących osób w gminie Żabno w latach 2015 - 2019 wykazuje nieznaczny trend wzrostowy w ujęciu ogólnym, ale także w grupie mężczyzn i w grupie kobiet. Niemniej w grupie pracujących kobiet obserwuje się wzrost na niższym poziomie w stosunku do grupy mężczyzn. Różnica jest niewielka, jednak jest to dość wyjątkowe dla gmin o zbliżonej charakterystyce, gdzie zazwyczaj różnice te są bardziej znaczące wśród osób pracujących w podziale na płeć. Bezrobocie w gminie Żabno w okresie od 2015 do 2020 r. wykazuje tendencję spadkową rzędu 36% do roku 2019, a następnie obserwuje się wzrost w 2020 r. na poziomie 17%. Prawdopodobnie wzrost ten w ostatnim roku był wynikiem spowolnienia gospodarki z uwagi na zagrożenie epidemiologiczne wynikające z pandemii wirusa COVID-19. Należy pamiętać, że wzrost bezrobocia w 2020 r. dotyczy nie tylko rynków lokalnych, ale także całej Polsce i wielu innych krajów w Europie i na świecie. W analogicznym okresie badawczym w analizie bezrobocia w podziale na płeć odnotowuje się nieznacznie więcej bezrobotnych kobiet w porównaniu do mężczyzn w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych, co jest zjawiskiem normalnym. W kontekście skali bezrobocia pod względem posiadanego wykształcenia w latach 2015 i 2019 r. konsekwentnie najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, a następnie z policealnym i średnim zawodowym oraz gimnazjalnym i poniżej. Z kolei najniższy odsetek wśród bezrobotnych zarejestrowanych stanowią osoby z wykształceniem średnim i wyższym. Wśród osób bezrobotnych w zakresie czasu pozostawania bez pracy w latach 2015 i 2020 konsekwentnie najliczniejszą grupę osób stanowią bezrobotni poniżej 3 miesięcy, przy czym zauważa się spadek rzędu 11 pp. w 2020 r. w stosunku do 2015 r. Również liczną grupę stanowiły osoby trwale bezrobotne, czyli pozostające bez pracy w okresie dłuższym niż 24 miesiące. W przypadku tej grupy odnotowuje się wzrost o 8 pp. W 2020 r. wobec 2015 r., co można uznać za zjawisko niekorzystne. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych w przedziałach wiekowych, najliczniejszą grupę stanowią osoby w wieku: 25-34, następnie 35-44 i 45-54 lata. Porównując dane za lata 2015 i 2019 widać, że grupy te są konsekwentnie najliczniejsze wśród zarejestrowanych

bezrobotnych, niemniej w 2019 r. zauważa się wzrost bezrobotnych w grupie wiekowej 35-44 lata o niespełna 3 pp.

W badanym okresie sytuacja w gminie Żabno dotycząca zjawiska bezrobocia polepszała się z roku na rok do roku 2019, a następnie nastąpił wzrost bezrobocia w 2020 r. W najbliższych latach należy spodziewać się dalszego pogorszenia sytuacji związanej z bezrobociem z powodu spowolnienia gospodarki w wyniku pandemii COVID 19, która została zapoczątkowana w I kwartale 2020 r.

2.1.3 Sektor edukacji

Do jednych z ważniejszych zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z realizacją upowszechniania edukacji w ramach kształcenia ogólnego. Ma to na celu zapewnienie mieszkańcom powszechnego dostępu do nauczania, a co za tym idzie, wszechstronnego rozwoju intelektualnego i zawodowego. Z kolei jednostką odpowiedzialną za kształcenie zawodowe i ponadpodstawowe na terenie gminy jest powiat tarnowski. Chcąc ocenić zadania realizowane przez władze samorządowe oraz jakość kształcenia na terenie gminy Żabno, poddano analizie sektor szkolnictwa. Na podstawie danych GUS w 2019 r. łączna liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na tysiąc dzieci w wieku 3-5 lat wynosiła 874 i w tym względzie odnotowano wzrost rzędu 7% do 2015 r. Współczynnik liczby dzieci w wieku 3-5 lat przypadających na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w 2018 r. wynosił 0,79, co oznacza, że na terenie gminy jest więcej miejsc w przedszkolach niż uczęszczających do nich dzieci. Taki stan rzeczy utrzymuje się na tym terenie niezmiennie od co najmniej 10 lat.

Na terenie gminy nie ma żadnej placówki edukacyjnej o charakterze szkoły specjalnej. Dzieci i młodzież o takich potrzebach korzystają z nauki w placówkach zlokalizowanych w okolicznych gminach na terenie powiatu tarnowskiego. Natomiast gmina Żabno zapewnia transport dla uczniów zamieszkujących na terenie gminy i pobierających naukę w szkołach specjalnych.

2.1.4 Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

W ramach opieki szpitalnej mieszkańcy gminy Żabno mogą korzystać z usług Szpitala Powiatowego w ramach Zespołu Opieki Zdrowotnej w Dąbrowie Tarnowskiej, który to obiekt stanowi jedyny szpital w rejonie Tarnowa i powiatów: brzeskiego, dąbrowskiego, tarnowskiego. Placówka ta zapewnia stałą opiekę wszystkim potrzebującym. W strukturach szpitala działa: 7 oddziałów, 17 Poradni specjalistycznych działających w ZOZ Dąbrowa Tarnowska, 2 Zakłady - rehabilitacji i diagnostyki i Pracownia Rezonansu Magnetycznego. Ponadto Szpital realizuje świadczenia zdrowotne w ramach Izby Przyjęć, Pogotowia Ratunkowego i Opieki Całodobowej.

Chorzy na terenie gminy miejsko-wiejskiej Żabno mogą także korzystać z pomocy zdrowotnej udzielanej przez Samodzielny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Żabnie. Zakład ten w ramach działalności udziela usługi ambulatoryjne i świadczenia medyczne w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, specjalistycznej oraz usługi diagnostyczne (badania laboratoryjne). Przychodnia powstała w 2001 r. i ramach struktury na terenie gminy działa łącznie 5 placówek w tym:

- Przychodnia Rejonowa w Żabnie
- Wiejski Ośrodek Zdrowia w Niedomicach
- Wiejski Ośrodek Zdrowia w Łęgu Tarnowskim
- Wiejski Ośrodek Zdrowia w Otfinowie
- Gminny Ośrodek Zdrowia w Wietrzychowicach

Tabela 4 Charakterystyka Służby Zdrowia w gminie miejsko-wiejskiej Żabno (stan na rok 2019)

Przychodnie	
ogółem	6
praktyki lekarskie w miastach	1
praktyki lekarskie na wsi	1
placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 10 tys. ludności	3
Przychodnie podległe samorządowi terytorialnemu	
przychodnie ogółem	4
Podstawowa opieka zdrowotna – liczba porad	
ogółem	46 562
przychodnie podległe samorządowi terytorialnemu	46 562
Ambulatoryjna opieka zdrowotna - porady lekarskie	
ogółem	50 676
Apteki ogólnodostępne - wskaźniki	
apteki	8
farmaceuci	9
ludność na aptekę ogólnodostępną	2 359

Pomoc społeczna i opieka zdrowotna mają bezpośredni wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy regionu, jednocześnie stanowiąc znaczną część składową wydatków budżetowych gminy. Realizacja usług publicznych jest niezwykle kosztowna, porównywalna z wydatkami przeznaczonymi na realizację zadań związanych z edukacją. Dlatego także warto jest przeanalizować ten sektor działalności będących w gestii władz gminnych. W gminie miejsko-wiejskiej jednostką odpowiedzialną za realizację zadań związanych z pomocą społeczną jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Żabnie. Na podstawie danych GUS w ostatnich latach liczba osób objętych pomocą społeczną na terenie gminy ma tendencję spadkową. W analizowanym okresie od 2015 - 2019 r., liczba osób objętych pomocą społeczną na 10 tys. ludności spadła o 33%, co uznaje się za zjawisko pozytywne. Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności zmalała z 668 osób do 447 osób w 2019 r. Poprawa statystyk odnośnie

skali świadczenia pomocy społecznej ma związek z niskim bezrobociem w analizowanym okresie, co było zjawiskiem ogólnopolskim.

Inne badane parametry także wskazują na zmniejszenie skali zjawiska dotyczącego udzielanej pomocy społecznej na terenie gminy miejsko-wiejskiej Żabno. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego analogicznie do powyższych danych także spadał, na przestrzeni badanego okresu 2015-2019 r. o 33%. W tym przypadku najwyższy spadek dotyczy także grupy poniżej kryterium dochodowego rzędu 51%. Biorąc z kolei pod uwagę liczebność gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego, w analogicznym okresie także obserwuje się trend spadkowy rzędu 17%, z czego najwyższy odsetek dotyczy grupy poniżej kryterium dochodowego - 37%. W grupie rodzin powyżej kryterium dochodowego zaobserwowano wzrost 9% w badanym okresie. Na poziomie ogólnym należy uznać, że z usług pomocy społecznej z roku na rok korzysta mniej liczna grupa beneficjentów, co może wynikać z poprawy ich warunków życiowych.

2.1.5 Bezpieczeństwo publiczne i aktywność obywatelska

Na terenie gminy Żabno jednostką zapewniającą bezpieczeństwo publiczne jest Komisariat Policji w Żabnie. Również w ramach bezpieczeństwa publicznego Gmina objęta jest działaniem Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Tarnowie. W ramach tej struktury w Żabnie prowadzi działalność 13 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, w tym 3 jednostki włączone do Krajowego Systemu Ratownictwa wyposażone w sprzęt do gaszenia pożarów i ratownictwa drogowego - OSP Żabno, OSP Łęg Tarnowski OSP Niedomice.

Jednostki OSP na terenie gminy:

1. OSP Żabno	8. OSP Niedomice
2. OSP Bobrowniki Wielkie	9. OSP Odporyszów
3. OSP Gorzyce	10. OSP Otfinów
4. OSP Ilkowice	11. OSP Pasieka Otfinowska
5. OSP Kłyż	12. OSP Siedliszowice
6. OSP Łęg Tarnowski	13. OSP Sieradza
7. OSP Nieciecza	

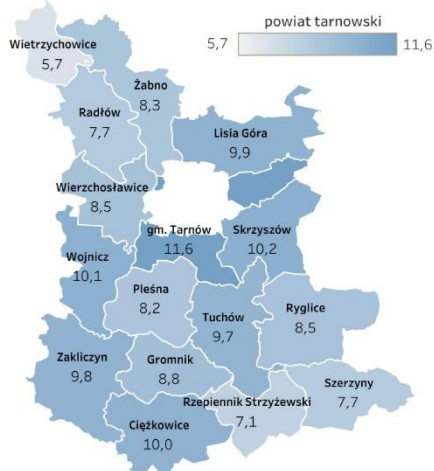
Jednym z zadań należących do Burmistrza Gminy Żabno jest pełnienie roli Szefa Obrony Cywilnej polegającej na koordynowaniu działań w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych. Podlegają mu Formacje Obrony Cywilnej wyposażone w sprzęt ratowniczy. Jeśli skala zagrożenia przewyższa

możliwości gminy, może się zwrócić o pomoc do specjalistycznych jednostek, czy służb działających w strukturach powiatu tarnowskiego lub województwa małopolskiego.

2.2 Sfera gospodarcza

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym (2019 r.)¹

Podmioty wpisane do rejestru REGON wg sekcji PKD 2007 (2019 r.)¹

Podmioty gospodarcze na 10 tys. ludności¹

źródło danych:

¹ GUS BDL

Liczba podmiotów gospodarczych¹

Wskaźniki gospodarcze¹

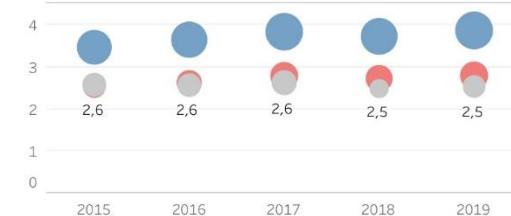
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności

Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 ludności

gm. Żabno

p. tarnowski

woj. małopolskie

2.2.1 Profil gospodarczy Gminy Żabno i struktura lokalnej gospodarki

Wszystkie przedstawione analizy w rozdziale dotyczącym przedsiębiorczości zostały przygotowane na podstawie danych GUS. Na terenie gminy w roku 2019 zarejestrowanych było 1 262 podmiotów gospodarki narodowej i w stosunku do roku 2015 notowany jest wzrost o 13%. Wśród wszystkich zidentyfikowanych firm w powiecie dominują przedsiębiorstwa sektora prywatnego (blisko 97% podmiotów), a w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, stanowią około 80%, co jest wielkością porównywalną do innych gmin w Polsce o podobnej wielkości i zasobach demograficznych.

Dokonując analizy w szerszym zakresie należy spojrzeć jak wygląda sytuacja gminy wiejsko-miejskiej Żabno na tle województwa i kraju. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności w gminie jest zauważalnie niższa do wskaźnika wojewódzkiego i ogólnopolskiego, podobnie ma się rzecz w przypadku osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców, a także liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców. Z drugiej strony, jako korzystne zjawisko należy uznać fakt, że w okresie 2015 - 2019 r. więcej podmiotów gospodarczych rejestrowało działalność w stosunku do tych, które zostały wykreślone z rejestru biorąc pod uwagę współczynnik liczby podmiotów gospodarczych na 10 tys. ludności. Wobec liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności na terenie kraju jak i województwa małopolskiego dane w okresie 2015-2019 wskazywały na przewagę bliską 100% w stosunku do gminy Żabno. Natomiast porównując dane dotyczące osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą oraz fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przewaga ta w stosunku do gminy sięga około 80%. Analizując z kolei współczynnik dotyczący liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców, dane GUS za 2019 r. dla gminy Żabno mieszczą się w granicy średniej arytmetycznej biorąc pod uwagę wszystkie gminy wchodzące w skład powiatu tarnowskiego.

Jeśli chodzi o profil gospodarki biorąc pod uwagę analizę struktury firm wpisanych do rejestru REGON według sekcji PKD 2007, analizując dane z 2019 r. w gminie Żabno najliczniej reprezentowane są podmioty działające w sektorze handlu hurtowego i detalicznego, następnie budownictwa i przetwórstwa przemysłowego. Jest to dość typowy profil przedsiębiorczości w porównaniu do innych gmin o podobnej wielkości i potencjale demograficzno-gospodarczym. Na przestrzeni badanych lat, zauważalny jest ponad 12% wzrost liczby zarejestrowanych firm. W 2020 r. liczba podmiotów gospodarczych była równa 1262. Zastanawiające jest, iż rolnictwo i leśnictwo w gminie według danych sekcji PKD plasowało się dopiero na 12 pozycji pomimo tego, iż jest to istotny sektor działalności gospodarczej na terenie gminy. Możliwym jest że rolnictwo skupione wokół niewielkiej liczby podmiotów oraz niskie statystyki dotyczące leśnictwa mają związek z historycznym rozwojem terenów

rolniczych kosztem wycinania obszarów leśnych. Obecnie obszary zalesione stanowią zaledwie około 3,5% powierzchni gminy.

2.2.3 Atrakcyjność inwestycyjna gminy

Gmina Żabno otrzymała wsparcie w formie bezzwrotnej pomocy finansowej z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych w wysokości niemal 4 mln złotych. Środki z funduszu posłużą na przebudowę ulicy Andersa w Żabnie oraz wsparcie inwestycji przebudowy część budynku publicznego przedszkola w Łęgu Tarnowskim przeznaczonej na żłobek. Na terenie 31 gmin w tym także gminy Żabno realizowany jest projekt „Ekopartnerzy na rzecz słonecznej Małopolski”. W ramach tego projektu w gminie Żabno będzie realizowana inwestycja w zakresie energii odnawialnych jako źródeł energii elektrycznej i ciepłej. Inwestycja ta ma na celu doprowadzenie do poprawy jakości powietrza na terenie Małopolski. Zainwestowane środki funduszu sięgają 1,3 mln zł, pozostała część inwestycji zostanie sfinansowana z pieniędzy zainteresowanych mieszkańców. Na terenie gminy realizowane są także liczne modernizacje i przebudowy dróg gminnych i powiatowych mając na względzie usprawnienie ruchu pojazdów mechanicznych. W perspektywie planuje się także budowę obwodnicy Żabna, z uwagi na otwarcie mostu w Borusowej, którego przyczyniło się do zwiększenia ruchu samochodowego w centrum Żabna. Przebieg dróg wojewódzkich nr 975 oraz 973 przez centrum, wiąże się z wieloma uciążliwościami przede wszystkim dla mieszkańców, budowa obwodnicy ma być rozwiązaniem tego problemu. Na terenie gminy rozbudowywana jest także sieć kanalizacji. Powstają również nowe obiekty o charakterze sportowo - rekreacyjnym mając na względzie podniesienie jakości życia mieszkańców gminy w zakresie aktywnego spędzania czasu oraz odpoczynku. W ramach inwestycji doposażanie są także placówki edukacyjne, biblioteka i instytucje kultury, a także jednostki ochotniczej straży pożarnej. Oprócz tego władze gminy Żabno działają sprawnie w ramach pozyskiwania źródeł finansowych do realizacji działań związanych z inwestowaniem w rozwój infrastruktury na terenie gminy. Na terenie gminy Żabno znajdują się tereny dostępne pod inwestycje zlokalizowane w Sieradzy, mające powierzchnię 12 ha, położone w zasięgu dróg dojazdowych powiatowych i gminnych.

2.3 Środowisko naturalne i dziedzictwo kulturowe

2.3.1 Uwarunkowania przyrodnicze

Gmina Żabno leży w północno-zachodniej części Kotliny Sandomierskiej. Tereny gminy rozciągają się na terenach równinnych na wysokości do 190 m n.p.m., wzdłuż rzek Dunajec oraz Wisły. Na terenie gminy w większości znajdują się żyzne gleby darniowo-bielicowe i piaszczysto-gliniaste, przy czym w północnej części doliny Dunajca zlokalizowane są urodzajne gleby madowe. Rodzaj gleby oraz sprzyjające warunki klimatyczne miały wpływ na rozwój rolnictwa w regionie, co jednak miało

niekorzystny wpływ na tereny leśne, które w ramach upływu czasu stopniowo były wycinane na rzecz pozyskania terenów uprawnych.

Obecnie tereny leśne zajmują wyłącznie 3,5% powierzchni całej gminy. Pod względem przyrodniczo – leśnym obszar gminy Żabno należy do krainy VI Małopolskiej, dzielnicy 11 - Wysoczyzn Sandomierskich i dzielnicy 10 - Niziny Sandomierskiej. Tereny leśne zlokalizowane są głównie w środkowo-wschodniej części gminy Żabno. Największa powierzchnia leśna znajduje się w sołectwie Sieradza, następnie w sołectwach Odporyszów, Podlesie Dębowe i Żabno, a najmniejsze w sołectwach Nieciecza, Łęg Tarnowski i Pasieka Otfinowska. Lasy na terenie gminy Żabno są własnością po części osób prywatnych, lub stanowią własność komunalną gminy, ogółem w gminie jest to blisko 1000 właścicieli obszarów leśnych nadzorowanych przez Nadleśnictwo Dąbrowa Tarnowska. Na terenie gminy pod względem udziału siedliskowych typów lasu występuje duże zróżnicowanie: bory – 0,8 %, bory mieszane – 57 %, lasy mieszane – 31 %, lasy – 5,5 %, olsy – 5,7 %. Na poziomie ogólnym stan sanitarny lasów gminy Żabno jest zadowalający, pomimo że są położone w strefie oddziaływania emisji przemysłowych z Zakładów Azotowych w Tarnowie i Śląsko-Krakowskiego Okręgu Przemysłowego. Na terenie gminy znajdują się również pomniki przyrody ożywionej, zlokalizowane w Łęgu Tarnowskim, Odporyszowie, Siedliszowicach, Żabnie i Ilkowicach.

2.3.2 Gospodarka odpadami

Od roku 2013 r. na mocy nowego systemu gospodarki odpadami Gmina zobowiązana jest do organizacji systemu gospodarki odpadami komunalnymi, zgodnie z zapisami ustawy oraz z uwarunkowaniami miejscowymi. Odpady komunalne odbierane są wyłącznie z gospodarstw domowych, na których zamieszkują mieszkańcy. Z kolei Właściciele nieruchomości niezamieszkałych prowadzący działalność gospodarczą, różnego rodzaju instytucje, zakłady pracy, itp. zobowiązani są do podpisania indywidualnych umów na odbieranie odpadów komunalnych z podmiotami do tego uprawnionymi.

W związku z obowiązkiem segregacji odpadów, w gminie obowiązują specjalne zasady dotyczące sposobów postępowania z odpadami w podziale na: odpady komunalne zmieszane, surowce wtórne, odpady budowlane, odpady wielkogabarytowe, bioodpady, odpady niebezpieczne ze strumienia odpadów komunalnych i odpady uliczne. Gmina organizuje punkty selektywnego zbierania odpadów, do których mieszkańcy mogą oddawać zebrane odpady oraz zapewnia miejsca odbioru ww. odpadów. Biorąc pod uwagę porównanie ilości odpadów zebranych selektywnie w stosunku do całkowitej ilości zebranych odpadów w ciągu roku w gminie Żabno na poziomie ogólnym według danych GUS za rok 2019 w sposób selektywny zebrano 27% odpadów, z gospodarstw domowych 21%, a z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji) 36%. Do niekorzystnych zjawisk należy

zakwalifikować to, iż na terenie gminy według danych GUS w 2019 r. znajdowało się 1 dzikie wysypisko śmieci o powierzchni 950 m², co stanowczo należy do zjawisk niepożądanych, które powinny być w miarę możliwości zwalczane.

2.3.3 Potencjalna atrakcyjność turystyczna

Gmina Żabno niewątpliwie posiada spory potencjał do rozwoju turystyki, biorąc pod uwagę atrakcyjne położenie, a także na zlokalizowane tu zabytki oraz miejsca kultu religijnego. Dzięki temu w gminie Żabno panują dogodne warunki do uprawiania turystyki. Wśród ciekawych obiektów i atrakcji turystycznych można wymienić:

- Muzeum Jana Wnęka
- Pałac w Łęgu Tarnowskim
- Kościół w Otfinowie i w Żabnie
- Ratusz w Żabnie
- Cmentarz żydowski w Żabnie
- Stadion Piłkarski Nieciecza KS
- Rynek w Żabnie
- Stadion Miejski w Żabnie

Wśród wymienionych atrakcji na szczególną uwagę zasługuje Muzeum Jana Wnęka przez wzgląd na patrona Jana Wnęka, lokalnego artysty rzeźbiarza, którego prace mogą tam być podziwiane przez zwiedzających. Artysta ten na zlecenie proboszcza z Odporyszowa wykonał blisko 300 rzeźb z lipowego drewna, które stanowiły ozdobę kościoła. Do dziś zachowało się 100 prac tego cenionego lokalnego artysty. Jan Wnęk nazywany jest Ikarem z Odporyszowa, gdyż od dzieciństwa wykazywał zainteresowania sztuką rzeźbiarstwa, ale także latającymi ptakami. Łącząc oba zamiłowania i umiejętności rzeźbiarskie skonstruował coś na kształt prototypu lotni o kształcie skrzydeł ptaka. Szkielet został wykonany z drewna jesionowego na którym zostało rozpięte cienkie płótno, impregnowane olejem lnianym. Konstruktor wykonał pierwsze krótkie loty próbne ze wzgórz zlokalizowanych w jego okolicy. Pierwszy pokazowy lot odbył się podczas odpustu w 1866 r. kiedy to Wnęk skoczył z wieży kościoła na wysokości 45 m i długość tego lotu wynosiła około 2 kilometry. Wydarzenie to zostało odnotowane w kalendarzu krakowskim. Konstruktor jeszcze wielokrotnie podczas różnego rodzaju świąt kościelnych dokonywał pokazowych lotów. Niestety ostatni z nich, w roku 1869 zakończył się nieszczęśliwym upadkiem i twórca w wyniku doznanych obrażeń zmarł. Postać Jana Wnęka jest niezwykle znacząca dla regionu.

Na terenie gminy znajduje się także wiele szlaków turystycznych. Do szczególnie atrakcyjnych należą te położone wzdłuż rzeki Dunajec, przepływającej przez gminę. Do najatrakcyjniejszych szlaków na terenie gminy można zaliczyć:

- Żółty: Żabno – Dąbrowa Tarnowska – Radgoszcz – Szczucin (w sumie 35 km)
- Niebieski: Żabno – Dąbrowa Tarnowska – Zalipie – Gręboszów – Ujście Jezuickie (w sumie 39 km).

Także warte omówienia w kontekście atrakcyjności turystycznej regionu są ścieżki rowerowe przebiegające praktycznie przez cały obszar gminy. Korzystając z wytyczonych ścieżek turyści mają możliwość zwiedzić wszystkie najpiękniejsze i najciekawsze miejsca zlokalizowane w gminie i cieszyć się pięknymi widokami podczas wycieczek. Ścieżki rowerowe, podobnie jak szlaki turystyczne, przebiegają także wzdłuż Dunajca. Dla osób z poza gminy dostępne są noclegi w ramach działających gospodarstw agroturystycznych zlokalizowanych w Żabnie, Sieradzy oraz w Gorzycach. Zaplecze gminy Żabno umożliwia zarówno korzystanie z jego walorów turystycznych dla jej mieszkańców jak i osób przyjezdnych. Istnieje możliwość spędzania czasu w sposób czynny aktywny korzystając ze szlaków turystycznych jak i ścieżek rowerowych oraz odpoczynku nad wodą czy to jako plażowicze, czy wędkując. Cieszy się tu powodzeniem turystyka o charakterze weekendowym jak i krótkich wyjazdów np. w trakcie długich weekendów czy wolnych dni od pracy. Najczęściej jako turyści do gminy Żabno przyjeżdżają głównie mieszkańcy Tarnowa, Krakowa oraz innych miast położonych w pobliżu. Dlatego warto położyć nacisk na rozwój turystyki i zaplecza, aby osoby przyjeżdżające do gminy znalazły tutaj wygodne miejsca do spędzania czasu, ale także noclegowe i gastronomiczne, ponieważ obecną bazę noclegową stanowi jeden hotel, zlokalizowany w Żabnie.

2.3.4 Kultura, sport i rekreacja

W rozdziale dotyczącym szeroko rozumianej kultury ważnym czynnikiem podlegającym analizie jest działalność odpowiednich struktur, których celem jest rozpowszechnianie i angażowanie społeczności gminy w tym zakresie. Instytucje odpowiedzialne za realizację działalności w zakresie krzewienia kultury w regionie są: Gminne Centrum Kultury w Żabnie i Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Żabnie. Główne cele jakie realizują oba ośrodki dotyczą głównie krzewienia tradycji i dziedzictwa kulturalnego gminy oraz aktywizacji mieszkańców do udziału w organizowanych wydarzeniach kulturalnych. Także ważnym celem związanym z realizacją programów rozwoju kultury jest kreowanie korzystnego wizerunku gminy. Gminne Centrum Kultury w Żabnie mieści się w dużym, funkcjonalnym i nowocześnie wyposażonym budynku. W placówce organizowane są codzienne zajęcia popołudniowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

Dla dzieci oferowane są:

- zajęcia muzyczne - nauka gry na instrumentach klawiszowych oraz na gitarze i perkusji,
- zajęcia plastyczne w małych grupach dobranych wiekowo,
- zajęcia modelarskie - budowanie modeli latających, jeżdżących i pływających,
- warsztaty fotograficzne - dla dzieci i młodzieży, małe grupy, obejmują podstawy fotografii cyfrowej i analogowej,
- zajęcia taneczne i akrobatyczne.

W ofercie dla dorosłych można brać udział w następujących zajęciach:

- rysunek, malarstwo, techniki zdobienia (decoupage, origami, haft, i.in.),
- stacjonarne kursy komputerowe obejmujące podstawy obsługi komputera, pracy w środowisku Windows i obsługi Internetu,
- Klub Gier Planszowych GRAnda, dla dzieci i dorosłych, dostępne są najpopularniejsze gry planszowe, towarzyskie czy zręcznościowe,
- Dla mieszkańców dostępna jest także pracownia komputerowa z miejscami do pracy przy komputerze.

W ramach Gminnego Centrum Kultury w Żabnie działa także klub Seniora organizując zajęcia dla przedstawicieli tej grupy wiekowej wśród mieszkańców gminy:

- spotkania okolicznościowe i wieczorki taneczne,
- wyjazdy i wycieczki dla członków oraz Towarzystwa Przyjaciół Żabna (grupa ludzi związanych z ideą społecznej na rzecz promocji gminy).

Także Klub Honorowych Dawców Krwi w Żabnie działa przy Centrum Kultury - między innymi organizuje cyklicznie, kilka razy w roku akcje oddawania krwi.

W ramach Centrum Kultury działają także zespoły muzyczne i folklorystyczne, które są prowadzone przez profesjonalnych choreografów i nauczycieli śpiewu. Zespoły te uczestniczą we wszelkiego rodzaju wydarzeniach kulturalnych, ale także są zapraszane na występy w innych częściach kraju, a także za granicą:

- zespół wokalny „Cantabile”,
- lokalny zespół muzyczny „40% bluesa”,
- grupa folklorystyczna „Otfinowianie” w Otfinowie,
- grupa folklorystyczna „Bobrowianie” w Bobrownikach Wielkich.

W Centrum Kultury działa także Grupa Teatralna Ad HOC w ramach której aktorzy amatorzy przygotowują premierowe przedstawienia raz lub dwa razy w roku. Wśród organizowanych przez

Gminne Centrum Kultury w Żabnie wymienić można wydarzenia o charakterze artystyczno - kulturalnym. Warto podkreślić, że są one w większości darmowe dla widzów, mieszkańców gminy dzięki prężnej działalności władz Centrum Kultury w zakresie pozyskiwania środków z finansowania zewnętrznego na ten cel, głównie z Budżetu Obywatelskiego Województwa Małopolskiego dzięki aktywnemu udziałowi mieszkańców biorących rok rocznie udział w głosowaniu na realizację zadań kulturalnych zgłoszonych do realizacji na terenie gminy. Wśród odbywających się działań można wymienić:

- imprezy okolicznościowe w których występują osoby i zespoły ze świata artystycznego szeroko znane i popularne w regionie i kraju,
- imprezy okolicznościowe i plenerowe jak:
 - Dni Żabna,
 - przegląd i festiwale - Regionalny Konkurs Kolęd i Pastorałek, Festiwal Piosenki Dziecięcej i Młodzieżowej „RECHOTEK”, Przegląd Piosenki Harcerskiej, czy Konkurs Piosenki Religijnej.

Na terenie gminy odbywają się także imprezy mające charakter ponadregionalny, stanowiące jednocześnie wizytówkę gminy w innych regionach w Polsce. Wśród nich można wskazać takie przedsięwzięcia jak:

- Małopolski Przegląd Teatrów Lalkowych "O Wielką Nagrodę Zająca Poziomki" (organizowany we współpracy z Małopolskim Centrum Kultury "Sokół" w Nowym Sączu).

Ciekawą inicjatywą jest także zapoczątkowany w listopadzie 2017 r. projekt edukacyjny pt. „Małopolska Szkoła Tradycji”. Dzięki programowi powstały w Żabnie Mateczniki Tradycji, czyli miejsca, w których odbywają się regularnie warsztaty muzykowania ludowego. Odbywają się także indywidualne zajęcia gry na tradycyjnych instrumentach muzycznych:

- skrzypce i kontrabas w Gminnym Centrum Kultury w Żabnie,
- na heligonce w Domu Ludowym w Otfinowie i Centrum Kulturalnym Wsi w Bobrownikach Wielkich)
- na klarnecie (w Centrum Kulturalnym Wsi Bobrowniki Wielkie).

Przy Miejsko – Gminnej Bibliotece Publicznej w Żabnie działają następujące filie: w Niecieczy, Niedomicach i Łęku Tarnowskim. W ramach działalności Miejsko-Gminnej Biblioteki Publiczna w Żabnie można wskazać na następujące ciekawe działania:

- W 2020 r. Miejsko – Gminnej Bibliotece Publicznej w Żabnie przyznano 55 miejsce w ogólnopolskim Rankingu Bibliotek, a 6 miejsce w Małopolsce,

- Organizowane są liczne imprezy, akcje i specjalne wydarzenia w 2020 r.
 - projekt „Żabnieńskie Dni Literatury” dofinansowany ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „Kultura – Interwencje 2020”, w tym m.in. projekt literacko-muzyczny pt. „Szelest słów” z udziałem autorów związanych z gminą Żabno,
 - projekt „Żabnieńskie spotkania z literaturą” dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury w ramach programu „Promocja czytelnictwa 2020”, w tym m.in. rozstrzygnięcie konkursu plastycznego dedykowanego pamięci św. Jana Pawła II pt. „Św. Jan Paweł II, czyli jak Karol został papieżem”
 - projekt „Książka i Muza”, finansowany z budżetu Województwa Małopolskiego w ramach Budżetu Obywatelskiego, w tym m.in. odbyły się koncerty i spektakl on-line,
 - konkurs fotograficzny „Wakacje z książką” przeprowadzony na profilu Biblioteki na Facebooku,
 - konkurs „Zaczytane wakacje” dla najmłodszych,
 - konkurs plastyczny „To Ja! Wasz Zając Poziomka” dla dzieci przedszkolnych i uczniów klas I-VI., współorganizowany przez Małopolskie Centrum Kultury „Sokół” w Nowym Sączu oraz Gminne Centrum Kultury w Żabnie,
 - wystawa „Pamiętamy ...” poświęcona poległym i pomordowanym mieszkańcom Żabna na wschodzie w czasie II wojny światowej,
 - wystawa „Karol Wojtyła. Narodziny” udostępniona przez Centrum Myśli Jana Pawła II prezentowana w holu biblioteki,
 - Biblioteka bierze także udział w większości ogólnopolskich akcji czytelniczych jak Tydzień Bibliotek, Akcja Żonkile, Narodowe Czytanie (5 września na Rynku w Żabnie „Balladynę” czytało blisko 150 osób), Noc Bibliotek (przeprowadzona 9 października z udziałem 38 osób).

Przy Bibliotece i jej filiach działa:

- projekt kierowany do dzieci w wieku przedszkolnym „Mała Książka Wielki Człowiek” we współpracy z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Instytutem Książki,
- 6 Dyskusyjnych Klubów Książki, w tym 5 dla dzieci i młodzieży oraz 1 dla dorosłych,
- w Filii w Otfinowie działa Klub Kreatywnych.

Zarówno Gminne Centrum Kultury jak i Biblioteka w Żabnie prężnie współpracują z większością instytucji, stowarzyszeń, klubów, kół oraz z władzami gminy w ramach prowadzenia działalności

o charakterze kulturalno-artystyczno-rozwojowym tworząc i realizując ciekawą ofertę dla mieszkańców gminy we wszystkich grupach wiekowych. Dodatkowo obie instytucje prężnie działają w ramach pozyskiwania funduszy na rzecz krzewienia kultury w regionie. Do zadań Bibliotek w Żabnie należy gromadzenie i opracowywanie zbiorów udostępnienie zbiorów na zewnątrz i na miejscu, popularyzacja literatury i zaspokajanie potrzeb czytelniczych społeczności lokalnej. Warto także przypomnieć, że na terenie gminy odbywają się także imprezy kulturalne o charakterze ponadregionalnym. Oprócz licznych miejsc do wypoczynku, szczególnie wzdłuż Dunajca, warto także wspomnieć w ramach tematu dotyczącego rekreacji, o atrakcji jaką jest Kąpielisko w Podlesiu Dębowym (Zalew Kakałko). Miejsce to jest chętnie odwiedzane przez mieszkańców gminy jak i osoby przyjezdne. Odbywają się tutaj biwaki, liczne imprezy okolicznościowe. Miejsce to przyciąga także wędkarzy, którzy także mogą brać udział w takich atrakcjach jak: zawody wędkarskie całodobowe i zimowe zawody wędkarskie.

2.4 Infrastruktura techniczna

2.4.1 Infrastruktura drogowa

Drogi zlokalizowane w gminie miejsko-wiejskiej Żabno tworzą gwiazdzisty układ, co sprzyja komunikacji pomiędzy pobliskimi gminami w województwie małopolskim. Dla gminy ma również duże znaczenie bliskie położenie od węzła autostrady A4 (Krzyż) Kraków - Rzeszów wynoszące tylko 15 km, co ułatwia transport w ruchu krajowym. Przez gminę Żabno przebiega również kolej.

Szlaki komunikacyjne przebiegające przez teren gminy, mają duże znaczenie w regionie.

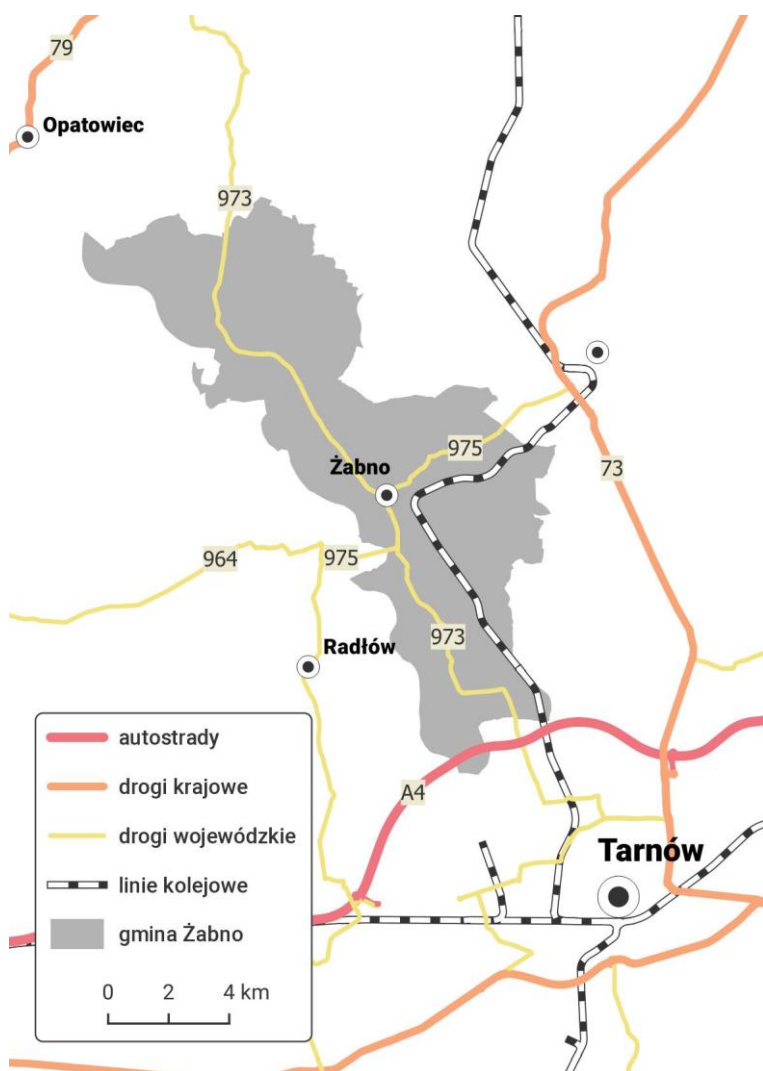
Najważniejsze drogi wojewódzkie to:

- DW - 973 Busko Zdrój – Nowy Korczyn
- DW – 975 Dąbrowa Tarnowska- Żabno-Radłów- Wierzchosławice - Wojnicz-Zakliczyn- Dąbrowa

Również ważną rolę w systemie komunikacji w gminie odgrywa sieć dróg powiatowych. Wśród nich można wymienić drogi łączące gminę Żabno z:

- gminą Tarnów i miastem Tarnów
- gminą Radłów,
- gminą Dąbrowa Tarnowska,
- gminą Olesno,
- gminą Gręboszów,
- z gminą Wietrzychowice przez przeprawę promową na Dunajcu w Siedliszowicach

W ramach komunikacji w gminie pomiędzy sołectwami również ważną rolę odgrywają drogi gminne. Łącznie, przez gminę Żabno przebiega 25,5 km dróg wojewódzkich, 43,9 km dróg powiatowych oraz 122,76 km dróg gminnych, w tym 24,81 km stanowią drogi miejskie i 97,95 km drogi przebiegające przez obszary wiejskie. Głównym problemem związanym z infrastrukturą drogową w gminie stanowi stan nawierzchni dróg oraz niezadowalające parametry techniczne - jak ostre łuki czy brak poboczy. W związku z tym w gminie realizowane są prace związane z modernizacją dróg wojewódzkich w ramach działalności Zarządu Dróg Wojewódzkich w Krakowie. Gmina prowadzi także prace modernizacyjne dróg korzystając ze wsparcia z Funduszu Dróg Samorządowych.

2.4.2 System transportu publicznego

Obecnie w gminie Żabno nie jest realizowany zorganizowany system transportu publicznego. Brak konieczności organizowania transportu publicznego wynika z bliskiego położenia gminy wzdłuż

głównych linii komunikacyjnych. Przewozy pasażerskie realizowane są głównie przez prywatne firmy, których częstotliwość przejazdów jest regulowana przez potrzeby mieszkańców gminy. Do zadań gminy należy głównie utrzymywanie w zadawalającym stanie technicznym przystanków autobusowych. Infrastruktura przystankowa utrzymana jest w odpowiednim stanie i zaspokaja potrzeby ludności w tym zakresie. Niedawno Gmina Tarnów wyszła z propozycją rozszerzenia zasięgu przewozów autobusowych o gminę Żabno realizowanych przez Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne w Tarnowie, co z pewnością byłoby ciekawą ofertą dla mieszkańców gminy.

2.4.3 Infrastruktura wodno-ściekowa

Na terenie Gminy Żabno wg GUS w 2019 r. długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej wynosiła 197 km, liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej – 18 829, a zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca wynosiło 30,6 m³. Z kolei długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosiła 193,7 km, przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania – 2 915, a ludność korzystająca w gminie z sieci kanalizacyjnej – 14 187 mieszkańców.

W 2019 r. z sieci wodociągowej korzystało 99,8% mieszkańców gminy Żabno, natomiast z sieci kanalizacji sanitarnej – 75,2%. Wskaźniki zwodociągowania są na tym samym wysokim poziomie dla terenów miejskich i wiejskich Gminy Żabno, natomiast stopień skanalizowania na terenach miejskich jest znacząco wyższy (100%) w stosunku do danych dotyczących terenów wiejskich (68.1%) w Gminie Żabno.

Tabela 5 Rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w gminie Żabno w latach 2015-2019 - dynamika

Wodociągi						
	2015	2016	2017	2018	2019	2019 do 2015
długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	193,6	194,8	195,5	196,6	197,0	2%
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	4 386	4 431	4 491	4 517	4 581	4%
ludność korzystająca z sieci wodociągowej [osoba]	18 960	18 991	18 947	18 867	18 829	-1%
woda dostarczona gospodarstwom domowym [dam3]	514,8	520,8	536,9	560,6	577,1	12%
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca [m3]	27,2	27,4	28,2	29,6	30,6	13%
Kanalizacja						
długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	193,1	193,2	193,5	193,6	193,7	0,3%
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	2 888	2 918	2 960	2 895	2 915	1%
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [osoba]	14 227	14 282	14 289	14 203	14 187	-0,3%

bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną [dam3]	345,1	310,3	302,7	330,0	333,7	-3%
---	-------	-------	-------	-------	-------	-----

Źródło: GUS 2021 r.

Gmina Żabno dysponuje 3 własnymi ujęciami wody: w Żabnie, Łęgu Tarnowskim i Gorzycach. Dodatkowo Gmina korzysta z możliwości poboru znacznych ilości wody z ujęć dla miasta Tarnowa z ujęcia na rzece Dunajec, dzięki wybudowanej magistrali wodnej o długości 17 kilometrów. W związku z powyższym Gmina ma dobre zaopatrzenie oraz posiada znaczne rezerwy wody. Jeśli chodzi o gospodarkę ściekową, Gmina przesyła ścieki do grupowej oczyszczalni ścieków komunalnych w Tarnowie. W przypadku budynków, które nie są podłączone do sieci kanalizacji nieczystości sanitarne odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych na terenach posesji. Powoduje to komplikacje dla właścicieli budynków w związku z koniecznością organizacji ich we własnym zakresie. Tego typu rozwiązania wobec gromadzenia i wywozu nieczystości sanitarnych mają wymierny wpływ na obniżenie standardów sanitarnych danego obszaru, którego dotyczą. Poniższa tabela ukazuje dynamikę zjawiska dotyczącego liczby zbiorników bezodpływowych oraz oczyszczalni przydomowych. Jak widać na podstawie zgromadzonych danych, na przestrzeni badanego okresu liczba zbiorników bezodpływowych rośnie znacznie wolniej (17%), w stosunku do powstających oczyszczalni przydomowych (74%), co jest zjawiskiem pozytywnym.

Tabela 6 Gromadzenie i wywóz nieczystości ciekłych z obszarów niepodłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Żabno w latach 2015 - 2019 - dynamika

Gromadzenie i wywóz nieczystości ciekłych						
	2015	2016	2017	2018	2019	2019 do 2015
zbiorniki bezodpływowe [szt.]	1 568	1 260	1 108	1 946	1 833	17%
oczyszczalnie przydomowe [szt.]	19	13	15	30	33	74%

Źródło: GUS 2021 r.

2.4.4 Stan zasobów mieszkaniowych

Na podstawie danych GUS w 2019 r. na terenie gminy znajdowało się 4 760 budynków mieszkalnych i na przestrzeni 5 lat od 2015-2019 r. nastąpił wzrost w tym zakresie o 5%. Biorąc pod uwagę przeciętną powierzchnię użytkową 1 mieszkania, w 2019 r. wynosiła ona około 95 m², a powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę wynosiła 26,5 m² i ten poziom utrzymuje się w całym analizowanym okresie. Z kolei liczba mieszkań w 2019 r. na 1000 mieszkańców wynosiła 278,2 i w tym zakresie także odnotowano wzrost od 2015 r. na poziomie 4%.

Poniżej przedstawione jest zestawienie tabelaryczne zasobów mieszkaniowych w gminie Żabno na przestrzeni 2015 - 2019 r. na podstawie danych GUS wraz z dynamiką wzrostu jaka miała miejsce w tym okresie.

Tabela 7 Zasoby mieszkaniowe gminy Żabno w latach 2015-2019 - dynamika

Zasoby mieszkaniowe	2015	2016	2017	2018	2019	dynamika
Gmina ogółem						
mieszkania	5 071	5 114	5 151	5 203	5 250	4%
izby	22 421	22 665	22 868	23 163	23 437	5%
powierzchnia użytkowa mieszkań	474 703	480 466	485 344	492 510	499 444	5%
przeciętna liczba osób na 1 izbę	0,85	0,84	0,83	0,82	0,81	- 5%
Obszary miejskie						
mieszkania	1 173	1 181	1 190	1 203	1 216	4%
izby	5 455	5 505	5 558	5 632	5 705	5%
powierzchnia użytkowa mieszkań	109 857	111 091	112 560	114 191	115 874	5%
przeciętna liczba osób na 1 izbę	0,77	0,77	0,76	0,75	0,74	- 4%
Obszary wiejskie						
mieszkania	3 898	3 933	3 961	4 000	4 034	3%
izby	16 966	17 160	17 310	17 531	17 732	5%
powierzchnia użytkowa mieszkań	364 846	369 375	372 784	378 319	383 570	5%
przeciętna liczba osób na 1 izbę	0,87	0,86	0,85	0,84	0,83	- 5%

Źródło: GUS 2021 r.

Zasoby mieszkaniowe w gminie Żabno są na zadawalającym poziomie i dynamika wzrostu zarówno na obszarach miejskich jak i wiejskich jest na zbliżonym, zrównoważonym poziomie. Jednocześnie zauważalny jest spadek przeciętnej liczby osób przypadających na 1 izbę, co oznacza, że w tym względzie warunki ulegają poprawie z roku na rok. Według danych GUS w 2019 r. najniższe pokrycie na poziomie gminy dotyczy centralnego ogrzewania 79% i dostępu do gazu sieciowego 77%. Pozostałe wymiary wyposażenia mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne wynoszą odpowiednio: dostęp do wodociągu 95%, łazienka 90% i ustęp spłukiwany 92%. Pod względem wyposażenia sytuacja w obszarach miejskich jest zauważalnie lepsza niż na obszarach wiejskich, co jest sytuacją typową w tego typu przypadkach.

Tabela 8 Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne w gminie Żabno w 2019 r.

Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne 2019 r.			
	mieszkania	wyposażenie	%
Gmina ogółem			
wodociąg	5 250	4 973	95%
ustęp spłukiwany	5 250	4 820	92%
łazienka	5 250	4 709	90%
centralne ogrzewanie	5 250	4 165	79%
gaz sieciowy	5 250	4 041	77%
Obszary Miejskie			
wodociąg	1 216	1 198	99%
ustęp spłukiwany	1 216	1 164	96%
łazienka	1 216	1 151	95%
centralne ogrzewanie	1 216	1 059	87%

Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne 2019 r.			
	mieszkania	wyposażenie	%
gaz sieciowy	1 216	1 125	93%
Obszary wiejskie			
wodociąg	4 034	3 775	94%
ustęp spłukiwany	4 034	3 656	91%
łazienka	4 034	3 558	88%
centralne ogrzewanie	4 034	3 106	77%
gaz sieciowy	4 034	2 916	72%

Źródło: GUS 2021 r.

Analizując wskaźniki zasobów mieszkaniowych według danych GUS w 2019 r. w gminie Żabno zauważa się mniejszą liczbę mieszkań na 1000 mieszkańców w stosunku do powiatu tarnowskiego i całego województwa małopolskiego. Z kolei porównując wskaźnik powierzchni użytkowej 1 mieszkania dane dla gminy są zbliżone w odniesieniu do powiatu i niższe w stosunku do województwa. Natomiast przeciętna powierzchnia mieszkania na 1 osobę w gminie jest zauważalnie większa od średniej dla województwa i porównywalna do średniej dla powiatu tarnowskiego. Można zatem stwierdzić, iż pod względem wyposażenia mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne sytuacja jest zbliżona do innych gmin w Polsce o podobnej wielkości i zasobach demograficznych.

Tabela 9 Porównanie wskaźników zasobów mieszkaniowych gminy Żabno na tle powiatu tarnowskiego oraz województwa małopolskiego w 2019 r.

	Gmina Żabno	Powiat tarnowski	Województwo małopolskie
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m ²]	95,1	95,8	78,8
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m ²]	26,5	26,7	28,2
mieszkania na 1000 mieszkańców	278,2	279,1	357,9

Źródło: GUS 2021 r.

Gmina oczami mieszkańców

W procesie opracowania Strategii Rozwoju Gminy Miejsko – Wiejskiej Żabno na lata 2021-2030 nie może zabraknąć głosu mieszkańców – opinii odnośnie ich miejsca zamieszkania. W związku z powyższym przeprowadzono badanie społeczne w postaci ankiety wśród dorosłych mieszkańców gminy.

W badaniu wzięło udział łącznie 519 mieszkańców gminy. W tabeli 1 zostały zestawione dane obrazujące profil socjo-demograficzny osób, które wzięły udział w badaniu.

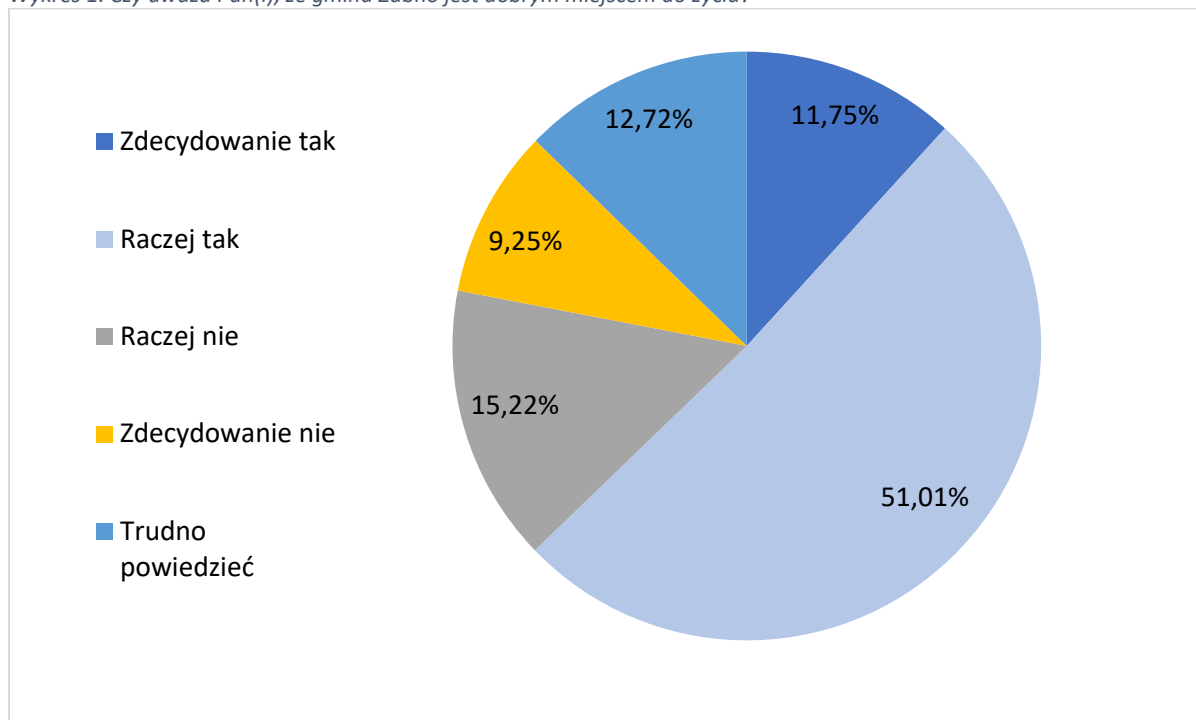
Tabela 10 Metryczka, profil socjo-demograficzny badanych

Zmienna	Badanie mieszkańców
Próba badawcza	519 osób
Płeć	51% – kobiety 49% – mężczyźni
Przedział wiekowy	Do 18 – 3% 18-24 – 17% 25-34 – 31% 35-44 – 25% 45-54 – 15% 55-64 – 8% 65 i więcej – 2%
Wykształcenie / szkoła do której uczęszcza	wyższe – 48% średnie – 42% zasadnicze zawodowe – 8% gimnazjalne / podstawowe – 2%
Status na rynku pracy	pracujący – 62% uczeń, student – 14% prowadzący działalność – 9% emeryt, rencista – 4% zajmuje się domem – 5% rolnik – 3% bezrobotny – 2% inne – 2%
Miejsce zamieszkania	wieś – 59% miasto – 41%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych, n=519

Poniżej zostaną szczegółowo omówione wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców zamieszkujących na terenie gminy Żabno.

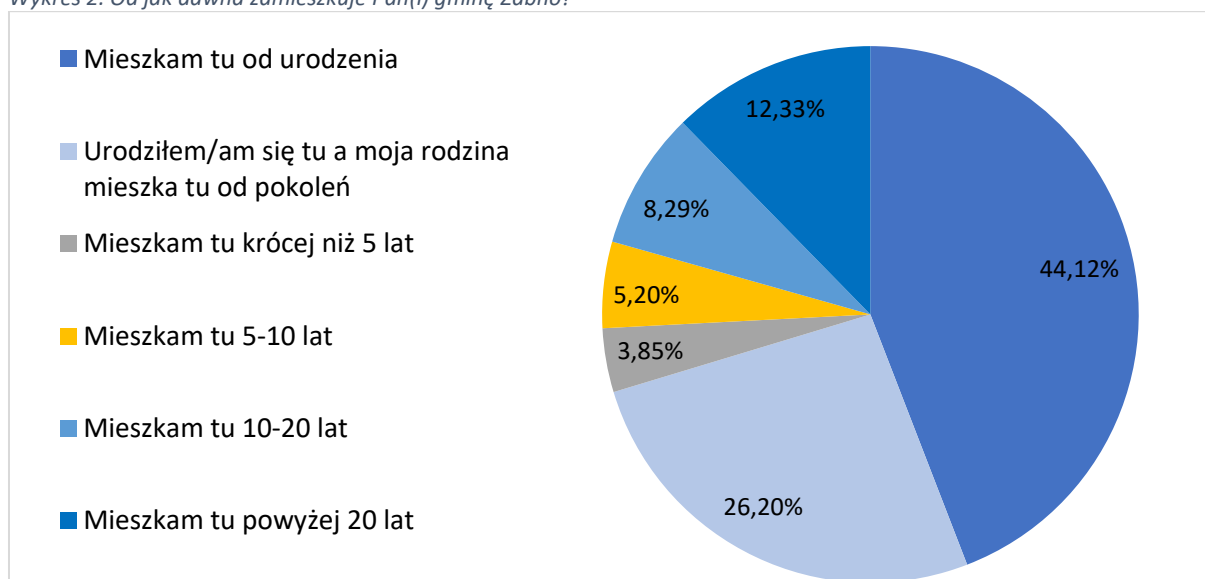
Wykres 1. Czy uważa Pan(i), że gmina Żabno jest dobrym miejscem do życia?

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych, n=519

Zdecydowana większość mieszkańców gminy Żabno biorących udział w badaniu uważała, że ich miejsce zamieszkania jest dobre do życia. Wśród ankietowanych 63% respondentów wskazywało na odpowiedzi „zdecydowanie tak” (12%) i „raczej tak” (51%). Udział niezadowolonych respondentów oscylował na poziomie 34%, przy czym odsetek zdecydowanie niezadowolonych wynosił tylko 9%. Niezdecydowanych było 13%. Wyniki badania wskazują na wysoki odsetek osób wyrażających opinię, iż gmina Żabno jest dobrym miejscem zamieszkania.

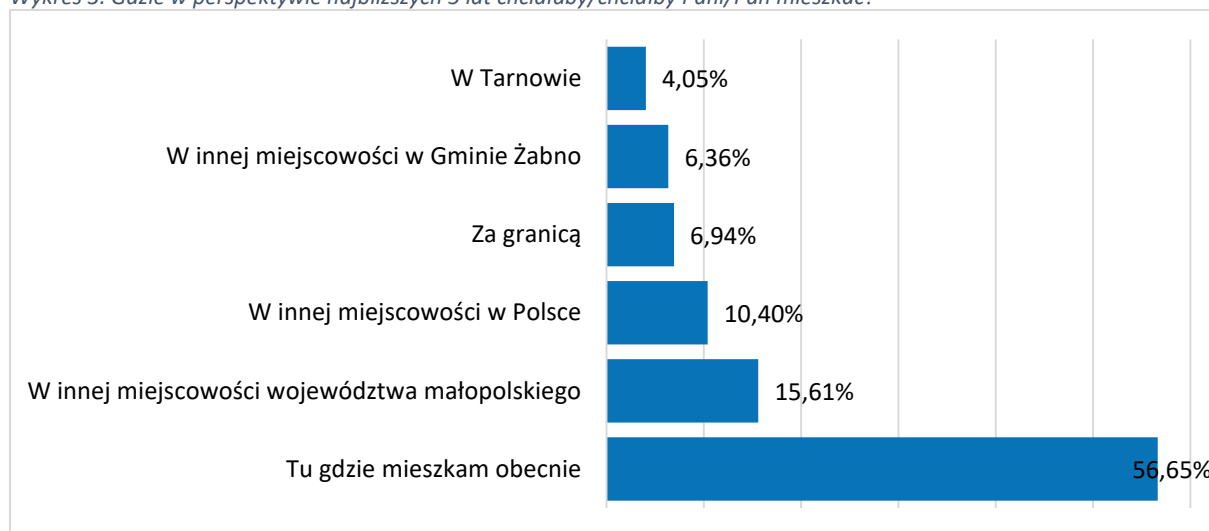
Wykres 2. Od jak dawna zamieszkuje Pan(i) gminę Żabno?

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych, n=519

Wśród uczestników badania 44% stanowiły osoby zamieszkujące Żabno od urodzenia, a 26% zadeklarowało, że urodzili się w gminie, a ich moja rodzina mieszka tu od kilku pokoleń. Łącznie stanowi to 70% ankietowanych. Osób zamieszkujących w Żabnie od 20 lat i dłużej było 13%, okres zamieszkania 10 – 20 lat zadeklarowało 8% ankietowanych, a około 13% osób biorących udział w badaniu wskazało na 10 lat i krócej.

Wykres 3. Gdzie w perspektywie najbliższych 5 lat chciałaby/chciałby Pani/Pan mieszkać?

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych, n=519

Deklaracje mieszkańców dotyczące ich planów dotyczących miejsca zamieszkania w perspektywie najbliższych 5 lat stanowiły odbicie ocen gminy jako miejsca do życia. Aż 57% ankietowanych zadeklarowało chęć zamieszkania tu, gdzie obecnie. Z kolei 16% deklarowało wolę zamieszkania w innej miejscowości na terenie województwa małopolskiego, a co 10 badany rozważał zamieszkanie w innej miejscowości w Polsce. Stosunkowo niewiele, bo tylko 7% ankietowanych myślało o wyjeździe za granicę, a 6% o przeniesieniu się do innej miejscowości na terenie gminy.

Uczestnicy badania zostali zapytani o aspekty wpływające korzystnie na jakość życia w gminie. Najwyższej ocenione zostały następujące elementy jakości życia w gminie (wyniki podane poniżej zostały wyznaczone jako suma odpowiedzi „dobrze” i „bardzo dobrze”, zaprezentowano wyłącznie te odpowiedzi, które uzyskały powyżej 50% wskazań, czyli szczególnie korzystne).

Tabela 2. Spośród wymienionych elementów infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie gminy Żabno, proszę określić jak ocenia Pan(i) ich aktualny stan/dostępność – oceny pozytywne

Dostępność miejsc usługowych i handlu	81%
Czystość na terenie miasta	77%
Dostępność szkół, przedszkoli, żłobków	77%

	Poziom bezpieczeństwa	74%
	Stan instalacji wodnej	60%
	Dostępność miejsc parkingowych	59%
	Stan dróg	55%
	Jakość środowiska naturalnego (np. stan powietrza)	54%
	Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego	54%
	Dostępność oferty edukacyjnej	53%
	Stan instalacji kanalizacyjnej	53%
	Czystość na terenach wiejskich	51%
	Stan techniczny chodników i oświetlenia	51%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych, n=519

Powyższe aspekty należy traktować jako mocne strony gminy w opinii jej mieszkańców. Wśród pozytywnie ocenionych aspektów najczęściej wskazań dotyczyło handlu i usług, czystości w mieście oraz na terenach wiejskich, jakości środowiska naturalnego, w tym stanu powietrza, infrastruktury, dostępności szkół, przedszkoli i żłobków, oraz stan ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego. Również wysoko oceniony został poziom bezpieczeństwa publicznego. W ramach infrastruktury w badaniu pozytywnie oceniono stan instalacji wodnej i kanalizacyjnej oraz dostępność parkingów, stan techniczny dróg oraz chodników i oświetlenia. Wśród korzystnych ocen znalazła się także dostępność oferty edukacyjnej.

Z drugiej strony, jako najmniej korzystne, badani ocenili następujące aspekty (odpowiedzi „źle” i „bardzo źle” zestawione zbiorczo, w zestawieniu zawarto odpowiedzi powyżej 50% wskazań, czyli szczególnie negatywne). Ukazane w tabeli wymiary zaliczają się do słabych strony gminy w opinii jej mieszkańców.

Tabela 3. Spośród wymienionych elementów infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie gminy Żabno, proszę określić jak ocenia Pan(i) ich aktualny stan/dostępność – oceny negatywne

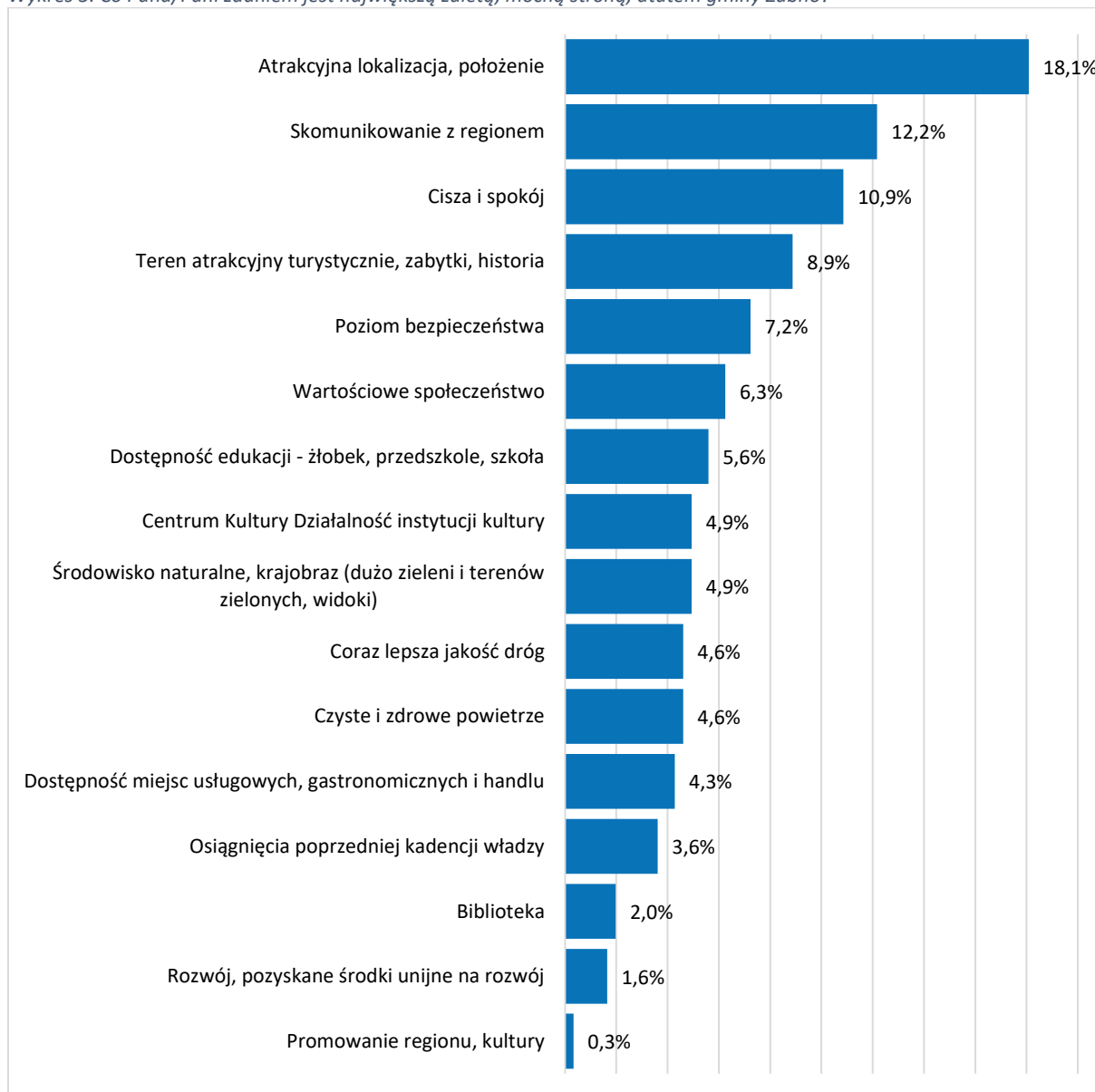
	Dostępność transportu publicznego	78%
	Liczba ścieżek rowerowych	74%
	Dostępność usług służby zdrowia	73%
	Możliwość znalezienia zatrudnienia	67%
	Oferta rozrywkowa i spędzania czasu wolnego	66%
	Dostępność miejsc spędzania wolnego czasu – place zabaw, skwery, miejsca zielone itp.	60%
	Otwartość samorządu na inicjatywy mieszkańców	60%
	Odbiór odpadów komunalnych (śmieci)	53%

Możliwość rozwoju/prowadzenia działalności gospodarczej	51%
Jakość oferty i programów kierowanych do dzieci i młodzieży	50%
Możliwość wynajmu mieszkania	50%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych, n=519

Słabe strony gminy Żabno można ocenić jako swoisty wymiar aspiracji wspólnoty lokalnej do wygod dostępnych w dużych ośrodkach miejskich. Najwięcej negatywnych wskazań dotyczyło dostępności transportu publicznego i ścieżek rowerowych, usług medycznych, a także rynku pracy, czyli możliwości znalezienia zatrudnienia oraz rozwoju/prowadzenia działalności gospodarczej. W tej kategorii mieści się także kwestia możliwości wynajmu mieszkania, co z kolei byłoby ważne dla gminy chcąc przyciągnąć osoby w wieku produkcyjnym do przeniesienia się do gminy z innego miejsca zamieszkania. Inne aspekty, które zostały negatywnie ocenione, dotyczyły rozrywki i rekreacji, czyli oferty rozrywkowej i spędzania czasu wolnego, a także dostępności miejsc spędzania wolnego czasu – placów zabaw, skwerów, miejsc zielonych itp. Warto także zwrócić uwagę na to, że aż 60% badanych skarżyło się na brak otwartości samorządu na inicjatywy mieszkańców. Także odbiór odpadów komunalnych (śmieci) został oceniony negatywnie przez ankietowanych. Kwestie związane z jakością oferty i programów kierowanych do dzieci i młodzieży również znalazły się wśród aspektów ocenionych negatywnie przez mieszkańców biorących udział w badaniu.

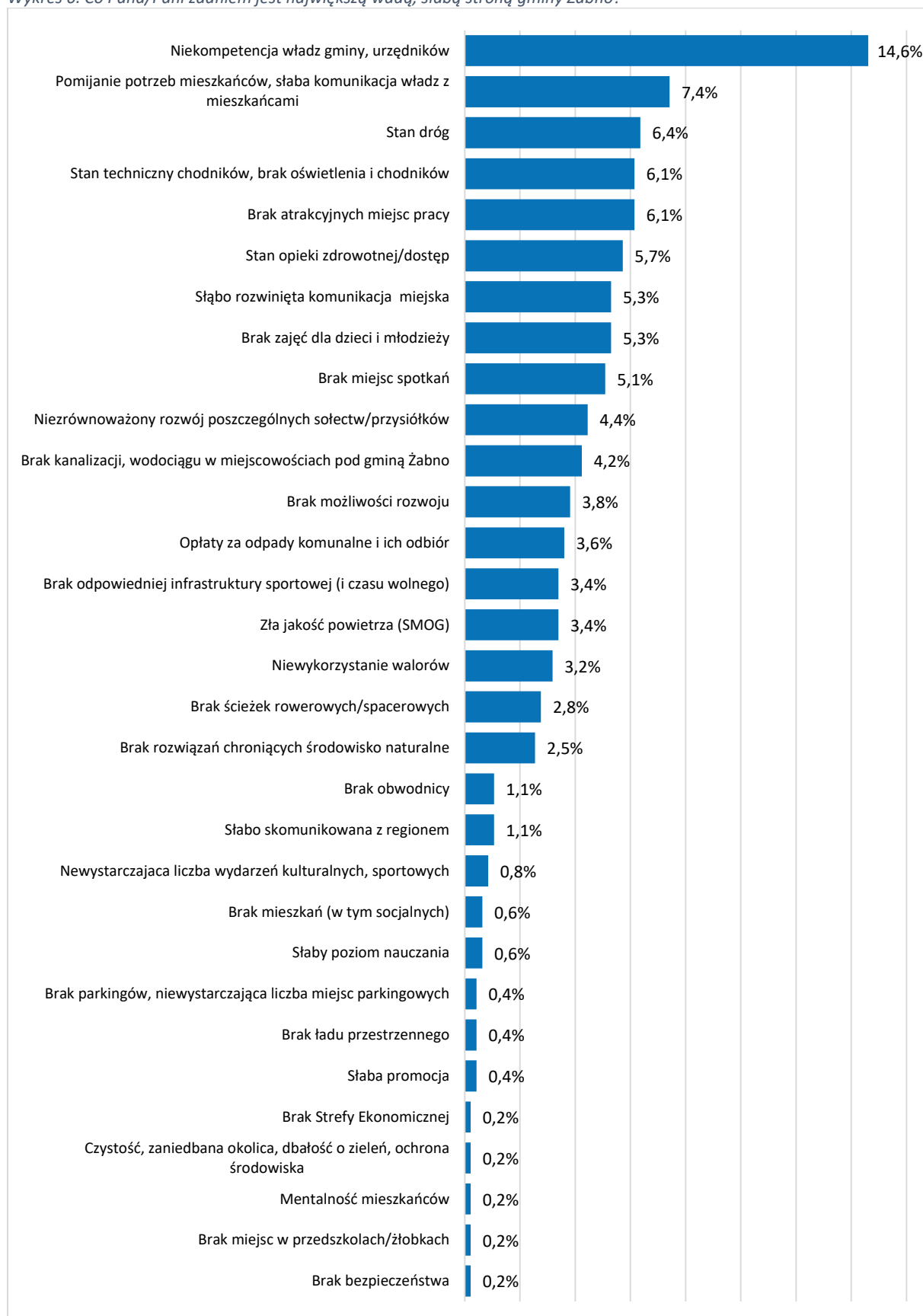
Wykres 5. Co Pana/Pani zdaniem jest największą zaletą, mocną stroną, atutem gminy Żabno?

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych, n=519

Powyższy wykres przedstawia ranking zalet, mocnych stron gminy Żabno według wskazań grupy mieszkańców biorących udział w badaniu. Wśród największych zalet mieszkańcy gminy w pierwszym rzędzie wymieniali jej położenie, następnie skomunikowanie z regionem oraz ciszę i spokój. Mieszkańcy chwalili także atrakcyjne turystycznie tereny, zabytki i historię, poziom bezpieczeństwa publicznego, a także wartościowe społeczeństwo. Są to aspekty, które z pewnością warto wziąć pod uwagę prowadząc działania promocyjne gminy.

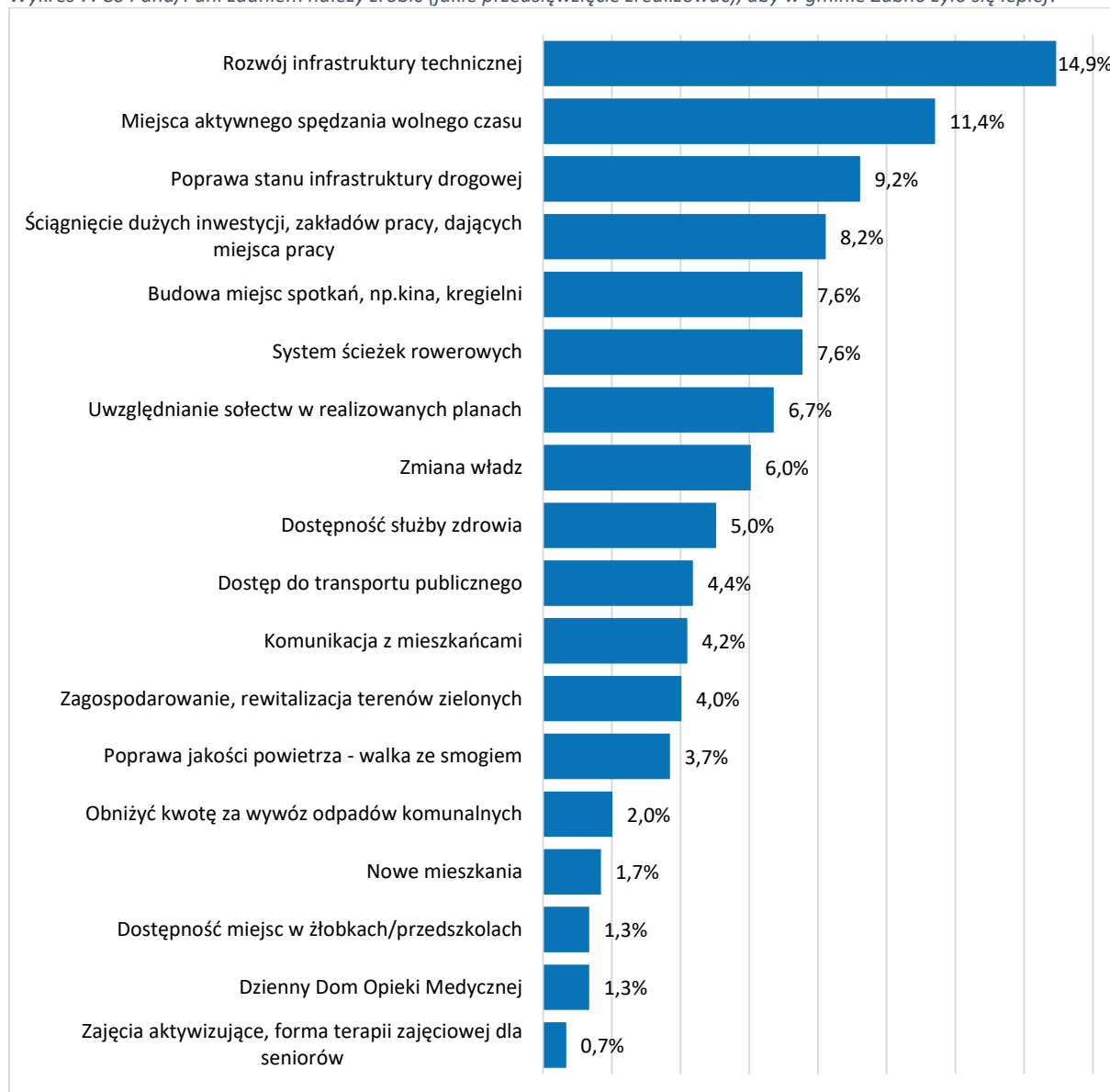
Wykres 6. Co Pana/Pani zdaniem jest największą wadą, słabą stroną gminy Żabno?

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych, n=519

Powyższy wykres przedstawia ranking wad, słabych stron gminy Żabno według wskazań grupy mieszkańców. W pierwszym rzędzie wymieniano sprawy dotyczące funkcjonowania władz lokalnych, wskazując na niekompetencje władz gminy i urzędników oraz pomijanie potrzeb mieszkańców i słabą komunikację władz z mieszkańcami. Taka ocena może być wynikiem braku należytego dialogu z mieszkańcami, choć z drugiej strony istnieje prawdopodobieństwo, iż przedłużający się stan zagrożenia epidemiologicznego i przymusowe ograniczenie dostępu do budynków władz i urzędów miało wpływ na taką opinię wśród badanych. W następnej kolejności wymieniano stan dróg, chodników oraz oświetlenia, mimo iż w pytaniu dotyczącym oceny stanu/dostępności aspekty te znajdowały się w wymiarze ocen pozytywnych. Rozbieżność może wynikać ze zróżnicowanego stanu dróg i chodników w różnych częściach gminy. W tym pytaniu również wskazano na kwestie dotyczące braku atrakcyjnych miejsc pracy oraz niezadowalającego stanu i dostępu do opieki zdrowotnej, a także słabo rozwiniętą komunikację miejską. Są to typowe dolegliwości, na jakie zwracają uwagę mieszkańcy gmin w Polsce o zbliżonej powierzchni i podobnym profilu demograficznym. Niemniej podczas przygotowywania programów w ramach działalności samorządu wdrożyć pod uwagę kwestie wskazane przez mieszkańców gminy jako wady, słabe strony, szczególnie w kontekście dialogu z mieszkańcami.

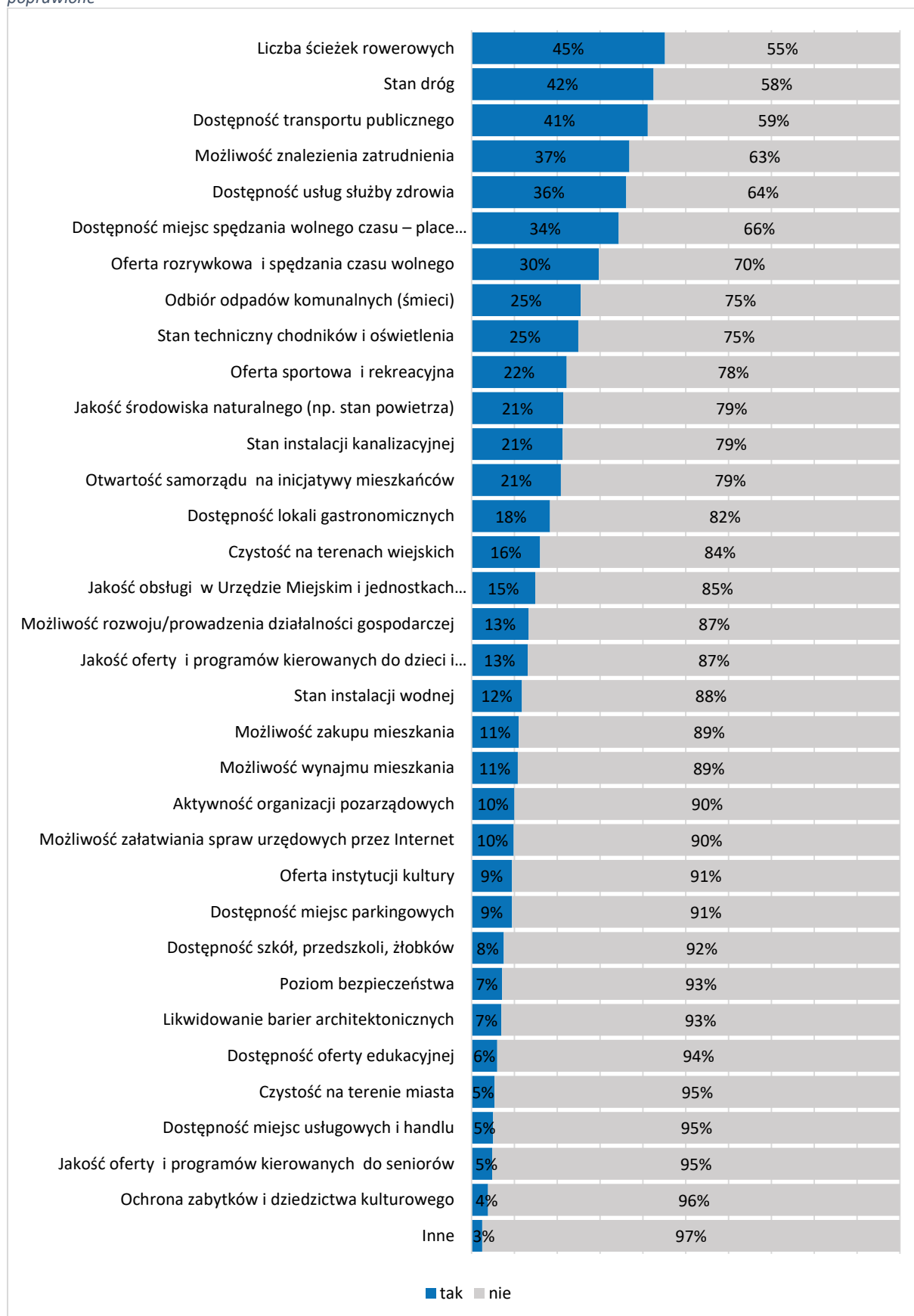
Wykres 7. Co Pana/Pani zdaniem należy zrobić (jakie przedsięwzięcie zrealizować), aby w gminie Żabno żyło się lepiej?

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych, n=519

Powyższy wykres przedstawia opinie mieszkańców na temat tego, co należałoby zrobić (jakie przedsięwzięcie zrealizować), aby w gminie Żabno żyło się lepiej. Zdaniem mieszkańców w pierwszym rzędzie należałoby podjąć działania nakierowane na rozwój infrastruktury technicznej, stworzenie nowych miejsc do aktywnego spędzania wolnego czasu oraz poprawę stanu infrastruktury drogowej. Wymieniano także sprawy dotyczące ściągnięcia dużych inwestycji, zakładów pracy dających miejsca pracy, budowę miejsc spotkań (np. kino, kregielnia) oraz, po raz kolejny, wskazywano na ścieżki rowerowe. Również i w tym pytaniu pojawiły się kwestie dotyczące uwzględnienia sołectw w realizowanych planach, dostępu do służby zdrowia oraz do transportu publicznego. Podczas przygotowywania programów w ramach działalności samorządu z pewnością watro wziąć pod uwagę kwestie wskazane przez mieszkańców gminy.

Wykres 8. Proszę wskazać obszary, które w najbliższych 5 latach w gminie Żabno powinny zostać w pierwszej kolejności poprawione

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych, n=519

Powyższy wykres przedstawia elementy związane z funkcjonowaniem gminy Żabno, które w najbliższych 5 latach powinny zostać poprawione w pierwszej kolejności według wskazań mieszkańców biorących udział w badaniu. W pierwszym rzędzie wskazywano na zwiększenie liczby ścieżek rowerowych, następnie stan dróg oraz dostępność transportu publicznego. Także po raz kolejny pojawiły się głosy dotyczące możliwości znalezienia zatrudnienia jak i dostępu do służby zdrowia.

Z kolei za najmniej istotne ankietowani uznali dostępność miejsc usługowych i handlu, jakość oferty i programów kierowanych do seniorów oraz ochronę zabytków i dziedzictwa kulturowego. Rzeczywiście kwestie te, poza programami dla seniorów, były wskazywane jako pozytywne aspekty wpływające korzystnie na jakość życia w gminie. W odniesieniu do oferty i programów kierowanych do seniorów należy wziąć pod uwagę, że wśród wszystkich ankietowanych seniorzy stanowili tylko 2% badanych, zatem istnieje domniemanie, że jest to znacznie niedoszacowany odsetek odpowiedzi, szczególnie biorąc pod uwagę ogólnopolski trend dotyczący starzenia się społeczeństwa.

Załącznik nr 2 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Żabno

Rozdział odnosi się do *przepisu Art. 10e. ust. 3. pkt. 5) ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki* zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) o samorządzie gminnym.

Polityka przestrzenna w systemie polityk publicznych

Polityka przestrzenna należy do sfery tzw. polityk publicznych, które rozumiane są, jako sfera świadomych i zorganizowanych działań struktur państwa i społeczeństwa wokół problemów publicznych. Można wyróżnić wiele typów polityk publicznych. Dużą rolę odgrywa wśród nich polityka rozwoju, która jest polityką horyzontalną, strategiczną, z którą związane są inne polityki publiczne, m.in. polityka przestrzenna.

Posługujemy się tu rozumieniem „polityk”, dotyczącym nie samego sprawowania władzy, ale działań w oparciu o przyjęte reguły. Nie należy ich utożsamiać z polityką rozumianą jako rywalizacja polityków i partii politycznych, choć częściowo się z nią łączą, gdyż o realizacji takiej czy innej koncepcji polityki publicznej przesądzają politycy. O ile polityka w ogólnym znaczeniu zajmuje się przede wszystkim sferą idei, zdobywania władzy i instrumentów jej egzekucji, to polityka publiczna, jako sfera praktyczna –

przede wszystkim zagadnieniami związanymi z urzeczywistnianiem idei, i bliska jest zarządzaniu publicznemu.

Polityka w rozumieniu sprawowania władzy oparta jest na rywalizacji i konfliktach, natomiast polityka publiczna, aby była skuteczna, musi polegać na włączaniu i konsensusie. Skuteczność władzy wynika ze stopnia dominacji, zaś skuteczność polityk publicznych z zakresu współpracy. Obie sfery różnią się też horyzontem czasowym podejmowanych decyzji. Polityk sprawujący władzę musi na bieżąco reagować na gwałtownie zmieniającą się, złożoną rzeczywistość, natomiast polityki publiczne ze swej istoty muszą uwzględniać długookresowe trendy w określonych dziedzinach, w związku z czym posługują się długoterminowym horyzontem podejmowanych działań.

Polityka przestrzenna spełnia wszystkie kryteria polityk publicznych. Jest to bowiem planowa działalność, polegająca na wykorzystywaniu znajomości dostępnych zasobów oraz praw rządzących kształtowaniem i użytkowaniem przestrzeni w celu najbardziej racjonalnego jej zagospodarowania. W ramach polityki przestrzennej władze publiczne ustalają cele i środki kształtowania zagospodarowania przestrzennego w określonych, zmiennych w czasie warunkach zewnętrznych – społecznych, ekonomicznych, technicznych, a także politycznych. Polityka przestrzenna zajmuje się określeniem celów, wraz ze sposobami ich osiągania, w zakresie użytkowania i przekształcania środowiska życia człowieka, a więc wykorzystywanego przez niego zajmowanego terytorium. Musi ona wpływać na działania podejmowane przez liczne podmioty, czynnie zmieniające kształt tego środowiska.

Każdy z tych podmiotów kieruje się własnymi celami i motywami w swej ingerencji w terytorium, ogólniej mówiąc – przestrzeń. Tylko nieliczne z tych podmiotów mają świadomość bezpośrednich, a jeszcze rzadziej pośrednich, uwarunkowań i skutków swego działania. Wprawdzie wpływ każdego z nich na świat realny jest wycinkowy, ale ze względu na liczbę takich podmiotów sumaryczny efekt ich działania jest znaczący. W związku z pewną przypadkowością takich rozproszonych działań nie można mieć pewności, co do sumarycznego skutku, jaki za sobą przyniosą. Poprzez właściwą politykę przestrzenną władze mogą ograniczać potencjalny chaos, wynikający z tej przypadkowości. Obowiązek prowadzenia polityki przestrzennej zawarty jest w polskim prawie, wyznaczającym zakres formalnych kompetencji w tej sferze poszczególnych poziomów władzy.

Udział komponentu przestrzennego w polityce rozwoju może być różny, a w Polsce ukształtowany został zasadniczo przed procesem transformacji systemowej i w ostatnich trzech dekadach przeszedł jedynie ograniczony proces dostosowawczy. Na skutek tego przestał być wystarczająco skuteczny, stąd wymaga reform, przewidzianych w Strategii na rzecz odpowiedzialnego rozwoju, przyjętej przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 roku. Polegają one m.in. na integracji systemu programowania rozwoju z

systemem planowania przestrzennego, co umożliwiłby pełniejsze uwzględnienie uwarunkowań i lepsze wykorzystanie lokalnych potencjałów rozwoju.

W zależności od szczebla władzy publicznej rola poszczególnych komponentów procesu planowania rozwoju jest nieco inna. Komponent społeczno-gospodarczy dominuje na wyższych poziomach władzy (krajowym i regionalnym), natomiast komponent przestrzenny ma większe znaczenie na poziomie lokalnym (gmina). Powyższe założenia stały się podstawą ostatniej nowelizacji przepisów dotyczących zasad prowadzenia polityki rozwoju w kierunku wyższego stopnia zintegrowania podsystemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych, a tym samym do zapewnienia skutecznej realizacji wyznaczonych celów rozwoju. Zintegrowane podejście, uwzględniające gospodarowanie przestrzenią na poziomie gminy będzie ewoluować w stronę takich regulacji i sposobów zarządzania przestrzenią, które odpowiadają procesom gospodarczym i społecznym w dłuższej perspektywie.

Instrumentacja polityki przestrzennej

Wdrażanie polityk publicznych można ułożyć w tzw. drabinę interwencji: na najniższym szczeblu władze powstrzymują się od działania, a na najwyższym narzucają swoje rozwiązania, czyli eliminują wybór obywateli, tworząc szczególne zakazy i ograniczenia. Ale władze mogą działać także na rzecz zwiększania skali wyboru, które ma przed sobą obywatel, lub nakierowywać go na niedokonywanie określonych wyborów, utrudniając dostęp do niektórych możliwości, lub na dokonanie określonego wyboru czy zmianę przyzwyczajień. Zakres instrumentów oddziaływania jest dość szeroki: najbardziej skuteczne mogą być bezpośrednie inwestycje publiczne, realizujące potrzeby społeczne, ale też istotnie wpływające na zachowania inwestycyjne. Także zwolnienia podatkowe, granty i dotacje, usprawnienia organizacyjne oraz działania edukacyjno-informacyjne pozwalają na włączanie i skłanianie do określonego działania podmioty, które nie podlegają bezpośrednio władzy. Istnieje też sfera prawno-regulacyjna, ale jej skuteczność jest w Polsce przeceniana. Lepiej jest udoskonalać sposoby zarządzania przestrzenią, głównie poprzez zwiększanie wiedzy i poprawę dostępu do informacji o problemach specyficznych obszarów, w których żyją obywatele i funkcjonuje gospodarka. Wszystko to winno sprzyjać większej dynamice wzrostu, co jest obecnie podstawowym kryterium oceny polityk publicznych.

W dzisiejszych czasach przewagi konkurencyjne są krótkotrwałe ze względu na szybką dyfuzję innowacji do konkurentów o niższych kosztach pracy. Ważnym źródłem trwałych przewag konkurencyjnych staje się wysokiej jakości kapitał ludzki, mocno powiązany z wysokiej jakości przestrzenią miejską i społeczną. Dlatego też obserwuje się rosnące znaczenie zagospodarowania przestrzennego w obszarach zurbanizowanych, jako czynnika lokalizacji firm, które bazują na kapitale ludzkim, w tym na wiedzy i zaufaniu społecznym. Z tego też względu rola i znaczenie polityki

przestrzennej w gospodarce wzrasta. Obejmuje ona dwa podstawowe komponenty: wewnętrzny i zewnętrzny.

Komponent wewnętrzny polityki przestrzennej gminy dotyczy stosowania tych instrumentów wpływających na przekształcenia przestrzenne, które prawo przypisało samej gminie. Pozwalają one na dokonywanie skoordynowanych przekształceń struktury przestrzennej poprzez koordynację różnorodnych polityk gminnych w aspekcie przestrzennym (np. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, Strategia rozwoju gminy, Lokalne lub gminne programy rewitalizacji, czy też lokalne polityki środowiskowe lub społeczne). Twardym narzędziem może być również stanowienie prawa miejscowego (np. Plany zagospodarowania przestrzennego, uchwała krajobrazowa, Specjalne strefy rewitalizacji). Do tego dochodzą instrumenty ekonomiczne (programy, granty, subsydia), instrumenty społeczne (włączanie społecznościowe, partycypacja w kształtowaniu przestrzeni, propagowanie pożądanych wzorców zachowań) oraz instrumenty informacyjne (edukacja, dostępność informacji przestrzennej). W większości instrumenty te są, zgodnie z prawem, inicjowane przez organy gminy i realizowane przez nią samą lub pod jej kontrolą.

Komponent zewnętrzny polityki przestrzennej gminy dotyczy wywierania wpływu na stosowanie instrumentów oddziałujących na przekształcenia przestrzenne przez podmioty inne niż dana gmina, na przykład gminy sąsiednie, powiaty, obszary funkcjonalne czy metropolitalne, samorządowe województwo czy wręcz władze krajowe - sejm, rząd czy instytucje przez nie powołane, które odpowiadają za rozwój poszczególnych komponentów przestrzeni, na przykład sieci infrastruktury (kolei, dróg i autostrad, szlaków żeglownych, lotnisk) albo obszarów chronionych. Podmioty te co do zasady kierują się interesem społeczności szerszej niż gminna, ale sposób w jaki rozumieją interes tej szerszej społeczności oraz jego komponenty, kształtowany jest w określonym procesie politycznym, na który wpływ może mieć także pojedyncza gmina, jeśli dostrzeże swój interes i będzie umiała go odpowiednio promować. Rozstrzygnięcia w zakresie polityki przestrzennej podejmowane na szczeblu wyższym niż gminny muszą bowiem brać pod uwagę również interes mieszkańców tej gminy.

Większa świadomość i zaangażowanie władz w obu wymienionych komponentach polityki przestrzennej mogą sprzyjać jej skuteczności, ale należy także liczyć w tym względzie na wzrost świadomości obywatelskiej. Zwiększanie wiedzy obywateli może spowodować wzrost poczucia identyfikacji z miejscem zamieszkania oraz świadomości własnej siły sprawczej w procesie rozwoju – to wymarzona sytuacja dla wzrostu zaangażowania obywatelskiego i kapitałowego. Zwiększanie partycypacji obywatelskiej i zaangażowania lokalnego biznesu może stanowić skuteczną przeciwwagę dla ograniczoności instrumentów sprawowania władzy.

Rekomendacje dla polityki przestrzennej Żabna

Przestrzeń gminy jest zróżnicowana pod względem społecznym, gospodarczym i przyrodniczym. Z tego powodu głównym wyzwaniem dla polityki przestrzennej jest prawidłowe rozpoznanie, klasyfikacja i uporządkowanie dostępnych zasobów przestrzeni, a następnie umiejętne ich wykorzystanie w procesie rozwoju. Aby proces ten był efektywny musi wynikać lub odpowiadać obecnym i przyszłym potrzebom, lub realizować wypracowane kompleksowe wizje rozwoju. Rozpoznanie potrzeb oraz pojawiających się szans i możliwości ich zaspokojenia jest jednym z głównych komponentów polityki przestrzennej. Zaspokojenie rozpoznanych potrzeb lub realizacja przyjętych wizji najczęściej wiąże się z odpowiednim kształtowaniem struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru w powiązaniu z jego otoczeniem, czyli rozwoju jej poszczególnych węzłów i odpowiednich powiązań między nimi. Proces ten toczy się w czterech wymiarach: lokalnym, ponadlokalnym, regionalnym, a w szczególnych przypadkach także ponadregionalnym (np. krajowym).

Wymiar lokalny

W wymiarze lokalnym głównym wyzwaniem kształtowania struktury przestrzennej jest zapewnienie dostępności terenów pod rozwój funkcji mieszkaniowych wraz z towarzyszącymi im usługami oraz zapewnienie dostępności terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą – przemysłowo-składowych. Należy przy tym stosować zasadę recyklingu przestrzeni, to znaczy oszczędnego gospodarowania zasobami i wykorzystania w pierwszej kolejności terenów opuszczonych lub zdegradowanych (brownfield) niż wchodzenia na nowe, niezagospodarowane tereny (greenfield) – a więc jednocześnie zapobiegać niekontrolowanej suburbanizacji i rozpraszaniu zabudowy, w tym poprzez realizację koncepcji osadnictwa zwartego i koncepcji zrównoważonego rozwoju miast i obszarów wiejskich. Doprowadzi to do zachowania ładu przestrzennego, dostępności i estetyki przestrzeni. Równolegle istotne jest prowadzenie działań edukacyjnych i promocyjnych, mających na celu zakorzenienie w mieszkańcach chęci zmiany swojego otoczenia i zwracania uwagi na estetykę przestrzeni.

Istotne jest zagęszczanie zabudowy i tworzenie rezerw mieszkalnych o standardzie miejskim. Ważna jest także aktywizacja terenów inwestycyjnych w gminie dla rozwoju przemysłu i wytwórczości – koncentracja i intensyfikacja działalności gospodarczej w rejonie funkcjonującego przemysłu i wytwórczości w Żabnie i Niedomicach. Ma to szczególne znaczenie dla gmin takich jak Żabno, które przeżywają negatywne procesy starzenia się ich populacji. Podstawowym wyzwaniem jest przyciągnięcie nowych inwestycji, a tym samym zwiększenie liczby i podniesienie jakości miejsc pracy, co w długofalowej perspektywie przyczyni się do zahamowania odpływu młodych, wykształconych ludzi. Nie mniej istotna, ze względu na charakter gminy, jest intensyfikacja specjalistycznej produkcji

rolniczej, sadowniczej i przetwórstwa oraz usług okołorolniczych poprzez wykorzystanie wysoce sprzyjających warunków do produkcji rolnej, głównie w północnej części gminy. Dobre warunki klimatyczne i najdłuższy w kraju okres wegetacji stanowią o potencjale do rozwoju rolnictwa ekologicznego.

Osobnym zagadnieniem jest rozwój przestrzeni publicznych, społecznych i sąsiedzkich, przy czym należy podkreślić odrębność tych kategorii. Przestrzeń społeczna i sąsiedzka wiąże się z integracją społeczności poszczególnych sołectw czy przysiółków. Natomiast przestrzeń publiczna powinna integrować całą wspólnotę gminną i być magnesem przyciągającym gości z zewnątrz, co oprócz znaczenia społecznego i kulturowego może mieć też swój wymiar gospodarczy. Wszystko zależy od umiejętnego określenia programu użytkowego tych przestrzeni, zwłaszcza w obszarze śródmiejskim, tak aby stanowił on skuteczny magnes dla publiczności. Należy zatem wspierać tworzenie nowych, atrakcyjnych i dostępnych przestrzeni publicznych oraz wzmacnianie działań mających na celu poprawię jakości istniejących przestrzeni publicznych, w szczególności w zwartych, centralnych dzielnicach miast. Warto w tym względzie mieć też na uwadze zasadność tworzenia strategicznej rezerwy terenowej w zasobach gminnych, ułatwiającej rozbudowę infrastruktury społecznej adekwatnej do obecnych i przyszłych potrzeb.

Kształtując przestrzenie publiczne należy przede wszystkim pamiętać o ich znaczeniu integracyjnym dla lokalnej społeczności oraz funkcjach symbolicznych (kulturowych). Wskazane jest kierowanie się nowoczesnym paradygmatem gminy przyjaznej ludziom i klimatowi, czyli tzw. „modelowi zielono-niebieskiemu”, a nie „szaremu” (określanego potocznie „betonozą”). Takie podejście pozwala lepiej zaspokoić społeczne potrzeby, przy mniejszych kosztach oraz ułatwia szersze zaangażowanie społeczne.

Istotna jest także ochrona obszarów (stref) decydujących o zachowaniu walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego wraz z przypisanymi im programami ochrony oraz realizacja systemu obszaru przestrzeni zielonych – zapewnienie korytarzy ekologicznych, ciągłości obszarów przyrodniczych, właściwej jakości powietrza (przewietrzanie), przy jednoczesnym wykorzystaniu terenów dla celów rekreacyjnych i komunikacji pieszej. Należy kłaść nacisk na prowadzenie zrównoważonej polityki przestrzennej, sprzyjającej powstawaniu systemu terenów zieleni wspierającego bioróżnorodność, tj. spójnego oraz opartego nie tylko na terenach zieleni urządzonej, ale także na zieleni o charakterze naturalnym i półnaturalnym.

Należy położyć nacisk na rozwój systemu komunikacyjnego. Obecnie stan infrastruktury drogowej jest niezadowalający. Niezbędne jest usprawnienie ruchu kołowego w mieście Żabnie oraz modernizacja dróg powiatowych i gminnych. Nie mniejszą wagę ma utrzymanie połączenia kolejowego poprzez modernizację sieci kolejowej. Jednocześnie rozwój powinien odpowiadać pojęciu „zrównoważonej mobilności”, wykraczającemu poza kategorię „zrównoważonego transportu”, co jest szczególnie istotne z punktu widzenia zadań, stawianych przed polityką przestrzenną. Zrównoważony transport obejmuje funkcjonowanie infrastruktury, co jest jednym z głównych zagadnień planistycznych - problematyka optymalizacji dostaw i sieci transportowych stała u źródeł gospodarki przestrzennej, jako dyscypliny wiedzy. Jednak, jak wykazała praktyka, samo zapewnienie podaży w zakresie infrastruktury transportu, nie rozwiązuje wszystkich współczesnych problemów funkcjonowania przestrzeni. Stałym zjawiskiem jest kongestia, czyli chroniczne zjawisko takiego natężenia ruchu, które przekracza przepustowość wykorzystywanej infrastruktury. Wzrost podaży poprzez modernizacje i usprawnienia sieci powodują reakcję w postaci zwiększonego popytu na głównych jej ciągach (kongestia pierwotna) jak i w miejscach, które były dotąd od niej wolne (kongestia wtórna), tworzą się „wąskie gardła”.

Dlatego zadaniem polityki przestrzennej jest dziś również działanie po stronie popytu, czyli takie kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej, aby w miarę możliwości racjonalizować i minimalizować zapotrzebowanie na wybrane elementy infrastruktury transportowej. Można to robić na różne sposoby, m.in. poprawiając strukturę przestrzeni i dywersyfikując środki transportu. Obowiązuje tu jednak tzw. paradoks Braessa – twierdzenie orzekające, że w pewnym modelu ruchu drogowego czasy podróży pojazdów mogą ulec wydłużeniu po dodaniu do sieci drogowej nowego połączenia. Przykłady potwierdzają bowiem, iż często inwestycje drogowe doprowadzają do pogorszenia warunków ruchu, ale też przez antytezę, gdy zamknięcie ulicy zwiększa płynność ruchu w jej okolicy. Z kolei twierdzenie Lewisa-Mogridge’a mówi, że poszerzanie dróg nie musi prowadzić do mniejszego ich zatłoczenia, ponieważ liczba samochodów korzystających z takiej drogi powiększa się tak, aby wypełnić dostępną przestrzeń. Nie zawsze więc zwiększenie liczby dróg oznacza poprawę sytuacji w transporcie. Doprowadzenie do równowagi może nastąpić tylko poprzez zbilansowanie na styku podaży i popytu. Takie działania określa się terminem „zrównoważonej mobilności”. Decydującą rolę mają tu oddolne inicjatywy gmin – wiele z nich opracowało aktywne strategie w zakresie zrównoważonej mobilności stanowiącej alternatywę dla samochodów. Wymaga to koordynacji wielu działań, w takich dziedzinach jak planowanie przestrzenne, infrastruktura wraz z systemem opłat, prawo, normowanie, zarządzanie ruchem, transport publiczny, architektura i urbanistyka, bezpieczeństwo oraz współpraca instytucjonalna.

Jednym z kluczowych sposobów zaradzenia sytuacjom kryzysowym jest multimodalność. Polega ona na równoległym, skoordynowanym zapewnieniu różnych środków i form transportu, umożliwiając

użytkownikom wykorzystanie więcej niż jednego z nich i podróżowania na wiele sposobów, wieloma trasami. Istotą transportu multimodalnego jest bowiem przewóz osób lub towarów, przy użyciu większej liczby rodzajów transportu, z możliwością zmiany jednostki transportowej w trakcie podróży. Wymaga to zaprojektowania i wdrożenia spójnego zintegrowanego systemu transportowego z wieloma podsystemami. Wśród nich są podsystemy transportu pieszego i rowerowego, co jest swojego rodzaju nowością w przestrzeni miejskiej. Tradycyjnie bowiem uważano, że te formy transportu wykorzystują w zasadzie infrastrukturę dedykowaną pojazdom, a trasy rowerowe stanowią tylko rodzaj dodatkowej usługi (infrastruktury społecznej) w zakresie rekreacji i spędzania czasu wolnego. W obecnym rozumieniu jest inaczej – stanowią one odrębne podsystemy transportu, zintegrowane z innymi podsystemami, posiadające swe specyfiki, a więc zalety i ograniczenia.

Wymiar ponadlokalny

W wymiarze ponadlokalnym Żabno stanowi ośrodek trzeciego rzędu – miejski ośrodek lokalny. Istotne jest wzmacnianie jego roli jako ośrodka obsługi dla położonych wokół mniejszych miejscowości. We współczesnym świecie ta funkcja może być wzmacniana, a jej granice poszerzane dzięki odpowiedniej polityce i działaniom władz, m.in. oferowaniu atrakcyjnych usług lub funkcji społecznych.

Zwiększenie konkurencyjności w regionie możliwe jest także poprzez nacisk na promocję turystyki w gminie. Ważny jest rozwój turystyki weekendowej, opartej o walory przyrodnicze, zabytki, miejsca kultu religijnego. Gmina może stanowić destynację dla mieszkańców okolicznych miast. W tym kontekście atutem jest także położenie nad rzeką Dunajec, które daje potencjał do rozwoju turystyki aktywnej i rekreacji.

Wymiar regionalny

Gmina Żabno, z uwagi na położenie w powiecie tarnowskim i przy granicy z gminą Tarnów, objęta jest optymalnym zasięgiem MOF Tarnowa. W MOF istotna jest poprawa skuteczności koordynacji procesów rozwojowych oraz jakości i efektywności systemu usług publicznych. W związku z tym, województwo kierować będzie do tych obszarów szczególne wsparcie, co jest korzystnym zjawiskiem dla gminy.

Układ transportowy gminy w części obejmującej elementy sieci ponadlokalnej stanowi istotny element dla jej rozwoju. Polityka przestrzenna gminy Żabno powinna wykorzystywać atut dogodnego położenia

na skrzyżowaniu dróg wojewódzkich nr 973 i 975, a także rozwiniętej sieci dróg powiatowych i bliskość autostrady A4. Istotna jest postulowana budowa obwodnicy miasta na drodze wojewódzkiej. Ponadto budowa linii kolejowej Busko – Żabno przyczyni się do podniesienia roli w regionie.

Załącznik nr 3 Mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego